

Kust- och insjöfiske samt vattenbruk

Sammanfattning

I betänkandet behandlas proposition 2003/04:51 Kust- och insjöfiske samt vattenbruk. I samband därmed behandlas nio följdmotioner med sammanlagt 60 yrkanden. Utskottet ansluter sig till vad regeringen föreslår i fråga om mål och inriktning för en nationell politik för kust- och insjöfisket samt för fritidsfisket och vattenbruket. Detta innebär att en ekologiskt hållbar förvaltning av fiskresurserna inom ramen för de av riksdagen fastställda miljökvalitetsmålen skall bidra till att återskapa och bevara den biologiska mångfalden samt till utvecklingen av ett livskraftigt, ekologiskt hållbart och därmed miljöanpassat fiske. Kust- och insjöfisket samt vattenbruket och fritidsfisket skall bidra till en ekonomiskt och socialt hållbar utveckling av landsbygden. Fiskerinäringens, miljöorganisationers och andra berörda intressenters inflytande och ställning i förvaltningen av fiskresurserna skall stärkas. Slutligen skall konsumenternas krav på säkra livsmedel, näringsriktig kost och hållbar produktion beaktas.

Utskottet behandlar även 54 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2002 och 60 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2003 om såväl internationella som nationella fiskefrågor. Av motionsyrkandena från allmänna motionstiden 2002 tar 16 yrkanden upp frågan om det då aktuella ensidiga svenska stoppet för torskfiske.

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden med hänvisning bl.a. till vad som anförs i propositionen, till pågående arbete såväl inom EU som nationellt och till tidigare ställningstaganden på områdena.

I betänkandet finns 54 reservationer och ett särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	5
Redogörelse för ärendet.....	11
Bakgrund.....	11
Studiebesök m.m.	11
Propositionens huvudsakliga innehåll	11
Utskottets överväganden	13
1 En nationell politik för kust- och insjöfisket samt för fritidsfisket och vattenbruket	13
1.1 Mål och inriktning för en nationell politik för kust- och insjöfisket samt för fritidsfisket och vattenbruket.....	13
1.2 Förvaltningsformer	17
1.3 Tekniska åtgärder	26
1.4 Fiskerikontroll	29
2 Förbättrade förutsättningar för kust- och insjöfisket.....	32
2.1 Forskning och utveckling	32
2.2 Beståndsrestaurering och bevarande.....	36
2.3 Utsättningar	39
2.4 Säl och skarv.....	44
2.5 Utbildning.....	48
2.6 Fritidsfiske och fisketurism	50
2.7 Miljögifter i fisk.....	58
3 Vattenbruket	59
3.1 Vattenbrukets effekter på miljön	59
3.2 Vattenplanering	61
3.3 Tillståndsgivning och tillsyn.....	63
3.4 Forskning och utveckling	64
4 Konsumentperspektivet i fisket	66
5 Effekter för småföretagare.....	68
5 Övriga frågor	71
5.1 EU:s fiskeripolitik.....	71
5.2 Torskfisket.....	75
5.3 Reglering av visst fiske m.m.....	80
Reservationer.....	83
1. Mål och inriktning för en nationell politik för kust- och insjöfisket samt för fritidsfisket och vattenbruket (punkt 1).....	83
2. Mål och inriktning för en nationell politik för kust- och insjöfisket samt för fritidsfisket och vattenbruket (punkt 1).....	83
3. Åtgärder för en långsiktigt positiv utveckling av yrkesfisket m.m. (punkt 2).....	84

4. Åtgärder för en långsiktigt positiv utveckling av yrkesfisket m.m. (punkt 2).....	84
5. Åtgärder för en långsiktigt positiv utveckling av yrkesfisket m.m. (punkt 2).....	85
6. Ett långsiktigt hållbart fiske (punkt 3).....	85
7. Ett långsiktigt hållbart fiske (punkt 3).....	86
8. Tillträdet till fiskeresurserna (punkt 4).....	86
9. Tillträdet till fiskeresurserna (punkt 4).....	87
10. Tillträdet till fiskeresurserna (punkt 4).....	87
11. Äganderätten till fiskevattnen (punkt 5).....	87
12. Samförvaltning på fiskets område (punkt 6).....	88
13. Samförvaltning på fiskets område (punkt 6).....	88
14. Samförvaltning på fiskets område (punkt 6).....	89
15. Samförvaltning på fiskets område (punkt 6).....	89
16. Fördelning av fiskeresursen (punkt 7).....	90
17. Fördelning av fiskeresursen (punkt 7).....	90
18. Fördelning av fiskeresursen (punkt 7).....	90
19. Utvecklande av tekniska åtgärder m.m. (punkt 8).....	91
20. Utvecklande av tekniska åtgärder m.m. (punkt 8).....	91
21. Utvecklande av tekniska åtgärder m.m. (punkt 8).....	92
22. Utvecklande av tekniska åtgärder m.m. (punkt 8).....	92
23. Vattenägarens fiskerätt (punkt 9).....	93
24. Fiskerikontroll (punkt 10).....	93
25. Forskning och utveckling på fiskets område (punkt 11).....	93
26. Forskning och utveckling på fiskets område (punkt 11).....	94
27. Åtgärder för vandringsfisk m.m. (punkt 12).....	94
28. Utsättning av fisk (punkt 14).....	95
29. Utsättning av fisk (punkt 14).....	95
30. Åtgärder för laxbeståndet m.m. (punkt 15).....	96
31. Skyddsjakt på säl (punkt 16).....	96
32. Skyddsjakt på säl (punkt 16).....	97
33. Skyddsjakt på skarv (punkt 17).....	97
34. Skyddsjakt på skarv (punkt 17).....	98
35. Utbildning på fiskets område (punkt 18).....	98
36. Fritidsfiske och fisketurism (punkt 19).....	99
37. Fritidsfiske och fisketurism (punkt 19).....	99
38. Det fria handredskapsfisket (punkt 20).....	100
39. Modell för finansiering av fiskevården (punkt 21).....	100
40. Modell för finansiering av fiskevården (punkt 21).....	101
41. Modell för finansiering av fiskevården (punkt 21).....	101
42. Fiskevårdsområden (punkt 22).....	101
43. Fiskevårdsområden (punkt 22).....	102
44. Miljögifter i fisk (punkt 23).....	102
45. Förbättrade villkor för vattenbruket m.m. (punkt 25).....	103
46. Förbättrade villkor för vattenbruket m.m. (punkt 25).....	103

47. Tillstånd till vattenbruk m.m. (punkt 26).....	104
48. Forskning och utveckling på vattenbrukets område (punkt 27).....	104
49. Effekterna för småföretagare (punkt 29).....	104
50. Reformering av EU:s fiskeripolitik (punkt 30).....	105
51. Reformering av EU:s fiskeripolitik (punkt 30).....	105
52. Reformering av EU:s fiskeripolitik (punkt 30).....	106
53. Fiske av s.k. spökgarn (punkt 33).....	107
54. Dumpat militärt material (punkt 34).....	107
Särskilt yttrande.....	108
Förvaltningsformer (mp)	108
Bilaga	
Förteckning över behandlade förslag.....	109
Propositionen.....	109
Följdmotioner	109
Motioner från allmänna motionstiden 2002.....	113
Motioner från allmänna motionstiden 2003.....	117

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Mål och inriktning för en nationell politik för kust- och insjöfisket samt för fritidsfisket och vattenbruket

Riksdagen godkänner vad regeringen förordar om mål och inriktning för en nationell politik för kust- och insjöfisket samt fritidsfisket och vattenbruket. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:51 och avslår motionerna 2003/04:MJ14 yrkande 1, 2003/04:MJ17 yrkande 1 och 2003/04:MJ21 yrkande 1.

Reservation 1 (m)

Reservation 2 (c)

2. Åtgärder för en långsiktigt positiv utveckling av yrkesfisket m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ428 yrkande 28, 2002/03: MJ493 yrkande 1, 2003/04:MJ17 yrkande 2, 2003/04:MJ19 yrkande 12 och 2003/04:MJ20 yrkande 1.

Reservation 3 (fp)

Reservation 4 (kd)

Reservation 5 (c)

3. Ett långsiktigt hållbart fiske

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ315 yrkande 5, 2003/04:MJ334 yrkande 10 och 2003/04:MJ408 yrkande 17 delvis.

Reservation 6 (kd)

Reservation 7 (c)

4. Tillträdet till fiskeresurserna

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ484, 2003/04:MJ14 yrkandena 2, 4 och 8, 2003/04:MJ16 yrkande 2, 2003/04:MJ19 yrkandena 1 och 2, 2003/04:MJ20 yrkande 2, 2003/04:MJ203, 2003/04:MJ327 och 2003/04: MJ418.

Reservation 8 (m)

Reservation 9 (fp)

Reservation 10 (kd)

5. Äganderätten till fiskevattnen

Riksdagen avslår motion 2003/04:MJ21 yrkandena 8 och 9.

Reservation 11 (kd, c)

6. Samförvaltning på fiskets område

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:MJ14 yrkande 3, 2003/04:MJ16 yrkande 3, 2003/04:MJ19 yrkande 3, 2003/04:MJ20 yrkande 4, 2003/04:

MJ21 yrkandena 2 och 3, 2003/04:MJ269, 2003/04:MJ322, 2003/04: MJ408 yrkande 23 och 2003/04:MJ433 yrkande 2.

Reservation 12 (m)
Reservation 13 (fp)
Reservation 14 (kd)
Reservation 15 (c)

7. Fördelning av fiskeresursen

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:MJ19 yrkande 4, 2003/04:MJ20 yrkande 3 och 2003/04:MJ21 yrkande 4.

Reservation 16 (fp)
Reservation 17 (kd)
Reservation 18 (c)

8. Utvecklande av tekniska åtgärder m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:MJ14 yrkande 6, 2003/04:MJ19 yrkandena 5 och 6, 2003/04:MJ21 yrkandena 5 och 6, 2003/04:MJ408 yrkande 17 delvis och 2003/04:MJ434 yrkande 4.

Reservation 19 (m)
Reservation 20 (fp)
Reservation 21 (kd)
Reservation 22 (c)

9. Vattenägarens fiskerätt

Riksdagen avslår motion 2003/04:MJ20 yrkande 9.

Reservation 23 (kd, c)

10. Fiskerikontroll

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:MJ19 yrkande 8 och 2003/04:MJ472 yrkande 16.

Reservation 24 (fp)

11. Forskning och utveckling på fiskets område

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ282 yrkande 2, 2002/03: MJ483, 2002/03:MJ493 yrkande 4, 2003/04:MJ13, 2003/04:MJ16 yrkande 1, 2003/04:MJ19 yrkandena 9–11, 2003/04:MJ21 yrkande 7, 2003/04:MJ408 yrkande 35, 2003/04:MJ433 yrkande 4 och 2003/04: N338 yrkande 5.

Reservation 25 (fp, kd)
Reservation 26 (c)

12. Åtgärder för vandringsfisk m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:MJ20 yrkandena 6 och 7.

Reservation 27 (kd)

13. Inplantering av kräftor

Riksdagen avslår motion 2002/03:MJ448.

14. Utsättning av fisk

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ269 yrkande 8, 2003/04:MJ14 yrkande 7, 2003/04:MJ15 och 2003/04:MJ20 yrkande 13.

Reservation 28 (m)

Reservation 29 (kd)

15. Åtgärder för laxbeståndet m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ325, 2002/03:MJ489 yrkande 12, 2002/03:N302 yrkande 11, 2003/04:MJ226, 2003/04:MJ434 yrkande 9, 2003/04:MJ457 och 2003/04:N335 yrkande 5.

Reservation 30 (kd)

16. Skydds jakt på säl

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:MJ14 yrkande 5 delvis, 2003/04: MJ20 yrkande 5 delvis, 2003/04:MJ294 yrkande 1, 2003/04:MJ313, 2003/04:MJ354 och 2003/04:MJ408 yrkande 26 delvis.

Reservation 31 (m)

Reservation 32 (kd, c)

17. Skydds jakt på skarv

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:MJ14 yrkande 5 delvis, 2003/04: MJ20 yrkande 5 delvis, 2003/04:MJ211, 2003/04:MJ245, 2003/04: MJ255, 2003/04:MJ318, 2003/04:MJ408 yrkande 26 delvis och 2003/04: MJ447 yrkande 2.

Reservation 33 (m)

Reservation 34 (kd, c)

18. Utbildning på fiskets område

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ493 yrkande 3, 2002/03:N345 yrkande 9, 2003/04:MJ20 yrkande 14, 2003/04:MJ408 yrkande 33, 2003/04:MJ433 yrkande 3 och 2003/04:N328 yrkande 26.

Reservation 35 (kd, c)

19. Fritidsfiske och fisketurism

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ269 yrkande 2, 2003/04:MJ18, 2003/04:MJ20 yrkande 8, 2003/04:MJ289 yrkandena 1, 2 och 4 samt 2003/04:MJ458.

Reservation 36 (m)

Reservation 37 (kd)

20. Det fria handredskapsfisket

Riksdagen avslår motion 2003/04: MJ19 yrkande 7 delvis.

Reservation 38 (fp)

21. Modell för finansiering av fiskevården

Riksdagen avslår motionerna 2002/03: MJ269 yrkandena 3 och 4, 2003/04: MJ14 yrkande 9, 2003/04: MJ19 yrkande 7 delvis, 2003/04: MJ20 yrkande 10, 2003/04: MJ21 yrkande 11, 2003/04: MJ351 och 2003/04: MJ422.

Reservation 39 (m)

Reservation 40 (fp)

Reservation 41 (kd)

22. Fiskevårdsområden

Riksdagen avslår motionerna 2002/03: MJ426 yrkande 8, 2003/04: MJ21 yrkande 10, 2003/04: MJ289 yrkande 3, 2003/04: MJ352, 2003/04: MJ404 yrkandena 10 och 11 samt 2003/04: MJ408 yrkande 24.

Reservation 42 (m)

Reservation 43 (c)

23. Miljögifter i fisk

Riksdagen avslår motion 2003/04: MJ21 yrkande 12.

Reservation 44 (kd, c)

24. Utredning om musselodlingen i Bohuslän

Riksdagen avslår motion 2003/04: MJ237.

25. Förbättrade villkor för vattenbruket m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2002/03: MJ426 yrkande 17, 2003/04: MJ14 yrkande 10 och 2003/04: MJ20 yrkande 12.

Reservation 45 (m)

Reservation 46 (kd)

26. Tillstånd till vattenbruk m.m.

Riksdagen avslår motion 2003/04: MJ21 yrkande 13.

Reservation 47 (c)

27. Forskning och utveckling på vattenbrukets område

Riksdagen avslår motionerna 2002/03: MJ426 yrkande 18, 2003/04: MJ20 yrkande 11 och 2003/04: MJ408 yrkande 37.

Reservation 48 (kd)

28. Konsumentperspektivet i fisket

Riksdagen avslår motionerna 2002/03: MJ493 yrkande 5 och 2003/04: MJ16 yrkande 4.

29. Effekterna för småföretagare

Riksdagen avslår motion 2003/04: MJ14 yrkande 11.

Reservation 49 (m)

30. Reformering av EU:s fiskeripolitik

Riksdagen avslår motionerna 2002/03: MJ315 yrkande 9, 2002/03: MJ426 yrkande 1, 2002/03: MJ428 yrkande 29, 2003/04: MJ408 yrkandena 18, 19, 21 och 25, 2003/04: MJ411 yrkande 5, 2003/04: MJ472 yrkandena 14 och 15 samt 2003/04: MJ473 yrkandena 18–20.

Reservation 50 (v)

Reservation 51 (kd)

Reservation 52 (c)

31. Långsiktigt hållbart torskfiske

Riksdagen avslår motionerna 2002/03: MJ203 yrkandena 2–4, 2002/03: MJ269 yrkande 6 delvis, 2002/03: MJ300 yrkande 2, 2002/03: MJ359, 2002/03: MJ361, 2002/03: MJ426 yrkandena 3 delvis och 4, 2002/03: MJ428 (c) yrkande 27, 2002/03: MJ432 yrkande 8, 2002/03: MJ440 yrkande 2, 2002/03: MJ486 och 2003/04: MJ433 yrkande 1.

32. Ensidigt svenskt torskfiskestopp

Riksdagen avslår motionerna 2002/03: MJ201, 2002/03: MJ202 yrkande 2, 2002/03: MJ203 yrkande 1, 2002/03: MJ238, 2002/03: MJ257, 2002/03: MJ269 yrkande 6 delvis, 2002/03: MJ282 yrkandena 1 och 3, 2002/03: MJ300 yrkande 1, 2002/03: MJ320, 2002/03: MJ328, 2002/03: MJ342, 2002/03: MJ395, 2002/03: MJ426 yrkande 3 delvis, 2002/03: MJ440 yrkande 1 och 2002/03: MJ493 yrkande 2.

33. Fiske av s.k. spökgarn

Riksdagen avslår motionerna 2002/03: MJ426 yrkande 6 och 2003/04: MJ408 yrkande 27.

Reservation 53 (kd)

34. Dumpat militärt material

Riksdagen avslår motionerna 2002/03: MJ426 yrkande 14 och 2003/04: MJ408 yrkande 32.

Reservation 54 (kd)

35. Strömmings- och sillfisket i Östersjön och Bottenhavet

Riksdagen avslår motion 2002/03: MJ482.

36. Fiskeriverkets roller

Riksdagen avslår motion 2003/04:MJ329.

Stockholm den 30 mars 2004

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Sinikka Bohlin

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Sinikka Bohlin (s), Alf Eriksson (s), Rune Berglund (s), Rolf Lindén (s), Sven Gunnar Persson (kd), Kjell-Erik Karlsson (v), Christina Axelsson (s), Lars Lindblad (m), Carina Ohlsson (s), Sverker Thorén (fp), Jan Andersson (c), Jan-Olof Larsson (s), Bengt-Anders Johansson (m), Christin Nilsson (s), Anita Brodén (fp), Mikaela Valtersson (mp) och Jeppe Johnsson (m).

Redogörelse för ärendet

Bakgrund

Regeringen uppdrog den 19 april 2000 åt Fiskeriverket att analysera situationen för det småskaliga kustfisket och insjöfisket i Sverige. I uppdraget ingick även att lägga fram förslag om lämpliga åtgärder för att förbättra förutsättningarna för detta fiske. Fiskeriverket redovisade i juli 2001 sitt uppdrag. I uppdraget anges att analysen skall gälla olika typer av lokalt bedrivet fiske och att den i första hand bör avse fisket inom fyra nautiska mil. I sin analys har Fiskeriverket redovisat bl.a. tolv olika fiskerier. Huvuddelen av de förslag till åtgärder som verket för fram beträffande dessa fiskerier kan verket själv besluta om. Regeringen tar i propositionen upp de förslag som främst avser den framtida inriktningen för en nationell politik såväl för yrkesmässigt kust- och insjöfiske som för fritidsfiske och vattenbruk. I detta sammanhang har även betänkandet Levande skärgård (SOU 2000:67) beaktats.

Regeringen tillsatte i maj 1998 en arbetsgrupp med uppdrag att ta fram förslag till en övergripande policy för fiskodling. Arbetsgruppen redovisade sitt uppdrag för regeringen i juni 2000.

Regeringen tillsatte i december 2000 en särskild utredare med uppgift att utreda konsekvenserna av det fria handredskapsfisket. Utredningen överlämnade i november 2001 till regeringen betänkandet Utvärdering av det fria handredskapsfisket (SOU 2001:82).

I juni 2003 lade Havsmiljökommissionen fram sitt betänkande Havet – tid för en ny strategi (SOU 2003:72). I betänkandet behandlas ett stort antal av de frågor som tas upp i motionerna från allmänna motionstiden 2002 och 2003.

Propositionen har utarbetats i samarbete med Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna.

Studiebesök m.m.

Utskottet har gjort ett studiebesök vid Fiskeriverket samt uppvaktats av företrädare för Sveriges fiskevattenägareförbund.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen innehåller förslag om riktlinjer för en nationell politik för kust- och insjöfisket inklusive fritidsfisket samt vattenbruket. Syftet är att stärka och utveckla dessa verksamheter inom ramen för en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling, särskilt med avseende på de svenska miljömålen och en utveckling av landsbygden. Kust- och insjöfisket inklusive fritidsfisket samt vattenbruket skall, med tillämpning av försiktighetsprincipen och ekosystemansatsen, bedrivas hållbart inom ramen för biologiskt säkra gränser,

vara lönsamt och bidra till att skapa attraktiva arbetsplatser. Detta är särskilt viktigt i regioner där alternativa sysselsättningar är begränsade.

Förutsättningen för en utveckling av kust- och insjöfisket samt fisketurismen är att beståndssituationen för aktuella fiskarter befinner sig inom biologiskt säkra gränser grundade på vetenskaplig rådgivning. Kunskapen om många bestånd är bristfällig och enligt regeringens bedömning bör en långsiktig strategi för forskningen inom fiskeområdet tas fram. Med beståndssituationen som grund anser regeringen att förvaltningsformerna för aktuella fisken måste utvecklas i syfte att uppnå en utveckling av kust- och insjöfisket samt fritidsfisket. Vissa i dag befintliga förvaltningsverktyg rörande lokal och regional samförvaltning, tillträde till resursen samt fördelning av resursen skall användas mer aktivt.

Även vattenbruket lyfts fram i propositionen. Dess betydelse för landsbygden och framtida möjligheter att utvecklas som en miljöanpassad näring, bl.a. genom modernisering av tillståndsgivningen, belyses.

I propositionen belyses även fritidsfiskets betydelse för folkhälsa och samhällsekonomi samt fisketurismnäringens ekonomiska betydelse.

Vidare behandlas fritidsfiskets inverkan på resursuttaget. En särskild utredare tillsätts med uppdrag att ta fram en långsiktigt hållbar modell för finansieringen av fiskevården.

Utskottets överväganden

1 En nationell politik för kust- och insjöfisket samt för fritidsfisket och vattenbruket

1.1 Mål och inriktning för en nationell politik för kust- och insjöfisket samt för fritidsfisket och vattenbruket

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om målen för en nationell politik för kust- och insjöfisket samt för fritidsfisket och vattenbruket. Därmed avstyrker utskottet tre motionsyrkanden (m, c) om avslag på propositionen. Med hänvisning till propositionen och till pågående arbete på områdena avstyrker utskottet även nio motionsyrkanden (s, fp, kd, c) om bl.a. offentligt stöd till det småskaliga fisket och branschgemensamma åtgärder, sänkning av fiskekvoterna och åtgärder för ett hållbart fiske.

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen att målen för en nationell politik för kust- och insjöfisket samt för fritidsfisket och vattenbruket skall vara följande.

En ekologiskt hållbar förvaltning av fiskresurserna inom ramen för de av riksdagen fastställda miljö kvalitetsmålen skall bidra till att återskapa och bevara den biologiska mångfalden samt till utvecklingen av ett livskraftigt, ekologiskt hållbart och därmed miljöanpassat fiske. Kust- och insjöfisket samt vattenbruket och fritidsfisket skall bidra till en ekonomiskt och socialt hållbar utveckling av landsbygden. Fiskerinäringens, miljöorganisationers och andra berörda intressenters inflytande och ställning i förvaltningen av fiskresurserna skall stärkas. Slutligen skall konsumenternas krav på säkra livsmedel, näringsrik kost och hållbar produktion beaktas.

Motionerna

Enligt motion 2003/04: MJ14 (m) bör propositionen avslås. Motionärerna anser att de föreslagna målen är mycket generellt formulerade och närmast självklara och därför inte behövs (yrkande 1). Även i motion 2003/04: MJ17 (c) yrkas avslag på propositionen (yrkande 1). Riksdagen bör i stället begära konkreta förslag till åtgärder som långsiktigt stärker yrkesfiskets utveckling och uppfyller de i propositionen uppställda långsiktiga målen för kust- och insjöfisket samt vattenbruk. Som exempel på förhållanden som bör beaktas nämns svensk fiskepolitikens ensidiga beslut och relation till internationella överenskommelser, avvägningen mellan det kustnära yrkesfisket och havsbase vindkraftverk samt yrkesfiskarnas sakägarstatus. Vidare framhålls

nödvändigheten av att etablera samrådsorgan med Fiskeriverket, fiskenäringen och forskarna, svensk medfinansiering av en nationell yrkesfiskeutbildning, ökade anslag till forskning och utveckling av fångstmetoder och nya produkter samt införande av yrkesfiskeavdrag (yrkande 2). Också i motion 2003/04: MJ21 (c) yrkas avslag på propositionen. Regeringen bör återkomma med förslag om en ny politik för kust- och insjöfiske samt vattenbruk. Förslaget bör innehålla konkreta förslag och förslag om ekonomiska resurser, vilket saknas i den nu aktuella propositionen (yrkande 1).

I motion 2003/04: MJ19 (fp) påtalas behovet av en nationell och europeisk marin strategi. Nationellt måste de mest angelägna delarna i en marin strategi sjösättas snarast, och strategin bör även omfatta vissa förslag från propositionen. Härigenom, och genom ett snabbt genomförande av lokal/regional samförvaltning, bör Sverige bli ledande och pådrivande i arbetet med att utveckla EU:s marina strategi (yrkande 12). Enligt motion 2003/04: MJ20 (kd) bör regeringen snarast återkomma till riksdagen med konkreta förslag inom de områden som propositionen berör (yrkande 1).

Det offentliga stödet bör enligt motion 2002/03: MJ428 (c) inriktas på åtgärder som främjar det småskaliga fisket samt branschgemensamma åtgärder som utbildning, redskapsutveckling och marknadsföring (yrkande 28). I motion 2002/03: MJ493 (c) betonas statens moraliska och ekonomiska ansvar gentemot enskilda yrkesfiskare i samband med ändrade miljömål och direktiv som den enskilde fiskaren drabbas av (yrkande 1). En sänkning av fiskekvoterna till forskarnas rekommendationer begärs i motion 2002/03: MJ315 (fp) yrkande 5. Åtgärder för att säkerställa fiskbestånden i Östersjön efterlyses i motion 2003/04: MJ334 (c). Högre kvalitet på den biologiska rådgivningen, fiskekvoter baserade på vetenskapliga rön, höjda minimimått för fisken och för torsken till minst 45 cm, sommarstopp för hotade fiskarter och förbättrade redskap efterlyses i motionen. Vidare bör det småskaliga fisket främjas, EU:s fiskereform kompletteras med avskaffande av subventionerna till nya högeffektiva fiskefartyg, tydliga tidtabeller upprättas för att minska fiskeflottans kapacitet och ett fungerande sanktionssystem införs (yrkande 10). I syfte att åstadkomma ett hållbart fiske föreslås i motion 2003/04: MJ408 (kd) anpassning av fångstmängderna till vad som är biologiskt och ekologiskt hållbart och krafttag mot överfisket. Försiktighetsprincipen skall gälla, och Sverige bör tillsammans med övriga Östersjöländer besluta att stänga ute fiskare från länder som i dag genom sitt EU-medlemskap har tillgång till Östersjön (yrkande 17 delvis).

Utskottets ställningstagande

I propositionen föreslår regeringen nya och delvis förändrade mål för den nationella politiken för kust- och insjöfiske samt för fritidsfiske och vattenbruk. Ett av de föreslagna målen är i sak identiskt med det nu gällande ekologiska hållbarhetsmålet på fiskets område. Tre nya mål har utarbetats; dels ett som avser *landsbygdens utveckling*, dels ett *inflytandemål* och dels ett *konsumentpolitiskt mål*.

Som anförs i propositionen är syftet med tydligare riktlinjer för en nationell politik för kust- och insjöfisket samt för fritidsfisket och vattenbruket att regelverk, förvaltning och resursfördelning bidrar till att dessa verksamheter stärks och utvecklas inom ramen för en hållbar ekologisk, ekonomisk och social utveckling, särskilt med avseende på de svenska miljömålen och en utveckling av landsbygden. Målet är att kust- och insjöfisket samt fritidsfisket inom ramen för tillgängliga resurser skall bedrivas ekologiskt och ekonomiskt hållbart samt bidra till att skapa attraktiva arbetsplatser. Detta mål gäller även för vattenbruket inom ramen för ett hållbart nyttjande av miljön, vilket är särskilt viktigt i regioner där alternativa sysselsättningsmöjligheter är begränsade. I likhet med regeringen anser utskottet att förutsättningen för en utveckling av kust- och insjöfisket samt för fritidsfisket och fisketurismen är att beståndssituationen för aktuella fiskarter befinner sig inom biologiskt säkra gränser, grundade på vetenskaplig rådgivning. Kunskapen om många bestånd är emellertid bristfällig. Förbättrad forskning om ekosystemansatsens tillämpning bör därför komma till stånd, och identifiering och uppskattningar av bestånd av betydelse för kust-, insjö- och fritidsfisket bör förbättras. Utskottet delar regeringens uppfattning att, med beståndssituationen som grund, förvaltningsformerna för aktuella fisken måste utvecklas i syfte att uppnå en gynnsam utveckling av kust- och insjöfisket, vattenbruket och fisketurismen. Som regeringen anför måste vissa tillgängliga förvaltningsverktyg användas mer aktivt i syfte att mildra de effekter som uppstår till följd av kustfiskets sårbarhet.

Med den konkurrens om begränsade resurser som råder vid våra kuster och i våra insjöar förekommer och uppstår konflikter, både om det geografiska området i sig och om fiskresurserna. Med en tydligare och förstärkt politik kan dessa konflikter minska och förståelsen mellan olika intressegrupper öka. Konflikterna inom fiskerinäringen mellan det storskaliga och det småskaliga fisket måste så långt som möjligt överbryggas. Samtidigt måste hänsyn tas till den mångfald av intressenter som finns i kustregionerna så att yrkesfiske, vattenbruk, fritidsfiske samt turistnäring kan samverka. I likhet med regeringen anser utskottet därför att lokal eller regional samförvaltning bör utvecklas på lokal och/eller regional nivå. Enligt utskottets mening både stärker och tydliggör en bred förankring och involvering av berörda intressenter det lokala perspektivet och fungerar samtidigt både som mål och som medel. Ett aktivt deltagande är en demokratisk förutsättning för de intressenter som berörs av besluten, och förankring av besluten är viktig för att åtgärderna skall kunna accepteras, implementeras och efterlevas. Andra viktiga förutsättningar för en positiv utveckling är hur tillträdet till resurserna regleras samt på vilket sätt resursen fördelas mellan dem som har detta tillträde. Som regeringen anför är avvägningar mellan olika intressen en betydelsefull uppgift inom fiskeriförvaltningen, och regelverket skall, så långt det är möjligt, skapa förutsägbarhet för de olika nyttjarna och därmed underlätta en långsiktig verksamhet.

Genom denna inriktning anser utskottet, som därvid gör samma bedömning som regeringen, att det även skapas bättre möjligheter för kust- och insjöfisket att möta och hantera förändringar. Det anförda innebär att utskottet tillstyrker regeringens förslag om målen för en nationell politik för kust- och insjöfisket samt för fritidsfisket och vattenbruket. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2003/04: MJ14 (m) yrkande 1, 2003/04: MJ17 (c) yrkande 1 och 2003/04: MJ21 (c) yrkande 1.

Med hänvisning till utskottets uttalanden ovan och till vad utskottet på annan plats i detta betänkande anför om samråd, utbildning, forskning och utveckling avstyrks även motion 2003/04: MJ17 (c) yrkande 2 med ett flertal förslag om åtgärder på området i den mån motionsyrkandet inte kan anses tillgodosett.

Regelverket efter reformeringen av den gemensamma fiskeripolitiken trädde i kraft den 1 januari 2003 och understryker att politiken skall baseras på försiktighetsprincipen och ekosystemansatsen (skr. 2001/02:152, bet. 2001/02: MJU23, rskr. 2001/02:321). Det kan emellertid konstateras att kunskaperna om fiskbestånd av betydelse för kust- och insjöfisket samt för fritidsfisket inte är tillräckliga för att fisket, i enlighet med denna målsättning, skall kunna bedrivas på ett långsiktigt hållbart sätt. Som regeringen anför är det därför nödvändigt att forskning om fisksamhällen, reproduktionsområden, biologiska effekter av fiskemetoder och biologisk mångfald förstärks. Förutom det aktiva arbete som med statliga medel pågår vid Fiskeriverket med att utveckla selektiva redskap finns möjligheter till offentligt stöd inom ramen för strukturprogram för fiskerinäringen i Sverige. Under programperioden 2000–2006 har det svenska programmet en tydligare inriktning mot småskalighet och kollektiva, strategiska projekt, i många fall branschgemensamma. Detta är en förändring jämfört med föregående programperiod då inriktningen huvudsakligen var att stödja investeringar i enskilda företag oavsett storlek. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2002/03: MJ428 (c) yrkande 28, 2003/04: MJ19 (fp) yrkande 12 och 2003/04: MJ20 (kd) yrkande 1 i den mån motionerna i dessa delar inte kan anses tillgodosedda.

När det gäller motion 2002/03: MJ493 (c) om statens ansvar gentemot yrkesfiskare i samband med ändrade miljömål och direktiv vill utskottet hänvisa till de förslag som har framlagts i Havsmiljökommissionens slutbetänkande (SOU 2003:72). Betänkandet bereds i Regeringskansliet. Med det anförda och med vad utskottet i tillämpliga delar anført ovan avstyrks motionens yrkande 1 i den mån motionsyrkandet inte kan anses tillgodosett.

Inom ramen för EU:s fiskeripolitik driver Sverige uppfattningen att fångstmängderna skall anpassas till biologiskt hållbara nivåer i enlighet med försiktighetsprincipen och ekosystemansatsen. Ytterligare tekniska bevarandeåtgärder liksom förbättrad kontroll är även detta en svensk prioritering sedan länge. Det bör tilläggas att endast länderna runt Östersjön har tillgång till kvoterade arter i Östersjön. Av budgetpropositionen för år 2004, utgiftsområde 23, s. 54, framgår att ett pilotprojekt för tillämpning av preliminära ekologiska kvalitetsmål för Nordsjön pågår t.o.m. år 2005, vilket innebär att

lämpliga indikatorer utarbetas för bedömningen av fiskresursernas tillstånd. Fiskeriverket har under året deltagit i planeringen av projektet. Flera kustfiskebestånd har minskat kraftigt under senare år, och för att få ökad biologisk och ekologisk kunskap om kustnära fiskebestånd har Fiskeriverket genomfört en rad delprojekt under samlingsnamnet torskprojektet. Av budgetpropositionen framgår vidare att Fiskeriverket tillsammans med Naturvårdsverket har utarbetat ett antal åtgärdsprogram för bevarande av hotade fiskarter. Åtgärdsprogrammen omfattar arterna mal, vårlekande siklöja, storskallesik, flodnejonöga, havsnejonöga, asp, groplöja, storröding och flodkräfta.

Med det anförda finner utskottet syftet med motionerna 2002/03: MJ315 (fp) yrkande 5 och 2003/04: MJ408 (kd) yrkande 17 delvis i väsentliga delar tillgodosett. Motionerna i dessa delar bör inte medföra någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida.

Med anledning av motion 2003/04: MJ334 (c) kan tilläggas att vid ministerrådsmötet i december 2002 om en reform av fiskeripolitiken fattades beslut om ändringar av strukturförordningen ((EG) nr 2792/1999). Ändringarna innebär att t.o.m. den 31 december 2004 får stöd för nybyggnationer endast beviljas för fartyg under 400 BT. Efter detta datum får nybyggnationsstöd inte utgå över huvud taget. Motionens yrkande 10 avstyrks i den mån det inte kan anses tillgodosett.

1.2 Förvaltningsformer

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett antal motionsyrkanden (s, m, fp, kd, c) om bl.a. *tillträde* till fiskeresursen och fördelning av kvoter, äganderätt till fiskevatten och intrångsersättning, riktade licenser och handel med fisketonnage. Motionerna avstyrks med hänvisning till vad som anförs i propositionen och till pågående arbete på områdena.

Med hänvisning till tidigare beslut, till vad som anförs i propositionen och till pågående arbete på området avstyrker utskottet nio motionsyrkanden (s, m, fp, kd, c) om *samförvaltning* av fiskeresurserna. Utskottet avstyrker även två motionsyrkanden (fp, kd) om ändrade trålgränser.

Med hänvisning till vad som anförs i propositionen avstyrks tre motionsyrkanden (fp, kd, c) om *fördelning av resursen*.

Propositionen

Beträffande *tillträdet* gör regeringen bedömningen att begränsningar av tillträdet till fiskeresurser för olika nyttjare bör användas mer aktivt som förvaltningsinstrument i resursbevarande syfte och för att stärka kust- och insjöfisket. Inom ramen för ett hållbart nyttjande bör balansen mellan yrkesfiskets och fritidsfiskets intressen beaktas och redskapsanvändningen anpassas därefter.

När det gäller *samförvaltning* anser regeringen att minst fem pilotprojekt, varav två i insjövattnen, rörande lokal eller regional samförvaltning bör genomföras och utvärderas. Deltagande i samförvaltningen bör vara brett förankrat i berörd region och inkludera såväl olika kategorier fiskande som andra intressenter.

Enligt regeringen bör, i fråga om *fördelning av resursen*, möjligheten att i större utsträckning fördela kvoterade bestånd utnyttjas i syfte att stärka kustfisket. Konkreta försök bör genomföras och utarbetas efter samråd med olika kategorier yrkesfiskare.

Motionerna

Tillträdet

Enligt motion 2003/04: MJ14 (m) bör regeringen återkomma med förslag om olika grupper tillträde till fiskeresursen (yrkande 2) och om fördelning av kvoterade fiskbestånd (yrkande 4). Licens för s.k. deltidsfiskare tas upp i motion 2003/04: MJ16 (s). Motionärerna framhåller att fisket skall bedrivas enligt de förutsättningar som gäller för branschen i övrigt och utan koppling till statligt stöd (yrkande 2). I motion 2003/04: MJ19 (fp) anförs att begränsningar av tillträdet till fiskeresursen aktivt skall användas som ett förvaltningsinstrument för att åstadkomma god fiskevård. Yrkesfisket och annan fiskeanknuten yrkesmässig verksamhet bör ges goda förutsättningar i kustzonen och de stora sjöarna (yrkande 1). Åtgärder avseende tillträdet till fiskeresurserna bör så långt som möjligt vidtas inom ramen för eller i kombination med lokal eller regional förvaltning (yrkande 2). Enligt motion 2003/04: MJ20 (kd) bör trålgränsen fastställas i samråd med fiskenäringen och anpassas efter säkerhetsaspekter och en gemensam bedömning av tillgång till fiskeresurser och möjligheterna till kräftfiske. Det är enligt motionärerna av största vikt att fiske efter kräfta och råka i dessa vatten, dvs. västkusten, sker med selektiva redskap (yrkande 2).

I motion 2003/04: MJ327 (fp) framhålls att Fiskeriverkets beslut om utflyttning av trålgränserna på västkusten kommer att få stora negativa konsekvenser för yrkesfisket, framför allt det småskaliga kustfisket. Beslutsprocessen hade enligt motionärerna gett ett annat resultat om en ingående dialog med yrkesfisket hade föregått beslutet. Beslutet bör därför omprövas med inriktning att med andra medel, t.ex. effektivt artselekerade redskap, och via en bred överenskommelse skapa förutsättningar för ett långsiktigt hållbart fiske. I motion 2003/04: MJ14 (m) framförs krav på att fiskerätten bör återföras till ägarna i de stora insjöarna och i södra Östersjön om dessa bildar fiskevårdsområden (yrkande 8). Under förutsättning av avslag på motionens yrkande 1 om att propositionen bör avslås anförs i motion 2003/04: MJ21 (c) att en av grundpelarna i såväl levande skärgårdssamhällen som livskraftiga fiske-turismföretag är att respekten återupprättas för privatägda fiskevatten (yrkande 8). I det fall intrång sker i det enskilda ägandet skall ekonomisk kompensation utgå (yrkande 9). I motion 2003/04: MJ203 (m) tas frågan upp om äganderätter för fiskevatten med tilldelade kvoter för fiskare och trålfiskeföre-

tag. Sverige skulle t.ex. kunna följa Islands exempel med äganderätter för fiskare och trålfiskeföretag, vilket innebär kvoter som kan säljas och köpas på en fri marknad. Enligt motion 2003/04: MJ418 (s) bör Fiskeriverket få möjlighet att ge riktade licenser för viss art även till den som har hel- eller deltidsjobb i land. På så sätt skapas möjligheter att utveckla turismen i kommunerna samtidigt som den kunskap som finns hos fiskare som gått i land kan tas till vara.

I motion 2002/03: MJ484 (s) påtalas handeln med fisketonnage och de risker systemet har för Östersjö- och Bottenhavsfisket. Handeln hotar framför allt det kustnära konsumtionsfisket i Östersjön, Skärgårdshavet, Bottenhavet och Bottenviken.

Samförvaltning

Enligt motion 2003/04: MJ14 (m) bör regeringen återkomma med förslag om lokal och regional samförvaltning när pågående pilotprojekt är utvärderade (yrkande 3). I pågående samförvaltningsprojekt bör enligt motion 2003/04: MJ19 (fp) ingå Kosterfjorden och Gullmaren där lokal samförvaltning har påbörjats. Åtminstone två av pilotprojekten bör ingå i försöksverksamhet med integrerad kustzonförvaltning med en vidare krets av intressenter (yrkande 3). Enligt motion 2003/04: MJ20 (kd) bör fiskerinäringen genom regional och lokal förvaltning ges faktiskt inflytande över kvoter och ransoner (yrkande 4). Under förutsättning av avslag på motionens yrkande 1 att propositionen bör avslås, anförs i motion 2003/04: MJ21 (c) att de föreslagna försöken med samförvaltning skall innebära att reellt inflytande ges åt de deltagande parterna. Det måste vara verklig makt som flyttas, besluten måste spela roll och frågan bör utvärderas efter försöksperiodens slut (yrkande 2). Vad gäller fiskbestånden skall försöken göras utifrån beståndens aktuella utbredningsområden och inte utifrån geografiskt etablerade gränsdragningar. Man bör skilja mellan å ena sidan samråd och samförvaltning av marina och limniska miljöer och å andra sidan samförvaltning med avseende på fisk och andra rörliga arter, t.ex. fåglar (yrkande 3). För att en bra och effektiv förvaltning av fiskbestånden och yrkesfisket skall kunna uppnås är det enligt motion 2003/04: MJ269 (m) nödvändigt att detta arbete sker i samarbete med alla berörda parter och då i första hand förvaltning, forskning och utövarna av det praktiska fisket. Som exempel på ett väl fungerande samarbete framhålls det s.k. Koster-Väderöprojektet. I motion 2003/04: MJ16 (s) betonas att den föreslagna modellen med förvaltningsområden och ett nationellt råd bör finnas med i regeringens fortsatta överväganden när det gäller samförvaltning (yrkande 3). Enligt motion 2003/04: MJ322 (s) bör förvaltningsområden inrättas som ett led i arbetet med att trygga ett livskraftigt svenskt fiske. En förutsättning för att målet om ett långsiktigt hållbart fiske skall kunna uppnås är att alla berörda parter kunskaper tas till vara. Formaliserad samverkan kring svensk fiskepolitik efterlyses i motion 2003/04: MJ408 (kd). Samverkan mellan fiskerinäring, forskning, myndigheter och miljöorganisationer regionalt, nationellt och internationellt bör förbättras, och på nationell nivå bör ett organ för att formalisera en sådan samverkan inrättas (yrkande 23). I motion

2003/04:MJ433 (c) begärs inrättande av ett samrådsorgan för Fiskeriverket, fiskenäringen och forskarna (yrkande 2).

Fördelning av resursen

När det gäller kvoterade fördelningsmodeller bör enligt motion 2003/04:MJ19 (fp) helt nya modeller prövas. Det är framför allt fråga om individuella kvoter för vissa fiskarter och ett kvotsystem som fördelas varje år och som varken medför äganderätt eller är överförbara. På sikt bör individuellt överförbara kvoter (IÖK) med äganderätt införas (yrkande 4). I motion 2003/04:MJ20 (kd) anförs att erfarenheter från liknande fördelningsystem i t.ex. Danmark bör tas till vara, och i utredningen av olika förvaltningsformer bör också frågan om begränsning av antalet fiskedagar och individuella fiskekvoter prövas (yrkande 3). Under förutsättning av avslag på motionens yrkande 1 att propositionen bör avslås, anförs i motion 2003/04:MJ21 (c) att ett system med individuellt överförbara kvoter inte bör införas. Ett sådant system innebär enligt motionärerna risk för en tilltagande koncentration av kvoter och för att denna koncentration genom direkt eller indirekt ägande flyttas över till förädlingsindustrin (yrkande 4).

Utskottets ställningstagande

Tillträdet

Rätten att bedriva yrkesmässigt fiske, och därmed tillträdesrätten, är beroende av innehav av yrkesfiskelicens eller av enskild rätt till vattenområde. Om fisket bedrivs från ett fartyg som är 5 meter långt eller längre krävs även fartygstillstånd. Rätten till tillträde regleras alltså, vid sidan av enskild rätt, antingen genom begränsningar av fiskarens rätt att på grund av licens eller fartygstillstånd bedriva visst fiske. I övrigt har alla i egenskap av fritidsfiskare tillträde till resursen och inom ramen för de redskapsbegränsningar som har fastställts.

Genom de förändringar i fiskelagen (1993:787) som trädde i kraft den 1 juli 2003 (prop. 2002/03:41, bet. 2002/03:MJU16, rskr. 2002/03:173) i fråga om beviljandet och begränsningarna av yrkesfiskelicenser har enligt utskottets mening viktiga styrmedel tillskapats för att åstadkomma regional hänsyn och bättre förutsättningar för det svenska kustfisket. Ändringarna innebär bl.a. att yrkesfiskelicens får utfärdas för visst fiske. Med visst fiske kan exempelvis avses lokala eller regionala anpassningar men även bestämmelser som hänför sig till fartygsstorlek eller art. Enligt utskottets mening bör ändringarna bidra till ökade möjligheter att bedriva kustfiske och till att förnygra fiskarkåren. I likhet med regeringen vill utskottet i sammanhanget framhålla det angelägna i att dessa styrmedel används på ett sådant sätt att etablering av småskalig och lokalt förankrad verksamhet främjas.

Den svenska lagstiftningen ger omfattande möjligheter till begränsningar av fiskets bedrivande. Reformeringen av den gemensamma fiskeripolitiken medger dessutom ökad nationell anpassning (skr. 2001/02:152, bet. 2001/02:MJU23, rskr. 2001/02:321). Regleringen av fiskeflottans storlek,

mätt i kapacitet, har överlämnats till medlemsstaten och begränsas endast av en fastställd maximal kapacitet som inte får överskridas och minimikrav på hur stor kapacitet som skall föras ut ur flottan då ny kapacitet förs in. Sverige kan därmed anpassa sitt regelverk i fråga om krav på utförsel av fartyg till de varierande förhållanden som råder i olika regioner och fisken. Som regeringen anför skall möjligheterna till begränsningar i fiskets bedrivande utifrån art och geografiskt område samt kraven på in- och utförsel av fartyg i fiskeflottan användas som mer aktiva förvaltningsinstrument. Därvid måste hänsyn tas till den regionala utvecklingen, utvecklingen av kustfisket och till fiskeföretagens behov av att över året variera sin fiskeinriktning. Där så är lämpligt bör begränsningarna och regelverket kombineras med upprättandet av lokal eller regional samförvaltning.

I den nu aktuella propositionen gör regeringen bedömningen att Fiskeriverket i högre utsträckning bör utnyttja sina bemyndiganden att fördela kvoterade bestånd. Principer och modeller för en fördelning bör därför utvecklas, och särskild hänsyn bör tas till den regionala utvecklingen, främjandet av kustfisket samt till behovet av förankring hos det berörda yrkesfisket. Regeringen anser det lämpligt att de försök som genomförs kopplas samman med projekt rörande lokal eller regional förvaltning. Utskottet delar denna uppfattning och vill framhålla som angeläget att, inom ramen för ett hållbart resursnyttjande, avvägningen mellan olika kategorier av yrkesfiskare kan bidra till uppfyllandet av de politiska målen.

Utskottet har inhämtat att regeringen, som anser det angeläget att möjligheterna förbättras för entreprenörskap och utveckling av fisketurismen, kommer att ge Naturvårdsverket uppdrag att i samverkan med Fiskeriverket och Turistdelegationen, utreda möjligheter och hinder för en expansion. Enligt regeringen bör Fiskeriverket i detta arbete särskilt analysera förutsättningarna för att utveckla ett licenssystem för fisketurismföretagande.

Med det ovan anförda finner utskottet syftet med motionerna 2002/03: MJ484 (s), 2003/04: MJ14 (m) yrkandena 2, 4 och 8, 2003/04: MJ16 (s) yrkande 2, 2003/04: MJ19 (fp) yrkandena 1 och 2, 2003/04: MJ20 (kd) yrkande 2, 2003/04: MJ21 (c) yrkandena 8 och 9, 2003/04: MJ203 (m) och 2003/04: MJ418 (s) i väsentliga delar tillgodosett. Motionsyrkandena bör lämnas utan vidare åtgärd från riksdagens sida.

Samförvaltning

I skrivelsen Ansvarsfullt fiske – svenska prioriteringar för EU:s framtida fiskeripolitik framhöll regeringen behovet av att skapa nya strukturer och samarbetsformer på nationell och regional nivå för att möjliggöra effektivare förvaltningsformer. Detta innebär ökat deltagande av företrädare för fiskerinäringen, miljö- och fiskevården, forskningen och andra intressenter (skr. 2001/02:152, bet. 2001/02: MJU23, rskr. 2001/02:321). I sin behandling av skrivelsen uttalade utskottet sin positiva inställning till det arbete som då hade inletts med lokal förvaltning. Utskottet anförde vidare att existerande samverkansformer borde utvecklas ytterligare vad avser medverkan i forskning och utvecklingsarbete och framhöll att ökad lokal och regional dialog skulle ge

bättre underlag för beslut. Av propositionen framgår att konkreta projekt nu skall genomföras utifrån tillgänglig kunskap, vilket leder till en uppbyggnad av erfarenheter som kan utnyttjas för att ytterligare utveckla samförvaltning runt om i landet. Regeringen uttalar i propositionen sin avsikt att ge Fiskeriverket i uppdrag att leda och samordna minst fem pilotprojekt, varav två i insjövattnen, avseende lokal eller regional samförvaltning. Projekten bör genomföras och utvärderas före utgången av år 2006, och deltagandet i samförvaltningen bör vara brett förankrat i berörd region och inkludera såväl olika kategorier fiskande som andra intressenter. Utskottet har vidare inhämtat att Fiskeriverket har inrättat en brett sammansatt och övergripande nationell samrådsgrupp. I gruppen ingår myndigheter, miljöorganisationer, olika kategorier fiskande, vattenägare m.fl. Vidare har verket, som ett led i sin samverkan med fiskerinäringen, bildat en samrådsgrupp med företrädare för näringen. De frågor som avses behandlas är framför allt tillträdet till fisket, redskapsutveckling, yrkesfiskelicenser samt forskning och utveckling. Vid inledande möten som har hållits har frågor om utformningen av föreskrifter behandlats.

Vi vet i dag att efterlevnaden av lagar och andra regler förbättras betydligt om de uppfattas som berättigade och välgrundade. En gemensam syn på de problem som skall lösas, möjligheter för berörda parter och andra intressenter att delta i beslutsprocessen tillsammans med det faktum att det förväntade resultatet av regelverket uppfattas som rättvist och att åtgärden på ett avgörande sätt kan bidra till att lösa aktuella problem är härvidlag viktiga faktorer. Den svenska regeringen och myndigheterna har en lång tradition av samråd med berörda grupper såväl när det gäller beslut på gemenskapsnivå som på nationell nivå. Inom gemenskapen varierar denna tradition emellertid, och som en följd härav ingår som ett led i den nya gemensamma fiskeripolitiken upprättande av regionala rådgivande nämnder. Inom ramen för Sveriges möjligheter att reglera fisket längs kusten i områdena innanför 3 respektive 4 sjömil kan redan på nationell nivå väsentliga fördelar uppnås med utvecklande av samarbetsformer och beslutsprocesser i fiskeförvaltningen. Bland det fåtal försök som de senaste åren gjorts med bred lokal förankring kan nämnas områdena Koster/Väderöfjorden och Gullmarsfjorden. Det finns ingen tydlig definition av begreppet lokal eller regional samförvaltning och begreppet har använts i en rad olika betydelser. Gemensamt för dessa modeller är dock någon form av delat ansvar för förvaltningen mellan staten och olika nyttjandegrupper där dessa grupper påverkar och delar kontrollen över utvecklingsinitiativ och de beslut och resurser som påverkar dem. Syftet är att underlätta utformande och genomförande av policy, mål och strategier, vilket stärker legitimiteten för de beslut som fattas. Detta är även ett huvudtema i de regionala skärgårdsprogrammen och en försöksverksamhet föreslås även i betänkandet Levande skärgård (SOU 2000:67).

Exploateringen av kustmiljöerna har lett till både ekologiska störningar och samhällsekonomiska och kulturella problem. En viktig del i EU:s plan för integrerad kustzonsförvaltning är att undvika konflikter mellan bruk och värm.

Till detta kommer den sociala dimensionen. Binärningar, fritidsaktiviteter, mänsklig samvaro, kulturella värden m.m. har mycket stor betydelse i ett kustsamhälle. Även regionala och lokala sociala förhållanden kan i hög grad påverka det fiske som bedrivs i regionen eller området. En förvaltning som inte beaktar dessa faktorer kan bli mindre framgångsrik, även om förvaltningen är rationell ur biologisk och/eller ekonomisk synvinkel. Eftersom yrkesfisket, vattenbruket och fritidsfisket således endast utgör en del av de aktiviteter som pågår i kustområdena bör förvaltningen av dessa näringar så långt möjligt samordnas med annan verksamhet. Det finns därför enligt utskottet starka skäl att på regional och lokal nivå stärka samarbetet mellan myndigheter, olika kategorier fiskande, forskare och andra berörda intressenter. Stort intresse har redan knutits till nya förvaltningsmodeller där de fiskande själva reglerar fisket i samarbete med berörda myndigheter och i samråd med andra intressenter såsom verksamheter med anknytning till fiskerinäringen, vattenägare, miljöorganisationer, friluftsliv och turism. Som regeringen anför kan val av beslutsnivå vara beroende av den kompetens och det engagemang som finns. Det bör emellertid betonas att det fortsatt kommer att krävas att den centrala nivån, Fiskeriverket, och den regionala, länsstyrelsen, respekterar Sveriges åtaganden inom den gemensamma fiskeripolitiken liksom andra internationella åtaganden. Det är vidare av vikt att Fiskeriverkets roll som myndighet, liksom verkets kontrollfunktion, klargörs. En annan viktig aspekt är att den lokala kunskapen om fisket och biologiska förhållanden ytterligare tas till vara. Utvecklingen av en lokal/regional samförvaltning är således en invecklad process med ett flertal faktorer att beakta. Enligt utskottets mening får dock detta faktum inte fördröja en fortsatt utveckling mot ökad och fördjupad samförvaltning där staten och olika nyttjandegrupper delar ansvaret. Som anføres i propositionen bör konkreta projekt genomföras utifrån tillgänglig kunskap, vilket leder till en uppbyggnad av erfarenheter som kan utnyttjas för att ytterligare utveckla samförvaltning runtom i landet.

Sammanfattningsvis innebär det anförda att utskottet delar regeringens uppfattning i fråga om samförvaltning på fiskets område. Därmed finner utskottet syftet med motionerna 2003/04: MJ14 (m) yrkande 3, 2003/04: MJ16 (s) yrkande 3, 2003/04: MJ19 (fp) yrkande 3, 2003/04: MJ21 (c) yrkandena 2 och 3, 2003/04: MJ269 (m), 2003/04: MJ322 (s), 2003/04: MJ408 (kd) yrkande 23 och 2003/04: MJ433 (c) yrkande 2 i väsentliga delar tillgodosett utan någon vidare riksdagens åtgärd.

Fiskeriverket har fattat beslut om bl.a. ändrade regler för fiske innanför en reviderad trålgräns i Skagerrak och Kattegatt. Bakgrunden till beslutet är den bekymmersamma situationen för bottenlevande fiskar, vilka utgör betydande bifångster i fisket efter havskräfta. Beslutet innehåller omfattande regleringar om var, när och hur trålfiske får bedrivas. Härutöver har nya tekniska regleringar införts, såsom bestämmelser om mer selektiva räktrålar. Innebörden av beslutet är bl.a. att många fiskare inte har möjlighet att fiska i samma områden som tidigare. I ett frågesvar medgav jordbruksministern att hon är väl medveten om att detta kan vara kännbart för fiskarna, men framhöll samtidigt

som angeläget att dessa åtgärder kan vara nödvändiga för att värna om fiskets framtid. Eftersom det ankommer på Fiskeriverket att behandla denna typ av frågor kunde jordbruksministern inte gå närmare in på detaljer i verkets beslut. Hon hade därför inte för avsikt att då vidta ytterligare åtgärder i denna fråga. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2003/04:MJ20 (kd) yrkande 4 och 2003/04:MJ327 (fp) i den mån de inte kan anses tillgodosedda.

Fördelning av resursen

I Sverige har en viss fördelning av den nationella fiskekvoten skett med utgångspunkt i fiskets karaktär. På frivillig väg har fisket ålagt sig olika typer av ransoneringar, vilka i vissa fall har fastställts av Fiskeriverket. I andra fall har verket, efter samverkan med fiskenäringen, genomfört sådana regleringar. Detta gäller exempelvis veckoransonerna inom torskfisket i Östersjön som är fastställda på sådant sätt att kustfisket de senaste åren i praktiken har kunnat fiska fritt medan de inneburit begränsningar för det mer storskaliga tonnaget. Härutöver kan tekniska regleringar innebära en begränsning av en viss typ av fiske. För exempelvis fartyg över 24 meters längd är fiske efter sill och skarp-sill tillåtet endast tre och en halv dag i veckan.

Som regeringen anför aktualiseras även i diskussionerna om en regional/lokal förvaltning av fiskeresurserna frågan om fördelning av den nationella resursen. Fördelning kan exempelvis ske genom fastställande av kvoter för fartygsgrupper, regionala kvoter eller kvoter relaterade till det enskilda fiskeföretaget. Grunden i ett sådant förfarande är att mer tydligt utformade nyttjanderätter kan främja ett hållbart fiske. Grupper av nyttjare eller enskilda nyttjare kan exempelvis tilldelas en andel av ett visst fiske eller rätt till fiske i visst område och kan anpassa sin verksamhet därefter utan att påverkas av hur de övriga nyttjarna väljer att utnyttja sin andel. En sådan fördelning är avsedd att skapa förutsägbarhet och att bidra till att enskilda fartygsägare och yrkesfiskare kan flytta sitt intresse från att utnyttja så stor andel av kvoten som möjligt till att öka värdet på varje kilo fångad fisk. I likhet med regeringen anser utskottet att detta även bör öka viljan till ett långsiktigt hållbart nyttjande. En stabil och långsiktig fördelning av kvoterna mellan olika nyttjare kommer enligt utskottets mening även att klargöra den överkapacitet som finns inom vissa fisken.

Det finns olika förvaltnings- och fördelningsformer som syftar till att tydligare definiera nyttjanderätten. Den tydligaste, och kanske oftast diskuterade fördelningen av en nationell kvot, är individuella överförbara kvoter, s.k. ITQ (Individual Transferable Quota). Renodlad sådan förvaltning finns framför allt i Nya Zeeland, Australien, Kanada och Island. Dessa länder har som gemensam nämnare stora fiskeresurser som endast i mindre omfattning delas med andra länder. Det svenska fisket bedrivs i många avseenden under diametralt motsatta förhållanden och förfogar över ett sextiotal kvoter, samtliga i vatten där fiskerättigheterna delas med andra nationer. Som regeringen anför skulle därmed ett införande av individuella kvoter för den svenska andelen av totalkvoten på berört bestånd inte nödvändigtvis innebära några förbättringar

för beståndssituationen. Ett komplicerat problem i en förvaltning som utgår från äganderätten är den fördelning mellan nyttjarna och den överföring av förmögenhet från samhället till enskilda som kan ske i ett begynnelsekedje. Utskottet delar regeringens uppfattning att risken i detta fall är överhängande att antalet aktörer minskar med tiden och att det småskaliga fisket därmed kraftigt missgynnas. Ytterligare effekter som har visat sig i andra länder är en förändring från fiskarägda kvoter till att företag, exempelvis beredningsindustrier, köper upp kvoter. Regleringar kan i vissa fall mildra dessa effekter men utskottet delar regeringens uppfattning att det i dagsläget inte finns tillräckliga analyser av vilka effekter ett ITQ-system skulle kunna ha på svenskt fiske och svenska fiskeresurser för att förorda ett sådant system. Det finns emellertid andra modeller för att uppnå tydligare nyttjanderätter. En modell innebär att rätten till fiske inom ett geografiskt område avsätts till ett lokalt samhälle eller en grupp fiskare inom ett särskilt område. En annan modell innebär att en viss andel av ett bestånd avsätts för en grupp fiskare. Även dessa system har som syfte att skapa starkare incitament för yrkesfiskarna själva att förvalta resursen långsiktigt hållbart och därmed minska behovet av myndighetsreglering. Enligt utskottets mening skapar systemen också ökade möjligheter för fiskaren att planera för framtiden, vilket är positivt för såväl investeringsviljan som förnyringen inom kåren. Sådana modeller kan ha bättre förutsättningar att fungera i det svenska fisket. En av de nyligen genomförda ändringarna i fiskelagen (1993:787) (prop. 2002/03:41, bet. 2002/03:MJU16, rskr. 2002/03:173) innebär att fiskelagens bemyndigande att meddela föreskrifter för fiskevården har vidgats till att gälla även föreskrifter för fiskets bedrivande. Ett av skälen till denna ändring är hänsyn till den regionala utvecklingen, som kan göra det motiverat att meddela föreskrifter om särskild fördelning av fiskeresurser eller att fisket skall ske inom vissa bestämda områden.

Utskottet delar regeringens uppfattning att Fiskeriverket i högre utsträckning bör utnyttja sina bemyndiganden att fördela kvoterade bestånd. Som regeringen anför bör principer och modeller för en fördelning utvecklas och särskild hänsyn tas till den regionala utvecklingen, främjandet av kustfisket samt till behovet av en förankring hos det berörda yrkesfisket. Det är enligt utskottets mening lämpligt att de försök som genomförs kopplas samman med projekt rörande lokal eller regional förvaltning. Utskottet finner det angeläget att, inom ramen för ett hållbart resursnyttjande, avvägningen mellan olika kategorier av yrkesfiskare görs så att den bidrar till uppfyllandet av de politiska målen. Med det anförda avstyrks motionerna 2003/04:MJ19 (fp) yrkande 4, 2003/04:MJ20 (kd) yrkande 3 och 2003/04:MJ21 (c) yrkande 4 i den mån de inte kan anses tillgodosedda.

1.3 Tekniska åtgärder

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett antal motionsyrkanden (m, fp, kd, c, mp) om bl.a. redskapsutveckling, utökning av fredade områden och vattenägarens fiskerätt. Motionsyrkandena avstyrks med hänvisning till vad som anförs i propositionen och pågående arbete på områdena.

Propositionen

Regeringen anser att tekniska åtgärder, såsom reglering av fiskeredskap och fiskemetoder, tillfälliga stopp samt fredade områden, bör användas mer aktivt för att uppnå ett långsiktigt hållbart fiske och för att skapa ändamålsenliga regleringar anpassade efter regionala och lokala förhållanden och till stöd för kust- och insjöfisket samt fritidsfisket. Val av skyddsinstrument måste enligt regeringen göras från fall till fall beroende på fiskemönster, hotbild och naturvärden. Berörda intressenter bör genom kontinuerligt informationsutbyte ges möjlighet att lämna synpunkter över och förslag på tekniska åtgärder.

Motionerna

Fiskeriverkets förslag att även de som fiskar på enskild fiskerätt skall omfattas av regleringen inger oro enligt motionärerna i motion 2003/04: MJ14 (m). De finner det anmärkningsvärt om centrala beslut skulle komma att ta över lokalt fattade och förankrade beslut, särskilt i insjöar. Redskapsanvändning skall inte regleras genom förordning utan riksdagen måste få ta ställning till det slutliga förslaget (yrkande 6). Under förutsättning av avslag på motionens yrkande 1 om avslag på propositionen anförs i motion 2003/04: MJ21 (c) att redskapsutveckling bör prioriteras i syfte att åstadkomma ett mer selektivt fiske. Ökade medel bör avsättas för att i samverkan mellan fiskare, forskare och redskapstillverkare för att utveckla skonsammare och mer selekterade redskap (yrkande 5).

Enligt motion 2003/04: MJ408 (kd) bör arbetet med att utveckla de olika former av begränsningar som har införts eller är på väg att införas, t.ex. ökad maskstorlek, höjda minimimått på fångad fisk, åtgärder för att begränsa bifångsterna, begränsningar av gammängd och användning av drivgarn, ökad kontrollverksamhet samt redskapsutveckling, fortsätta nationellt och internationellt (yrkande 17 delvis).

Enligt motion 2003/04: MJ19 (fp) bör Fiskeriverket få i uppdrag att på försök inrätta fredade områden vars storlek varierar i takt med bestandsvariationen. Områden i kustzonen måste avsättas för att skydda den marina miljön och förstärka fiskbestånden (yrkande 5). Fiske med nät av icke yrkesfiskare bör inte tillåtas i vattenområden på västkusten grundare än tre meter (yrkande 6). Vattenägarens fiske, såvida det ej ingår i propositionens definition av kust- och insjöfiske, bör enligt motion 2003/04: MJ20 (kd) i normalfallet vara tillåtet på fredade områden. Fritidsfiske med stöd av allmän rätt bör

däremot inskränkas i dessa områden (yrkande 9). Under förutsättning av avslag på motionens yrkande 1 om att propositionen bör avslås anføres i motion 2003/04:MJ21 (c) att ersättningar till berörda näringsidkare vid temporära fiskestopp måste utbetalas skyndsamt (yrkande 6). I motion 2003/04:MJ434 (mp) anføres att regeringen bör verka för att skydda havsområden så att de kan fredas för fisket. Det framhålls i motionen som angeläget att regeringen och berörda myndigheter i samråd med kommissionen klargör om det finns hinder för fredning för fiske i skyddade havsområden. I så fall bör regeringen inleda en dialog med kommissionen eller vid behov ta andra initiativ för att få till stånd en förändring (yrkande 4).

Utskottets ställningstagande

I propositionen anføres att utvecklingen av tekniska åtgärder syftar till ett mer selektivt fiske genom att fångsten av ungfisk minimeras så att fisken kan växa och fortplanta sig och därigenom bidra till att trygga beståndets återväxt. Syftet är också att minimera fångsten av oönskade arter som saknar kommersiellt värde eller fisk för vilken yrkesfiskarna inte längre har några kvoter.

Som regeringen anför kan de biologiska och ekonomiska fördelarna med denna typ av tekniska åtgärder vara omfattande eftersom fångad ungfisk och andra oönskade arter som slängs överbord sällan överlever. Med ökad fokusering på skyddet av ekosystem har tekniska åtgärder även utvecklats mot minskad påverkan på den marina miljön såsom känsliga bottenar, marina däggdjur, fåglar och andra arter. Tekniska åtgärder kan också syfta till att öka kvaliteten på den fisk som fångas. I likhet med regeringen anser utskottet det angeläget att ett fortsatt arbete på detta område bedrivs.

De viktigaste tekniska åtgärderna tillämpas vanligen i särskilda geografiska områden och omfattar bl.a. minsta maskstorlek, användning av mer selektiva redskap såsom trålmodeller med s.k. flyktpaneler som minskar fångster av bl.a. ungfisk. Åtgärder såsom förbud mot fiske i vissa områden och under vissa perioder, s.k. fredade områden, kan även syfta till att skydda ung eller lekande fisk. Därutöver finns bestämmelser om minsta landningsstorlek för fisk och skaldjur samt begränsningar av bifångst. Det finns dock få, om ens några, generella eller optimala lösningar för tekniska åtgärder. Utskottet anser det därför angeläget att valet av åtgärd väljs mot bakgrund av det aktuella syftet. Sektorsansvar, regional förankring samt ökad delaktighet och en utvecklad dialog med berörda intressenter är viktiga vid valet av åtgärder liksom samverkan mellan myndigheter och lokala fiskare samt övriga berörda. Som utskottet anfört tidigare i detta betänkande utgörs en ändamålsenlig modell av det arbete som bedrivs för att skydda Koster/Väderöfjorden. Olika kategorier av fiskare, myndigheter och forskare lyckades här skapa en konstruktiv dialog som ledde till enighet om de regleringar som infördes.

Arbetet med utveckling av tekniska åtgärder kan bedrivas såväl nationellt som internationellt. Regeringen har tidigare varit pådrivande för den internationella utvecklingen där exempelvis den mer selektiva torsktrålsmodellen

BACOMA (Baltic Cod Management) numera har införts som enda tillåtna trål inom EU:s vatten i Östersjön. Genom denna trålmodell har fångsterna av småtorsk minskat avsevärt och torsken får därmed möjlighet att leka innan den fångas. I syfte att skapa fiskeregler på EU-nivå som stöder svenska nationella mål och förvaltningsverktyg avser regeringen att fortsatt driva på utvecklingen av de rådsförordningar (850/98 och 88/98) som innehåller bestämmelser om tekniska åtgärder. Som anförs i propositionen är en viktig förutsättning för det internationella arbetet motsvarande utveckling på nationell nivå. Det ankommer enligt utskottet även fortsättningsvis på Fiskeriverket att komplettera med bestämmelser på nationell nivå och vara pådrivande i den nationella utvecklingen inom området.

Områdesskydd kan genomföras med fiskerilagstiftningen eller med miljölagstiftningen som grund. Utifrån vad som bedöms vara lämpligast i det enskilda fallet kan således fiskerilagstiftningen eller miljölagstiftningen användas. När fiskerilagstiftningen inte är tillämpbar, t.ex. när det är fråga om utsläpp, sjöfart m.m., bör, som regeringen anför, annan lämplig lagstiftning övervägas för att skapa tillfredsställande skydd för fiskbeståndens fortlevnad. Riksdagen har beslutat att senast år 2010 skall minst 50 % av skyddsvärda marina miljöer och minst 70 % av kust- och skärgårdsområden med höga natur- och kulturvärden ha ett långsiktigt skydd. Senast år 2005 skall ytterligare fem marina områden vara skyddade som reservat och berörda myndigheter skall ha tagit ställning till vilka övriga områden i marin miljö som behöver ett långsiktigt skydd. Mot den bakgrunden har Fiskeriverket och Naturvårdsverket fått i uppdrag att utreda möjligheterna att fram till år 2010 införa fiskeförbud i ett skyddat marint område. Detta arbete pågår genom att kriterier och strategier för skydd av marina områden utarbetas, att den biologiska mångfalden i marina reservat med eller utan fiskeförbud följs upp samt att utsjöområden med skyddsvärda miljöer och arter kartläggs och samverkansformer med berörda parter utvecklas. Trots att bevarandet av särskilt skyddsvärda marina miljöer har gått framåt i och med arbetet med Natura 2000 delar utskottet regeringens uppfattning att detta arbete måste påskyndas och prioriteras av myndigheterna så att det uppsatta miljömålet kan uppnås till år 2005.

Utskottet vill i sammanhanget erinra om Havsmiljökommissionens nyligen framlagda förslag som innebär att hela Östersjön delas in i zoner där olika former av nyttjande tillåts (SOU 2003:72). Bland annat föreslås en kärna av marina skyddsområden där uttag av resurser inte skall ske, dvs. områden med fiskeförbud skall inrättas, samt ett större system av skyddade områden där vissa typer av brukande kan tillåtas. Havsmiljökommissionens förslag behandlas nu i Regeringskansliet, och regeringen uttalar i propositionen sin avsikt att återkomma i frågan.

Utskottet har inhämtat att Naturvårdsverket och Fiskeriverket på regeringens uppdrag nyligen har utrett möjligheten att införa fiskestopp i skyddade marina områden. Verken, som har undersökt 15 områden, föreslår bl.a. att ett eller flera av områdena Fladen, Gullmarsfjorden, Lilla Middelgrund, Orust/Tjörn, Torhamn, Askö/Hartsö, Kvädöfjärden och Salvorev-

Kopparstenarna avsätts som fiskfredningsområden. Som utskottet anför ovan kan skydd av marina områden ske på olika sätt. Exempelvis utpekades Natura 2000-områden i marin miljö, och i slutet av december 2003 lämnade Sverige tillsammans med sju andra Östersjöländer in en ansökan till IMO att klassa Östersjön som ett särskilt skyddat havsområde (PSSA). I propositionen uttalar regeringen sin avsikt att under år 2005 lägga fram förslag med anledning av Havsmiljökommissionens betänkande, vilket enligt regeringen kommer att ske dels i miljömålspropositionen, dels i en skrivelse om en nationell strategi för en hållbar havsmiljö. I betänkandet har kommissionen föreslagit att fiskeförbud bör införas i fyra områden, två kustnära och två utsjöområden i vardera Östersjön och Västerhavet.

Sammantaget innebär det ovan anförda att utskottet ansluter sig till vad som anföras i propositionen om tekniska åtgärder på fiskets område. Därmed finner utskottet syftet med motionerna 2003/04: MJ14 (m) yrkande 6, 2003/04: MJ19 (fp) yrkandena 5 och 6, 2003/04: MJ20 (kd) yrkande 9, 2003/04: MJ21 (c) yrkandena 5 och 6, 2003/04: MJ408 (kd) yrkande 17 delvis och 2003/04: MJ434 (mp) yrkande 4 i väsentliga delar tillgodosett. Motionerna i dessa delar bör därmed lämnas utan vidare åtgärd från riksdagens sida.

1.4 Fiskerikontroll

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker två motionsyrkanden (fp) om åtgärder för förbättrad fiskerikontroll och efterlevnaden av regler om fiskekvoter och fångstmetoder. Motionsyrkandena avstyrks med hänvisning till propositionen samt tidigare beslut och pågående arbete på området.

Propositionen

För det småskaliga kustfisket bör, enligt regeringens bedömning, ett säkert och effektivt system för fångstrapportering utvecklas. Regeringen lägger stor vikt vid fortsatt utveckling av samarbetsformerna och effektivisering av kontrollverksamheten inom området. I det framtida fiskerikontrollarbetet är det enligt regeringen angeläget att beakta det småskaliga fiskets behov och krav.

Motionerna

Åtgärder för förbättrad fiskerikontroll, förbättrad och utökad satellitbaserad övervakning, landningskontroller och utökade sjökontroller för olika slags fisken begärs i motion 2003/04: MJ19 (fp). Samarbetet mellan Fiskeriverket och Kustbevakningen måste fortsätta och utvecklas med andra länder, främst inom ramen för EU-samarbetet och den gemensamma fiskeripolitiken. Nationellt bör samverkan mellan Fiskeriverket, Kustbevakningen, Sjöfartsverket och Tullverket utökas och inom EU bör bl.a. en gemensam regional förvaltning av Östersjön tillskapas. I detta arbete är enligt motionärerna miljölotsystem ett av de viktigaste instrumenten (yrkande 8). När det gäller skärpt kon-

troll av efterlevnad av fiskekvoter och fångstmetoder bör enligt motion 2003/04:MJ472 (fp) de ökade medlen till Kustbevakningen användas bl.a. för skärpt övervakning av fiskekvoter och fångstmetoder och för uppbyggnad av ett miljölotsningssystem (yrkande 16).

Utskottets ställningstagande

Fiskerikontrollen har under de senaste åren fått ökad uppmärksamhet. I den allmänna debatten framförs krav på skärpning av fiskerikontrollen, att rätt redskap används, att minimåtten hålls, att rätt dokumentation finns och att olagligt fiske förhindras.

För den svenska fiskerikontrollen ansvarar Fiskeriverket och Kustbevakningen. Fiskeriverket har det övergripande ansvaret och utför även den administrativa kontrollen av fisket. Detta innebär att bl.a. fångstuppgifter från svenskt och utländskt fiske rapporteras till och granskas av Fiskeriverket. Under år 2002 granskade verket ca 135 000 rapporter för registrering och kontroll med uppgifter om fångster, landningar och/eller första försäljning, främst i form av dagliga loggblad men även i annat format som fångstjournaler, avräkningsnotor, radiatorrapporter samt deklARATIONER om övertagande och transportdokument. Till detta kommer information från det satellitbaserade övervakningssystemet. Kustbevakningen har som uppgift att kontrollera efterlevnad av bestämmelser om fiske till sjöss och vid landning i svenskt sjöterritorium, Sveriges ekonomiska zon samt sjöarna Vänern, Vättern och Mälaren. Kustbevakningen bedriver fiskerikontrollen som en integrerad del av myndighetens ordinarie kontroll och tillsynsverksamhet. Andra myndigheter som har uppgifter inom fiskerikontrollen är Tullverket, Livsmedelsverket och Sjöfartsverket. Fiskeriverket och Kustbevakningen har under senare år fördjupat samarbetet och genomför i dag fiskerikontrollerna utifrån ett riskanalysbaserat arbetssätt.

Merparten av den svenska fångsten från det yrkesmässiga fisket sker på fiskbestånd som vi förvaltar gemensamt med andra länder. Dessutom landas svenska fångster i stor utsträckning även i andra länder. Som anförs i propositionen är samverkan med andra länders myndigheter inom fiskerikontrollområdet av stor vikt, och Sverige har överenskommelser om myndighetssamverkan med Danmark och med Norge.

Landningskontrollen av fångsterna kommer även i fortsättningen att vara av central betydelse. Dessutom krävs ett fortsatt arbete med att utveckla och förbättra den svenska fiskerikontrollen. Utskottet vill i sammanhanget erinra om att genom de ändringar i fiskelagen (1993:787) som trädde i kraft den 1 juli 2003 har påföljderna för enskilda för överträdelse på fiskeområdet skärpts betydligt (prop. 2002/03:41, bet. 2002/03:MJU16, rskr. 2002/03:173). Härutöver har regeringen uppdragit åt Fiskeriverket att bedöma omfattningen av orapporterat fiske och övrig illegal hantering av fisk. Detta uppdrag skall avrapporteras till regeringen i juni 2004. Vidare har regeringen tidigare beslutat om att låta utvärdera den svenska fiskerikontrollen senast år 2004. I detta sammanhang kommer bl.a. beaktas EU:s krav på förbättringar av den svenska

fiskerikontrollen, behovet av ytterligare sjökontroller för olika slag av fisken samt förstärkning av myndigheternas roller. En förbättrad fiskerikontroll skall enligt regeringen ses som ett led i arbetet med ett hållbart nyttjande av fiskresurserna. I likhet med regeringen lägger utskottet stor tyngd vid en fortsatt utveckling av samarbetsformerna samt en effektivisering av kontrollverksamheten inom detta område.

Utskottet delar regeringens uppfattning att det är angeläget att i det framtida fiskerikontrollarbetet beakta det småskaliga fiskets behov och krav. Utskottet gör samma bedömning som regeringen att fortsatt användning av de små hamnarna är av vikt för en framgångsrik satsning på det småskaliga fisket. Samtidigt krävs en fortsatt hög ambitionsnivå när det gäller kontrollen om Sverige även i fortsättningen skall kunna leva upp till målen om hållbar fiskeriförvaltning och internationella åtaganden på området. En förutsättning härvidlag är god information om gällande regler om fiskerikontroll. En särskild utmaning från kontrollsynpunkt är vidare de nya förvaltningsformerna för lokalt och regionalt fiske, och den stora geografiska spridningen av hamnar utgör en av flera faktorer att beakta vid utformningen av en effektiv kontroll. Eftersom även småskaliga kustfiskeaktiviteter har betydelse för beståndsvården och den akvatiska miljön i övrigt är det i det framtida fiskerikontrollarbetet angeläget att beakta det småskaliga fiskets uppgiftslämnande och behovet av effektiv uppföljning i tid nära fiskeaktiviteterna. I propositionen uttalar regeringen sin avsikt att ge Fiskeriverket i uppdrag att utveckla ett säkert och effektivt men samtidigt enkelt system för rapportering av det småskaliga kustfisket, som säkerställer att fiske under olika förvaltningsförutsättningar, som regional och lokal förvaltning, kan följas upp av fiskerikontrollen nationellt.

I samband med propositionen Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier (prop. 2000/01:130 bet. 2001/2002:MJU3, rskr. 2001/2002:36) har Kustbevakningen tilldelats ytterligare medel för ökade övervakningsinsatser och satellitspaning till havs för att spåra olje- och kemikalietsläpp. Detta bör enligt utskottets mening medverka även till en förbättrad fiskerikontroll. I budgetpropositionen för år 2004 har anslaget till Kustbevakningen fått en överföring från utgiftsområde 20, vilket innebär att anslaget 34:3 Åtgärder för biologisk mångfald har höjts med 49,3 miljoner kronor för finansiering av den ökade miljöövervakningen. Inom EU har medlemsländerna i enlighet med EG:s förordning 2847/1993 artikel 23 reglerat påföljderna för överskridande av ländernas högsta tillåtna fångstmängder (TAC:er) så att sanktionen blir avdrag på nästa års TAC. Som utskottet anför ovan skärptes den 1 juli 2003 för Sveriges del påföljderna betydligt för enskilda för överträdelser på fiskeområdet.

Frågan om ett system med miljölotsar diskuterades inom Helcom (Helsingforskommissionen) inför antagandet av den s.k. Köpenhamnsdeklarationen hösten 2001. Frågan kom emellertid inte att föras vidare eftersom ett sådant system inte bedömdes medföra en sådan effektivitetshöjning att det motsvarade de relativt sett höga kostnaderna. Utskottet vill emellertid påpeka att

lotsplikt utgör en av de tre åtgärdstyper som kan vara aktuella som s.k. PSSA-åtgärder (Particularly Sensitive Sea Area) enligt den rapport som Sjöfartsverket på regeringens uppdrag avlämnade i mars 2003 om förutsättningarna för att klassa Östersjön som särskilt känsligt havsområde i enligt med FN:s sjöfartsorganisations (IMO) regelverk.

Med det anförda ansluter sig utskottet till vad regeringen anför om utvecklande av ett system för fångstrapportering för det småskaliga kustfisket. Även i övrigt ansluter sig utskottet till vad som anförs i propositionen i denna del. Därmed finner utskottet syftet med motionerna 2003/04: MJ19 (fp) yrkande 8 och 2003/04: MJ472 (fp) yrkande 16 i allt väsentligt tillgodosett. Någon vidare åtgärd från riksdagens sida med anledning av motionsyrkandena finner utskottet inte påkallad.

2 Förbättrade förutsättningar för kust- och insjöfisket

2.1 Forskning och utveckling

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett antal motionsyrkanden (s, m, fp, kd, c) om forskning och utveckling på fiskets område. Motionsyrkandena avstyrks med hänvisning till vad som anförs i propositionen, till pågående arbete inom bl.a. Fiskeriverket och Formas och till av regeringen aviserade uppdrag.

Propositionen

Enligt regeringen krävs förstärkt forskning om fisksamhällen, reproduktionsområden, biologiska effekter av fiskemetoder och biologisk mångfald. Även arbetsmiljö- och säkerhetsförbättrande åtgärder för yrkesfiskare och fritidsfiskare bör bli föremål för ökad forskning och utveckling. Allt nyttjande av bestånden bör beaktas, och den lokala kunskapen hos fiskare och andra intressenter bör tas till vara. Samverkan på forskarnivå mellan limnologer, marinbiologer och fiskeribiologer framhålls i propositionen som önskvärd. Regeringen anser därför att forskning och bestånd av betydelse för kust- och insjöfisket samt fritidsfisket bör stärkas och en långsiktig strategi för forskning och utveckling inom fiskeområdet utarbetas.

Motionerna

Behovet av ökade resurser till en långsiktig satsning på fiskeforskning framhålls i motion 2003/04: MJ16 (s). Långsiktighet är enligt motionärerna viktig för bl.a. utvecklingen av för svenskt fiske viktiga arter. I motionen betonas även vikten av konstruktivt samarbete mellan forskare och yrkesfiskare (yrkande 1). Enligt motion 2003/04: MJ19 (fp) måste den lokala kunskapen hos fiskare och andra intressenter tas till vara vid kunskapsinsamling (yrkande 9). Samverkan på forskningsnivå mellan limnologer och marinbiologer är nöd-

vändig, och det av regeringen aviserade uppdraget till Formas bör ges omedelbart och med en mycket snar tidpunkt för redovisning (yrkande 10). Forsknings- och myndighetsnärvaro vid Östersjöns viktigaste fiskeområden har stor betydelse när det gäller Östersjöproblematiken (yrkande 11). Vid avslag på motionens yrkande 1 att propositionen bör avslås betonas i motion 2003/04: MJ21 (c) vikten av att forskningen breddas till att omfatta all marin och limnologisk forskning och inte endast forskning om fiskbestånd. Enligt motionärerna finns uppenbara fördelar med ett bredare angreppssätt (yrkande 7). Enligt motion 2002/03: MJ282 (m) måste pågående forsknings- och utvecklingsarbete på det marinbiologiska området få resurser för att utforska vad som är anledningen till att allt mindre torsk finns i våra hav (yrkande 2). Behovet av uppskattningsprov för att fastställa fiskbeståndens storlek i Bottnhavet och Bottenviken framhålls i motion 2002/03: MJ483 (s). I motion 2002/03: MJ493 (c) anförs att regeringen bör återkomma med förslag där nationella medel avsätts för forskning om utveckling av fångstmetoder för ett hållbart resursutnyttjande. Även forskning om alternativa havsprodukter och om tillvaratagande av outnyttjade arter genom att utveckla nya produkter bör ingå i förslaget. Stöd till investeringar i kunskap och ny teknik för att garantera god kvalitet och möta nya marknader bör prioriteras (yrkande 4). Yrkandet upprepas i motion 2003/04: MJ433 (c) yrkande 4. Forskningen om fisksjukdomar bör enligt motion 2003/04: MJ408 (kd) tillföras mer resurser för att den vetenskapliga grunden för myndigheters beslut i bl.a. vattenbruksärenden skall förbättras (yrkande 35). I motion 2003/04: N338 (kd) ställs krav på formaliserat samarbete mellan fiske och forskning. Samarbetet bör utformas enligt yrkesfiskarnas förslag om ett samarbetsorgan eller en arbetsgrupp mellan yrkesfiskarna och Fiskeriverket med dess havsfiskelaboratorium i Lysekil (yrkande 5).

Behovet av ytterligare forskning om flod- och signalkräfta påtalas i motion 2003/04: MJ13 (m). Ur ekologisk synvinkel är det viktigt att flodkräftan bevaras. När det gäller signalkräftan bör forskningen främst inriktas på att ta till vara bestånden i naturvatten (yrkande 1). Motionären anser att generellt verkande insatser som syftar till att öka möjligheterna för flodkräftan som vattenbruksorganism är mest angelägna eftersom flodkräftan betingar ett högt värde (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Kustfiske och fritidsfiske bedrivs efter ett stort antal arter och bestånd, såväl reglerade som oreglerade. För många bestånd är kunskapen bristfällig, för andra finns kunskap om att bestånden är svaga och att fisket bedrivs utanför biologiskt säkra gränser. Beståndssituationen för flera av de för det kustnära fisket viktiga arterna på ost- och västkusten har försämrats drastiskt, bl.a. för ål, kolja, vitling och pigghaj på västkusten samt abborre, gädda, ål, öring och sik på ostkusten. För insjöfisket anses ett fåtal bestånd vara överutnyttjade av yrkesmässigt fiske. För vissa bestånd är dock kunskapen bristfällig, och en

ökad forskning krävs. Många bestånd i attraktiva områden är överutnyttjade av fritidsfiske.

Som regeringen anför är emellertid kunskaperna om fiskbestånd av betydelse för kust- och insjöfisket samt fritidsfisket inte tillräckliga för att fisket skall kunna bedrivas på ett långsiktigt hållbart sätt i enlighet med försiktighetsprincipen och ekosystemansatsen. Utskottet delar regeringens uppfattning om behovet av förstärkt forskning om fisksamhällen, reproduktionsområden, biologiska effekter av fiskemetoder och biologisk mångfald. Även arbetsmiljö- och säkerhetsförbättrande åtgärder för yrkesfiskare och fritidsfiskare bör bli föremål för ökad forskning och utveckling. Allt nyttjande av bestånden bör beaktas, vilket innebär att forskningen skall omfatta även fritidsfiskets betydelse för beståndssituationen. Vid kunskapsinsamlingen bör den lokala kunskapen hos fiskare och andra intressenter tas till vara. Enligt utskottets mening är samverkan på forskarnivå mellan limnologer, marinbiologer och fiskeribiologer önskvärd.

På *nationell nivå* verkar Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) för att utveckla tvärsektorieella forskningsprojekt inom det akvatiska området. Med syftet att hav, sjöar och vattendrag skall vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer för djur och växter bevaras har regeringen redan under år 2004 förstärkt den marina miljöforskningen med 10 miljoner kronor. Genom denna satsning finns enligt regeringen, vars uppfattning delas av utskottet, möjligheter för samverkan på forskarnivå mellan limnologer, marinbiologer och fiskeribiologer. I propositionen uttalar regeringen vidare sin avsikt att uppdra åt Formas att i samverkan med Fiskeriverket och andra berörda myndigheter och andra forskningsfinansiärer utarbeta en strategi för fisk- och fiskeforskning.

På *europaisk nivå* utvecklas, inom ramen för det sjätte miljöhandlingsprogrammet, en övergripande strategi för att skydda haven. I detta arbete kommer sektorer som nyttjar den marina miljön att belysas och en samordning genomförs av forskning, övervakning och förvaltning för det marina området. Vidare har fiskeministern begärt att särskild uppmärksamhet skall ägnas åt att förbättra forskningen så att en bredare vetenskaplig grund skapas för förvaltningsåtgärder. Inom ramen för EU:s insamlingsarbete av data bedrivs ett arbete med att öka kvaliteten i beståndsuppskattningarna. Insamlingen gäller fiskekapacitet, fiskeansträngning, ekonomi och landningsstatistik för kommersiella landningar av alla bestånd, total yrkesmässig fångst samt uppgifter om fångst som kastas överbord. I propositionen anför regeringen att den kommer att arbeta för att arter som vandrar mellan sött och salt vatten i ökad utsträckning blir föremål för uppmärksamhet. Regeringen gör vidare bedömningen att det arbete som påbörjats inom ramen för Sveriges program för insamling av data avseende fiskresurserna och fiskerinäringen måste vidareutvecklas och arbetet förstärkas inom Internationella rådet för havsforskning (ICES) och FAO:s rådgivande kommission för insjöfiske, European Inland Fisheries Advisory Commission (EIFAC). Eftersom kunskapsläget måste förbättras för många av de arter och bestånd som utgör resursbasen för det

småskaliga fisket samt fritidsfisket görs en satsning inom detta område. Som regeringen anför måste betydelsen av fångsterna från det icke-yrkesmässiga fisket för flertalet för kustfisket viktiga arter och bestånd beaktas.

En förutsättning för akvatisk forskning är tillgång till forskningsfartyg. De svenska forskningsfartygen är byggda på 1970-talet. Fiskeriverket har haft i uppdrag att i samråd med Formas senast i januari 2004 redovisa en förstudie av behovet av marina forskningsfartyg. Förstudien har nu redovisats, och frågan om behovet av ett nytt forskningsfartyg bereds i Regeringskansliet. I sammanhanget vill utskottet erinra om att Havsmiljökommissionen nyligen till regeringen har framlagt ett förslag om förstärkning av forsknings- och utvecklingsverksamheten inom det marina området (SOU 2003:72). Förslaget bereds i Regeringskansliet, och regeringen uttalar i propositionen sin avsikt att återkomma i frågan.

Sammantaget innebär det ovan anförda att utskottet gör samma bedömning som regeringen när det gäller forskning och utveckling på fiskets område. Därmed finner utskottet syftet med motionerna 2002/03: MJ282 (m) yrkande 2, 2002/03: MJ483 (s), 2002/03: MJ493 (c) yrkande 4, 2003/04: MJ16 (s) yrkande 1, 2003/04: MJ19 (fp) yrkandena 9–11, 2003/04: MJ21 (c) yrkande 7, 2003/04: MJ408 (kd) yrkande 35, 2003/04: MJ433 (c) yrkande 4 och 2003/04: N338 (kd) yrkande 5 i väsentliga delar tillgodosett. Motionerna bör lämnas utan riksdagens vidare åtgärd.

Det finns en betydande efterfrågan på sötvattenskräftor i Sverige. Kräftodling är ett gott exempel på extensiv odling med låg insatskostnad och små arbetsinsatser. Ofta kan en sådan kräftodling utgöra en betydande marginalintäkt för ett landsbygdsföretag. Importen av sötvattenskräftor till landet är stor och bör kunna minska med att intresset för nationell kräftodling ökar.

Flodkräftan har i Sverige utgjort en viktig del av många limniska ekosystem och en betydande del av insjöfisket. Kräftpesten innebär en avsevärd minskning av antalet bestånd, och denna utveckling har förvärrats genom introduktionen av signalkräfta. Flodkräftan, som nu är allvarligt hotad inom hela sitt utbredningsområde, är klassificerad som sårbar enligt Artdatabankens rödlista för hotade arter och behandlas som en prioriterad art. Enligt vad utskottet inhämtat har ett åtgärdsprogram upprättats för bevarande av flodkräftan, och bevarandearbetet ingår även som ett led i uppfyllandet av miljö kvalitetsmålet Levande sjöar och vattendrag. Utskottet har vidare inhämtat att med hjälp av medel för biologisk återställning (kalkning) och fiskevårdsmedel pågår arbete med återutsättningar av flodkräfta. Även andra åtgärder, t.ex. ändring av föreskrifter och förordningar till förmån för flodkräftan, har vidtagits. För närvarande bereds i Regeringskansliet ett förslag om inrättande av speciella skyddsområden för flodkräftan. Utskottet har även inhämtat att Fiskeriverket arbetar med att utveckla databaser för bl.a. flodkräftan och har föreslagit åtgärder för att bevara och förstärka bestånden av och fisket på flodkräfta. Förslagen bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Oavsiktlig spridning av *signalkräfta* innebär ett hot både mot flodkräftan och mot andra skyddsvärda arter och bestånd inte minst i skyddade områden

som exempelvis Vättern. Enligt vad utskottet inhämtat arbetar Fiskeriverket fortsatt aktivt för att minimera dessa hot. Med det anförda avstyrker utskottet motion 2003/04: MJ13 (m) yrkandena 1 och 2 i den mån motionsyrkandena inte kan anses tillgodosedda.

2.2 Beståndsrestaurering och bevarande

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker två motionsyrkanden (kd) om åtgärder för vandringsfisk och om en analys av minskningen av vissa kustlevande fiskarter. Utskottet hänvisar till vad som anförs i propositionen och till det arbete som pågår på områdena.

Med hänvisning till gällande bestämmelser avstyrker utskottet en motion (s) om inplantering av kräftor i Gästrikland.

Propositionen

Regeringen anser att fiskevården i första hand bör inriktas mot att bevara och förbättra fiskbeståndens livsmiljö och de naturgivna förutsättningarna och i förekommande fall restaurera skadade miljöer och bestånd. För att klarlägga möjligheterna till och effekterna av miljöanpassning, restaurering och kompensationsåtgärder bör forskning och pågående inventering fortsätta.

Motionerna

I motion 2003/04: MJ20 (kd) föreslås ett antal åtgärder för vandringsfisk. Motionärerna anser att det bör finnas förbiflöden i alla kraftverk, att de utbyggda älvarna bör förses med laxtrappor och vandringsvägar för ål och att laxen bör ges möjlighet att reproducera sig fullt ut i Norrlandsälvarna. Vidare bör behovet av förbiflöden i befintliga vattenkraftverk och reglerna för omprövning av vattendomar ses över skyndsamt (yrkande 6). En analys bör göras av orsakerna till minskningen av de kustlevande fiskarterna i Kalmarregionen (yrkande 7).

Motion 2002/03: MJ448 (s) tar upp frågan om inplantering av kräftor i Gästrikland. Lagtexten bör snarast ändras så att gränsen för utsättning av signalkräftor flyttas till ”norr om Gavleån”. Alternativt bör dispens medges för utsättning. Medel bör avsättas för snabb utsättning av flodkräftor i vatten där bestånden har gått ned kraftigt.

Utskottets ställningstagande

Sedan slutet av 1800-talet har nästan alla sjöar och strömmande vatten i Sverige påverkats negativt till följd av dikning, sänkning, flottledsrensning eller vattenkraftsutbyggnad. Detta har lett till att längre partier med icke påverkat, strömmande vatten, särskilt i södra Sverige, är ovanliga och att många fiskarter, liksom andra djur- och växtarter, som är beroende av strömmande vatten återfinns på Artdatabankens lista över hotade arter. Utsättning av fisk och

kräftor kan hota vilda arter och stammar, och i kustområdena har utbyggnad av småbåtshamnar och bryggor medfört fragmentering och förluster av lekplatser för fisk. Övergödning, giftutsläpp och störningar från båttrafiken har också minskat tillgången på naturliga lek- och uppväxtplatser. Som anförs i propositionen bör inventering och forskning fortsätta att klarlägga möjligheterna till och effekterna av miljöanpassning, restaurering och kompensationsåtgärder.

Även marina bestånd är i behov av fiskevårdande åtgärder. Av propositionen framgår emellertid att kompensatoriska åtgärder i detta sammanhang hittills inte fått avsedd effekt. Vidare är utrymmet för habitatåtgärder begränsat. Ända sedan 1960-talet har bestånden av kustnära torsk längs den svenska västkusten successivt minskat, och såväl fritidsfiskets som det kustnära yrkesfiskets fångster uppgår nu till någon procent av tidigare värden. Denna förändring innebär en allvarlig försämring av den biologiska mångfalden som kan bero på grundläggande störningar i kustekosystemen. Som regeringen anför bör Fiskeriverket därför fortsätta sitt arbete med att genom teknisk reglering och andra lämpliga åtgärder restaurera bestånden av torsk längs västkusten. I samband med olika vattendomar utdöms särskilda och allmänna fiskeavgifter, och efter förslag från Fiskeriverket skall de utdömda medlen användas för främjandet av fisket. Särskilda fiskeavgifter skall användas för främjandet av fisket i det vatten som berörs av vattenverksamheten eller inom något angränsande vattenområde medan allmänna fiskeavgifter skall användas för att bekosta forskning och utveckling inom fiskevården i hela landet. Därtill kommer att regeringens medgivande krävs för användning av avgiftsmedlen. Medlen utnyttjas i dag av såväl Fiskeriverket som länsstyrelser och andra intressenter. I likhet med regeringen anser utskottet det angeläget att dessa fiskeavgiftsmedel i framtiden utnyttjas bättre, och Fiskeriverket bör i samverkan med berörda myndigheter se över möjligheterna för ett bättre utnyttjande av dessa medel.

Av propositionen framgår att, mot bakgrund av ålfiskets betydelse för det småskaliga kust- och insjöfisket, en nationell åtgärdsplan utarbetas för den svenska delen av ålbeståndet. I det sammanhanget skall även förbättrad kunskapsinsamling, utveckling av selektiva redskap, behov och effekter av framtida ålutsättningar samt utsättningsstrategier belysas. De utsättningar som görs i dag finansieras huvudsakligen av fiskeavgiftsmedel. I likhet med regeringen anser utskottet att utsättningarna, genom val av utsättningsvatten och utsättningsmaterial, bör optimeras i förhållande till bevarandemålet och att den nationella förvaltningsplanens inriktning bör vara att utsättningarna bidrar till en ökad utvandring av blankål. Som regeringen anför kan detta ske genom reglering av fisket, ökade minimimått samt förbättring av redskapens kvalitet. I sammanhanget vill utskottet erinra om att kommissionen nyligen har presenterat ett meddelande angående en handlingsplan för förvaltning av europeisk ål. Meddelandet har varit föremål för en bred remissomgång. Av handlingsplanen framgår att kommissionen ännu inte har kommit till ett slutligt ställningstagande utan inbjuder medlemsländerna till kommentarer. I proposition-

en uttalar regeringen sin avsikt att under det irländska ordförandeskapet i EU fortsatt driva frågan om utformningen av ett åtgärdsprogram för ål. Ett antal åtgärder som syftar till att trygga ålens framtid är sålunda under beredning. Som regeringen anför bör resultatet av arbetet på EU-nivå och Fiskeriverkets förslag till nationell åtgärdsplan avvaktas innan ytterligare åtgärder bör vidtas.

För lax finns ett långsiktigt internationellt åtgärdsprogram, Salmon Action Plan, som har tagits fram inom ramen för Fiskerikommissionen för Östersjön. Denna plan, som ligger till grund för förvaltningen av all Östersjölax, har till syfte att säkra vildlaxstammarnas fortbestånd, har implementerats genom ett svenskt åtgärdsprogram. Under hösten 2003 har diskuterats åtgärder för att minska bifångster av tumlare. I detta sammanhang har en utfasning av drivgarnsfisket i Östersjön aktualiserats, vilket eventuellt kan komma att medföra att det framtida laxfisket i Östersjön måste bedrivas med andra redskap än drivgarn. Utskottet delar regeringens uppfattning att Fiskeriverket bör få i uppdrag att utveckla selektiva metoder för ett utökat fiske efter fettfeneklippt lax. Regeringen avser också att i internationella förhandlingar verka för att ökade möjligheter skapas för Sverige att utnyttja denna resurs.

Arbetet med miljö kvalitetsmålen har bl.a. visat att det finns förutsättningar för att delvis ersätta kompensationsutsättningarna av lax och öring med åtgärder som förbättrar den naturliga produktionen i de utbyggda älvarna. Regeringen uttalar i propositionen sin avsikt att uppdraga åt Kammarkollegiet och Fiskeriverket att i samverkan med Naturvårdsverket utreda möjligheter och konsekvenser av en sådan inriktning på kompensationsåtgärder för befintliga och kommande vattendomar. Dessutom har det visat sig att havsöringsbestånden i vattendrag som mynnar i Bottenviken och Bottenhavet har försämrats kraftigt under den senaste tioårsperioden. Störningar har även iakttagits i sydsvenska vatten. Orsaken till beståndsnedgången är enligt regeringen oklar och kan bero såväl på livsmiljön som på födounderlaget i vattendragen eller i kustvattnet. Som regeringen anför bör, utöver forskning och fiskevårdande åtgärder i älvarna, fiskereglering och omfattning av kompensationsutsättningar av öring ses över.

Med det ovan anförda anser utskottet, som därmed ansluter sig till vad regeringen anför om beståndsrestaurering och bevarande, att syftet med motion 2003/04: MJ20 (kd) yrkandena 6 och 7 i väsentliga delar får anses tillgodosett utan någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida.

Som utskottet anfört under avsnittet om forskning och utveckling innebär oavsiktlig spridning av *signalkräfta* ett hot både mot flodkräftan och mot andra skyddsvärda arter och bestånd inte minst i skyddade områden som exempelvis Vättern. Enligt vad utskottet inhämtat arbetar Fiskeriverket fortsatt aktivt för att minimera dessa hot. I sammanhanget vill utskottet erinra om att enligt 2 kap. 16 § fiskeförordningen (SFS 1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskenäringen får tillstånd till utsättning inte beviljas om en art är olämplig för vattenområdet i sig eller om risk finns för smittsamma sjukdomar. Enligt 2 kap. 18 § får ytterligare föreskrifter meddelas av Fiskeriverket. I 4 § i verkets författningssamling FiFS 2001:3 stadgas att sådant tillstånd inte

får avse signalkräfter i vattenområde bl.a. norr om Dalälven. Med det anförda avstyrker utskottet motion 2002/03: MJ448 (s).

2.3 Utsättningar

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker, med hänvisning till propositionen och pågående arbete på området, tre motionsyrkanden (s, m, kd) om odling och utsättning av fisk. Med samma motivering avstyrker utskottet ett motionsyrkande (m) om utsättning av ål och fyra motionsyrkanden (kd, mp) om åtgärder för bevarande av laxbestånden. En motion (s) om fettfeneklippning av lax och öring avstyrks med hänvisning till vad som anförs i propositionen. Slutligen avstyrks två motionsyrkanden (mp) om förbud mot drivgarnsfiske med hänvisning till vad som anförs i propositionen och till ett förslag i frågan från kommissionen.

Propositionen

Regeringen ställer sig bakom Fiskeriverkets strategi för utsättning och spridning av fisk. Strategin skall tjäna som vägledning för utsättningar och spridning av fisk.

För att förbättra situationen för ålbeståndet bör enligt regeringen satsningar göras på en nationell åtgärdsplan, liksom ökade ålutsättningar, förbättrad kunskapsinsamling och utveckling av selektiva redskap.

Fiskeriverket bör få i uppdrag att utveckla selektiva metoder för utökat fiske efter fettfeneklipt lax. Regeringen avser också att i internationella förhandlingar verka för att ökade möjligheter skapas för Sverige att utnyttja denna resurs. Regeringen har vidare för avsikt att uppdra åt Kammarkollegiet och Fiskeriverket att i samverkan med Naturvårdsverket utreda möjligheter och konsekvenser av en sådan inriktning på kompensationsåtgärder för befintliga och kommande vattendomar. Fiskeriverket bör även undersöka möjligheterna att, för bestånd av laxfisk beroende av kontinuerlig utsättning, skapa mindre, lokala självreproducerande laxbestånd som kan utnyttjas för att bevara beståndens naturliga karaktär.

Motionerna

Om all utsättning av främmande laxfisk skulle upphöra anförs i motion 2003/04: MJ14 (m) att det fiske som bedrivs i formen *put and take* torde påverkas negativt eller rent av bringas att upphöra (yrkande 7). Den odling och utsättning av eftertraktad fisk som i dag är tillåten i Sverige bör enligt motion 2003/04: MJ15 (s) även fortsättningsvis få utföras i samma omfattning. Detta skall givetvis ske med stor omsorg om den biologiska mångfalden, och försiktighetsprincipen skall gälla liksom det av riksdagen fastställda miljökvalitetsmålet Levande sjöar och vattendrag. Förbud mot all utsättning av främmande laxfiskbestånd utom regnbågslox är enligt motionärerna kontraproduk-

tivt och till skada för det svenska vattenbruket. I motion 2003/04: MJ20 (kd) anføres att mindre sjöar och vattendrag som saknar skyddsvärda bestånd även fortsättningsvis måste tillåtas att härbärgera de arter som efterfrågas av sportfiskarna. Det är vidare angeläget att det ges möjlighet att odla och sätta ut olika arter såsom lax, regnbåge, öring och röding. Fiskeriverket bör arbeta utifrån målsättningen att kombinera biologisk mångfald med utsättning av odlade arter, och det bör betraktas som en naturlig faunavårdande insats att sätta ut de arter som fångas eller drabbas av stora populationer sportfiskearter. Motionärerna förutsätter att anslagen kommer att öka i kommande budgetförslag så länge regeringen inte har genomfört förslaget om fiskevårdsavgift eller liknande finansiering (yrkande 13).

Eftersom utsättningarna av ål under senare år har bekostats via budgetmedel i kombination med EU-medel är det enligt motion 2002/03: MJ269 (m) viktigt att nationella medel ställs till förfogande för dessa åtgärder. Det näringsmässiga fisket både i kustområdet och i Stockholms läns insjöar kommer att få mycket svårt att överleva om de nationella utsättningsprogrammen inte kommer att kunna genomföras i minst lika stor utsträckning som hittills. I annat fall föreligger enligt motionärerna uppenbar risk att ett flertal fiskeföretag slås ut, eftersom ålfångsterna är en så viktig del av intäkterna (yrkande 8).

I motionerna 2002/03: MJ325 (kd) och 2003/04: MJ226 (kd) efterlyses åtgärder för att rädda vildlaxbeståndet i älvarna. De årligen återkommande laxfiskediskussionerna längs Norrlandskusten måste få ett slut, och regeringen bör ta nya initiativ till en med Finland gemensam vildlaxpolitik. Enligt motion 2002/03: N302 (mp) bör Sverige upphöra med fiske på blandade bestånd av lax på tillväxtområdena i Östersjön och i stället flytta den svenska laxkvoten så att ett selektivt fiske efter odlad lax kan ske (yrkande 11). Yrkandet upprepas i motion 2003/04: N335 (mp) yrkande 5.

Enligt motion 2003/04: MJ457 (s) bör fiskeriförordningen (SFS 1994:1716) ändras när det gäller kravet på fettfeneklippning av lax och öring. Motionären hävdar att fettfeneklippning av öring i Östersjön och Stockholms skärgård är meningslös från miljö-, art- och stamskyddssynpunkt. Kravet på klippning bör därför tas bort eller åtminstone tillämpas med sunt förnuft.

I motion 2003/04: MJ434 (mp) betonas att regeringen på lämplig nivå bör verka för bättre förvaltning av den vilda laxen och för minskning av laxfiskets negativa konsekvenser för andra arter. Drivgarnsfisket bör förbjudas eller harmoniseras med reglerna i övriga unionsvatten, och Sverige bör aktivt verka för att dessa åtgärder vidtas på nationell nivå där så är möjligt och på EU-nivå där så är nödvändigt (yrkande 9). Eftersom drivgarn hotar såväl sjöfåglar som marina däggdjur, bl.a. tumlare, sillgrisslor och säl, bör enligt motion 2002/03: MJ489 (mp) Östersjön omfattas av samma regler för drivgarn som övriga vatten inom EU (yrkande 12).

Utskottets ställningstagande

Utsättningar utgör en del i arbetet med fisk- och fiskevården, vilken i första hand skall inriktas mot att bevara och förbättra fiskbeståndens livsmiljö och de naturgivna förutsättningarna för goda bestånd. Utsättningar har traditionellt utgjort en betydande del i fiskevårdsarbetet och syftet har främst varit att gynna yrkes- och fritidsfisket. Längre har inställningen till fiskutsättningar varit i stort sett positiv, men på senare år har uppmärksamats att negativa effekter kan förekomma. Introduktion av en art eller stam utanför dess naturliga utbredningsområde kan medföra att lokala arter och stammar trängs undan.

I likhet med regeringen ställer sig utskottet bakom Fiskeriverkets strategi för utsättning och spridning av fisk. Strategin skall tjäna som vägledning för sådana åtgärder. Utsättning av fisk av samma art och om möjligt samma ursprung kan ske i bevarandesyfte samt för att uppväga de rekryteringsminskningar som har orsakats av ingrepp i naturen och som inte bör eller kan åtgärdas. Strategin anger målsättningen för utsättningar samt för nytta och risker med fiskutsättningar. Utsättning är en av de sista utvägarna för att bevara ett bestånd, något som har speciell betydelse när det gäller ålens akuta situation. Fiskbestånd som upprätthålls enbart genom utsättningar skall, där så är möjligt, kompletteras med självreproducerande delbestånd. Utskottet anser i likhet med regeringen att, i enlighet med Fiskeriverkets strategi och miljömålsarbetet, all utsättning därutöver av främmande laxfiskbestånd utom regnbågslox bör upphöra så att skador på biologisk mångfald förebyggs.

Inom ramen för miljömålsarbetet har riksdagen beslutat att utsättning av djur och växter som lever i vatten senast år 2005 skall ske på ett sådant sätt att den biologiska mångfalden inte påverkas negativt. Till samma tidpunkt skall vidare åtgärdsprogram finnas och ha inletts för hotade arter och fiskstammar som har behov av riktade åtgärder. Vid bedömning av hotbilden för olika arter värderas artens regionala förekomst förr och nu mot utbredningen i hela landet samt i andra länder. Av propositionen framgår att regeringen, inom ramen för detta arbete, har uppdragit åt Fiskeriverket att belysa de ekologiska konsekvenserna av utsättningar av fisk med utgångspunkt i regelverket för främmande arter och fiskstammar. Med det anförda finner utskottet syftet med motionerna 2003/04: MJ14 (m) yrkande 7, 2003/04: MJ15 (s) och 2003/04: MJ20 (kd) yrkande 13 i väsentliga delar tillgodosett. Någon ytterligare riksdagens åtgärd anser utskottet inte påkallad.

Ålfisket är ekonomiskt viktigt för flertalet kust- och insjöfiskare. Det europeiska ålbeståndet är emellertid i allvarlig kris, och rekryteringen av beståndet har minskat kraftigt sedan 1960-talet. I kommissionens meddelande (KOM (2003)573 slutlig) om utarbetande av en handlingsplan för förvaltning av europeisk ål poängteras behovet av att bevara och förvalta det europeiska ålbeståndet. Vidare lyfts vikten av samordning av nationella åtgärder fram. Syftet är att fastställa övergripande mål för ålförvaltningen för att stärka återvandringen av könsmogen ål. Därefter skall åtgärder implementeras nationellt och anpassas efter förutsättningarna i varje medlemsland. Meddelandet har

varit föremål för en bred remissomgång. Av kommissionens handlingsplan framgår att kommissionen inte kommit till ett slutligt ställningstagande utan inbjuder medlemsländerna till kommentarer. Av ett frågesvar i kammaren framgår att Sverige därvid under det irländska ordförandeskapet i EU fortsatt kommer att driva frågan om utformningen av ett åtgärdsprogram för ål. I svaret säger jordbruksministern att hon vill avvakta resultatet av arbetet på EU-nivå och Fiskeriverkets förslag till nationell åtgärdsplan innan hon överväger ytterligare åtgärder (Svar på fråga 2003/04:529).

Utskottet kan konstatera att dessa målsättningar ligger i linje med det nationella arbete som under en längre tid har bedrivits av Fiskeriverket. Sverige är det europeiska land som har bland de största och lämpligaste uppväxtområdena för ål. Det finns i dag emellertid en otillräcklig tillförsel av ålyngel för att denna potential skall utnyttjas. Dessutom har vattenkraftsutbyggnad och annan exploatering av sjöar och vattendrag minskat förutsättningarna för både upp- och nedvandring av ål. Vidare har många produktiva grundområden, vilka är speciellt viktiga för ål, skadats av fysiska ingrepp eller av övergödningseffekter. Av propositionen framgår att, mot bakgrund av ålfiskets betydelse för det småskaliga kust- och insjöfisket, en nationell åtgärdsplan utarbetas för den svenska delen av ålbeståndet. I det sammanhanget skall även förbättrad kunskapsinsamling, utveckling av selektiva redskap samt behov och effekter av framtida ålutsättningar belysas. Utskottet gör samma bedömning som regeringen att fortsatta studier också behövs för att belysa i vilken utsträckning som omflyttning och utsättning påverkar ålens vandringsbeteende. De utsättningar som görs i dag finansieras huvudsakligen av fiskeavgiftsmedel. Utsättningarna skall, genom val av utsättningsvatten och utsättningsmaterial, optimeras i förhållande till bevarandemålet. Utskottet delar regeringens uppfattning att den nationella förvaltningsplanens inriktning skall vara att utsättningarna bidrar till en ökad utvandring av blankål. Detta kan ske genom reglering av fisket, ökade minimimått samt förbättring av redskapens kvalitet. Med det anförda finner utskottet syftet med motion 2002/03: MJ269 (m) yrkande 8 i väsentliga delar tillgodosett. Motionen i denna del bör lämnas utan vidare åtgärd från riksdagens sida.

För lax finns ett långsiktigt internationellt åtgärdsprogram, Salmon Action Plan, som har tagits fram inom ramen för Fiskerikommissionen för Östersjön. Denna plan, som ligger till grund för förvaltningen av all Östersjölax, har till syfte att säkra vildlaxstammarnas fortbestånd. Planen har implementerats genom ett svenskt åtgärdsprogram. Av propositionen framgår att åtgärder för att minska bifångster av tumlare har diskuterats under hösten 2003. I detta sammanhang har en utfasning av drivgarnsfisket i Östersjön aktualiserats. Detta kan enligt regeringen eventuellt komma att medföra att det framtida laxfisket i Östersjön måste bedrivas med andra redskap än drivgarn. Arbetet med miljökvalitetsmålen har bl.a. visat att det finns förutsättningar för att delvis ersätta kompensationsutsättningarna av lax och öring med åtgärder som förbättrar den naturliga produktionen i de utbyggda älvarna. Regeringen uttalar i propositionen sin avsikt att uppdra åt Kammarkollegiet och Fiskeri-

verket att i samverkan med Naturvårdsverket utreda möjligheter och konsekvenser av en sådan inriktning på kompensationsåtgärder för befintliga och kommande vattendomar. Dessutom har det enligt regeringen visat sig att havsöringsbestånden i vattendrag som mynnar i Bottenviken och Bottenhavet kraftigt försämrats under den senaste tioårsperioden. Störningar har även iakttagits i sydsvenska vatten. Orsaken till beståndsnedgången anser regeringen vara oklar. Den kan såväl bero på livsmiljön som på födounderlaget i vattendragen eller i kustvattnet. Utskottet gör samma bedömning som regeringen när det gäller behovet av åtgärder för säkrandet av bestånden av lax och öring. Som regeringen anför bör, utöver forskning och fiskevårdande åtgärder i älvarna, fiskereglering och omfattning av kompensationsutsättningar av öring ses över. Det anförda innebär att syftet med motionerna 2002/03: MJ325 (kd), 2002/03: N302 (mp) yrkande 11, 2003/04: MJ226 (kd) och 2003/04: N335 (mp) yrkande 5 i väsentliga delar får anses tillgodosett. Någon ytterligare riksdagens åtgärd med anledning av motionsyrkandena finner utskottet inte påkallad.

För närvarande är möjligheterna att bedriva ett fiske på fettfeneklipt lax begränsade. För att utnyttja denna resurs krävs en utveckling av selektiva fiskemetoder efter fettfeneklipt lax såväl i de s.k. terminalfiskeområdena, dvs. de kustnära områden utanför mynningarna av utbyggda älvar där odlad lax koncentreras inför lek, som i övriga kustområden. Som regeringen anför bör Fiskeriverket få i uppdrag att utveckla selektiva metoder för ett utökat fiske efter fettfeneklipt lax. Utskottet delar även regeringens uppfattning om vikten av att i internationella förhandlingar verka för att ökade möjligheter skapas för Sverige att utnyttja denna resurs. Även i övrigt ansluter sig utskottet till vad regeringen anför i propositionen i denna del. Därmed avstyrker utskottet motion 2003/04: MJ457 (s) i den mån motionen inte kan anses tillgodosedd.

Som utskottet redogjort för ovan har under hösten 2003 åtgärder för att minska bifångster av tumlare varit föremål för diskussion och i samtalen har även en utfasning av drivgarnsfisket i Östersjön aktualiserats. Frågan har diskuterats vidare i fiskerådet våren 2004. Nyligen beslöt EU:s fiskeministrar om åtgärder för att skydda småvalar. För svenska förhållanden handlar det framför allt om tumlare i Östersjön och Västerhavet. Ministerrådets beslut innebär att drivgarn, efter en utfasningsperiod, kommer att förbjudas helt i Östersjön från år 2008. Utfasningen börjar dock redan år 2005, då 60 % av fiskeflottan skall ha upphört med denna fiskemetod. Drivgarn som i dag får vara upp till 21 kilometer långa används framför allt vid laxfiske i Östersjön. Vidare innebär beslutet att ljudskrämmare kommer att bli obligatoriskt vid fiske med bottengarn och insnärjningsgarn i ICES-område 24 för fiskefartyg över 12 meter samt vid fiske med bottensatta nät i Nordsjön och egentliga Östersjön. Vidare skall större fiskefartyg över 15 meter ha observatör ombord vid vissa fisken i Östersjön, Nordsjön, Skagerrak och Kattegatt, t.ex. pelagisk trålning och fiske med bottensatta nät. Med hänvisning till det anförda före-

slår utskottet att motionerna 2002/03:MJ489 (mp) yrkande 12 och 2003/04:MJ434 (mp) yrkande 9 lämnas utan riksdagens vidare åtgärd.

2.4 Säl och skarv

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker sex motionsyrkanden (m, kd, c) om reglering av sälbeståndet, bl.a. genom ökad skydds jakt på *säl*. Utskottet hänvisar härvid till tidigare beslut och till det arbete som pågår på området.

Med samma motivering avstyrks nio motionsyrkanden (s, m, kd) om liknande åtgärder för reglering av *skarvbeståndet* och om utveckling av fiskeredskap.

Propositionen

Regeringen anser att ytterligare satsningar behövs för att utveckla och tillämpa redskap som minskar skadorna av sålangrepp. Regeringen anser det angeläget att Fiskeriverket skapar goda förutsättningar för ändrad fiskeinriktning. Förvaltningsplaner för knobbsäl och vikare motsvarande den för gråsäl i Östersjön bör upprättas snarast.

Regeringen anser det angeläget att åtgärder vidtas för att ytterligare minska skarvskadorna för yrkesfisket. I propositionen uttalar regeringen sin avsikt att ge Fiskeriverket uppdraget att i samverkan med Naturvårdsverket ge förutsättningar för att minska skarvens skadeverkningar för yrkesfisket genom att utveckla skarvsäkra redskap och minska tätheten av skarv i för yrkesfisket prioriterade områden.

Motionerna

Ett flertal motioner tar upp frågan om utvidgad jakt på säl och skarv. Enligt motion 2003/04:MJ14 (m) bör ökad skydds jakt tillåtas på säl och skarv (yrkande 5). I motion 2003/04:MJ20 (kd) anförs att behov finns av mer kraftfulla åtgärder än vad regeringen föreslår. Bestånden av säl och skarv skall regleras genom ansvarsfull viltförvaltning utifrån jaktetiska principer och med tydliga bestämmelser i form av jakttider och andra villkor. Motionärerna delar Fiskeriverkets synpunkter att, i avvaktan på långsiktiga åtgärder, ersättningarna för skador orsakade av säl och skarv bör höjas så att ersättningen hamnar på en mer rimlig nivå (yrkande 5).

Under allmänna motionstiden 2003 väcktes följande motioner om utvidgad jakt på *säl*: 2003/04:MJ294 (m) yrkande 1, 2003/04:MJ313 (kd), 2003/04:MJ354 (c) och 2003/04:MJ408 (kd) yrkande 26 delvis.

Följande motioner från allmänna motionstiden 2003 behandlar frågan om ökade möjligheter till jakt på *skarv*: 2003/04:MJ211 (m) yrkandena 1 och 2, 2003/04:MJ245 (s), 2003/04:MJ255 (m), 2003/04:MJ318 (m) yrkandena 1 och 2, 2003/04:MJ408 (kd) yrkande 26 delvis och 2003/04: MJ447 (kd) yrkande 2.

I motion 2003/04: MJ318 (m) påtalas behovet av utveckling av fiskeredskap (yrkande 3).

Utskottets ställningstagande

Sälen är troligtvis det största enskilda problemet för kustfisket. Sälskadorna är så omfattande i vissa områden att yrkesfiskare har tvingats lägga ned sin verksamhet. Sedan början av 1990-talet arbetar representanter för Naturvårdsverket, Fiskeriverket, länsstyrelser och yrkesfiskare med att utveckla redskap som minskar skadorna. Arbetet, som i huvudsak har bekostats av viltskademedel, har resulterat i att en fälla för fångst av sik och lax har tagits fram som betydligt minskar skadorna av säl. Utskottet har inhämtat att, på grund av tekniska svårigheter, några framsteg hittills inte har uppnåtts för de för kustfisket viktiga rörliga fiskredskapen, såsom siknät, torskgarn och strömmingsskötar. Våren 1999 antog riksdagen miljö kvalitetsmålet Levande sjöar och vattendrag, som innebär att de årliga bifångsterna av marina däggdjur senast år 2010 skall uppgå till maximalt 1 % av respektive bestånd (prop. 1997/98:145, bet. 1998/99: MJU6, rskr. 1998/99:183, prop. 2000/01:130, bet. 2001/02: MJU3, rskr. 2001/02:36). Inom ramen för detta miljömålsarbete har Fiskeriverket fått regeringens uppdrag att fortsätta arbetet med att utveckla selektiva redskap som syftar till att minimera bifångsterna. Regeringen fördelar vidare bidrag till yrkesfiskarna för investeringar i sälskyddade selektiva fiskredskap och i form av ekonomisk ersättning för skador. Under år 2002 har 18 miljoner kronor fördelats.

Naturvårdsverket har under år 2001 antagit en förvaltningsplan för gråsäl i Östersjön. I förvaltningsplanen ges en samlad bild av såväl sälpopulationens storlek och genetik som vilka åtgärder som är effektiva inom gällande regelverk. I planen, som gäller till år 2006, framhålls att den enda långsiktigt hållbara lösningen på konflikten mellan kustfiske och sälförekomst är utvecklande av sälsäkra fiskeredskap och fiskemetoder.

Enligt yrkesfiskarna borde ökningen av gråsälsbeståndet i de norra delarna fås att upphöra till dess utvecklingen av redskap och jakt har medfört att ett livskraftigt kustfiske har återetableras. Som regeringen anför är det därför angeläget att en analys av skydds jaktens effekter för att minska såväl sälstam som sälskador snarast initieras. I det sammanhanget bör övervägas om inte skydds jakt skall kunna tillämpas även i andra drabbade områden. Eftersom samtliga kustfiskare i framtiden troligen kommer att behöva investera i nya redskap, anser utskottet i likhet med regeringen att forskningsarbetet för att utveckla redskap som minskar sälskador för fångst av andra arter än lax och sik måste intensifieras. Av propositionen framgår att, inom ramen för strukturstödet, en inventering genomförs som klarlägger regionala förutsättningar för en förändrad inriktning på fisket och som samtidigt lyfter fram hinder och alternativ. Utskottet gör samma bedömning som regeringen beträffande det angelägna i att Fiskeriverket skapar goda förutsättningar för ändrad fiskeinriktning. Som regeringen anför bör motsvarande förvaltningsplaner för knubbsäl och vikare upprättas snarast.

I sitt nyligen redovisade betänkande föreslår Havsmiljökommissionen att bifångstmålet skall skärpas så att de årliga bifångsterna av marina däggdjur senast år 2010 skall understiga 1 % av respektive bestånd (SOU 2003:72). Vidare föreslås att samrådsgrupper för bifångstreduktion skall skapas. Förslagen behandlas inom Regeringskansliet, och i propositionen uttalar regeringen sin avsikt att senare återkomma i denna fråga.

Vintern 2003 behandlade utskottet ett flertal motioner om utökad skydds-jakt efter bl.a. säl (bet. 2002/03: MJU9). Utskottet redogjorde då för det arbete som då pågick på området, bl.a. Naturvårdsverkets förvaltningsplan för gråsälsbeståndet i Östersjön, och erinrade om att syftet med förvaltningsplanen är att ange efter vilka riktlinjer den svenska delen av gråsälsbeståndet i Östersjön bör förvaltas under de närmaste fem åren. Det framgår av planen att de förvaltningsinsatser som anges huvudsakligen styrs av målet att skapa förutsättningar för en fortsatt positiv utveckling av ett livskraftigt gråsälsbestånd samt för en uthållig samexistens mellan gråsälarna och det kustnära yrkesfisket. Med det anförda och i avvaktan på det arbete som pågår på området avstyrkte utskottet då aktuella motionsyrkanden. Härtill kan läggas att utskottet har inhämtat att viss skydds jakt efter gråsäl har tillåtits i åtta Östersjölänen. Naturvårdsverket medgav år 2003 jakt på 170 gråsäl från Östergötlands län och norrut. Motivet till utökning av området där jakt tillåts med Östergötland och Sörmland var en ökning av populationerna i dessa län. Jakttiden var den 16 april till den 31 december. 79 sälar har rapporterats fällda, varav 74 bärgats. Den tidiga jaktstarten möjliggjorde jakt på is i Norrbotten, och här fälldes också hela kvoten på 36 sälar. Det huvudsakliga skälet till att jaktkvoterna inte fylls i övriga län är enligt Naturvårdsverket svårigheterna att skjuta säl. Jakten får endast ske från land eller från fast förankrad anordning. Enligt vad utskottet inhämtat har Naturvårdsverket för närvarande inte för avsikt att förändra sina föreskrifter rörande jaktmedel, men följer noga utvecklingen på ammunitionssidan, där en viss osäkerhet om effekterna av s.k. Varmintkulor ännu kvarstår. Utskottet har vidare inhämtat att arbete med Helcoms rekommendation rörande säljakt pågår i syfte att få internationell acceptans för en jakt som ryms inom nuvarande populationsstorlek. Även frågan om tillstånd att använda fällor för säljakt kan komma att behandlas i detta sammanhang. Någon överenskommelse om en ny rekommendation har ännu inte kunnat ingås. Med det anförda och med hänvisning till utskottets ställningstagande våren 2003 avstyrker utskottet motionerna 2003/04: MJ14 (m) yrkande 5 delvis, 2003/04: MJ20 (kd) yrkande 5 delvis, 2003/04: MJ354 (c) och 2003/04: MJ408 (kd) yrkande 26 delvis.

När det gäller motionerna 2003/04: MJ294 (m) yrkande 1 och 2003/04: MJ313 (kd) har utskottet inhämtat att Naturvårdsverket anser att nackdelarna med skytte från båt i dagsläget talar mot ett införande av metoden. Bland annat visar de försök som tidigare har genomförts med skytte från båt på en hög andel sälar som inte kunde bärgas. Med hänvisning härtill och till vad utskottet i tillämpliga delar anført ovan avstyrks motionerna.

Ett annat allvarligt hot mot kust- och insjöfisket kan lokalt vara *skarven*. En kraftig skarvexpansion under senare år, såväl antalsmässigt som geografiskt, beror på att skarven numera är skyddad över hela Västeuropa. En kraftig skarvexplosion under senare år, såväl antalsmässigt som geografiskt, beror på att skarven numera är skyddad över hela Västeuropa. Vidare har troligen en minskad användning av miljögifter haft betydelse för skarvens kraftiga ökning. Yrkesfiskets problem utgörs även av fångstförluster genom att skarven skadar eller konsumerar fisk i yrkesfiskarnas redskap. Därtill kommer att fiskeredskap skadas som garn eller fasta nätredskap. Vidare förekommer ökade bifångster av skarv. För att undersöka detta närmare har regeringen under år 2003 initierat ett projekt om skarvskador. Som effektiv toppredator utövar också skarven i vissa fall betydande effekter på de akvatiska ekosystemen. I Naturvårdsverkets förvaltningsplan framhålls att någon risk för artens överlevnad inte föreligger samt att konflikter med yrkesfisket uppstått på vissa håll, särskilt i häckningsområdena. Vidare anges att skarvangrepp på fisk i redskap skall minimeras i första hand genom redskapsutveckling. För att förhindra allvarlig skada på fiske kan dessutom länsstyrelsen besluta om s.k. skydds jakt för att motverka skador. I likhet med regeringen anser utskottet att det är angeläget att det finns förutsättningar för att en näring och olika vilda djur kan utnyttja en och samma naturresurs. Som regeringen anför är det emellertid angeläget att åtgärder vidtas för att ytterligare minska skarvskadorna för yrkesfisket. I propositionen uttalar regeringen sin avsikt att ge Fiskeriverket i samverkan med Naturvårdsverket i uppdrag att ge förutsättningar för att minska skarvens skadeverkningar för yrkesfisket både genom att utveckla skarvsäkra redskap och genom att minska tätheten av skarv i för yrkesfisket prioriterade områden.

Även motioner om utökad jakt efter skarv behandlades av utskottet vintern 2003 (bet. 2002/03: MJU9). Utskottet hänvisade då till Naturvårdsverkets i december 2002 beslutade förvaltningsplan för storskarv och mellanskarv där det konstateras att skarvbeståndet i Sverige i dag är tillfredsställande för att garantera artens överlevnad. I planen anges att om skarvbeståndet i Sverige som helhet lämnas åt fri utveckling, vilket generellt bör tillåtas ske, tyder det mesta på endast begränsad fortsatt tillväxt. I förvaltningsplanen anförts vidare att äggprickning, dödande av ungar samt jakt på ungfåglar har liten effekt på populationen i stort. Mest effektivt men också svårast är jakt på könsmogna vuxna individer eftersom skarvbestånd som utsätts för jakt uppträder skyggt och därför är svårjagade. Trots lokalt mycket omfattade ingrepp på ägg och ungar i kolonier, både i Sverige, Europa och Nordamerika, har skarvbestånden fortsatt att öka. Det är enligt verket osäkert hur mycket störningar i kolonier i exempelvis kustområden i Småland och Östergötland har påverkat beståndsutvecklingen under senare år och i vilken takt bestånden skulle ha utvecklats utan ingrepp. Vid en jämförelse av populationsutvecklingen i områden med omfattande störningar och populationsutvecklingen i områden med endast små störningar verkar emellertid uppbromsningen av beståndstillväxten ha skett ungefär samtidigt. Således hade skarvbeståndet utan ingrepp

sannolikt endast varit obetydligt större än vad det är i dag. Naturvårdsverkets samlade bedömning enligt förvaltningsplanen är att jakten i många fall endast haft begränsad inverkan såväl på regionala bestånd som på det totala skarvbeståndet i landet. Som tidigare nämnts har skarven hög reproduktionstakt, och ökad dödlighet genom jakt kompenseras förmodligen till stor del genom ökad överlevnad bland kvarvarande individer i beståndet. Med denna redovisning avstyrkte utskottet de då aktuella motionerna.

När det gäller frågan om förändringar avseende skarvens status i fågeldirektivet har kommissionens inställning hela tiden varit att man inte har för avsikt att påbörja en revision av bilagorna till fågeldirektivet förrän länderna har genomfört de åtaganden som följer av direktivet. Enligt vad utskottet inhämtat pågår skriftväxling med kommissionen om de svenska reglerna och besluten om jakt på skarv med fokus på omfattningen av de skador som skarv orsakar för fisket. Kommissionen har efterlyst mer detaljerade och kvantifierade underlag om skadornas omfattning och frågan utreds för närvarande av Naturvårdsverket och Fiskeriverket på uppdrag av regeringen.

Sammanfattningsvis ansluter sig utskottet till vad som anförs i propositionen under förevarande avsnitt. På denna grund samt med hänvisning till det ovan anförda och till utskottets ställningstaganden våren 2003 avstyrks motionerna 2003/04: MJ14 (m) yrkande 5 delvis, 2003/04: MJ20 (kd) yrkande 5 delvis, 2003/04: MJ211 (m) yrkandena 1 och 2, 2003/04: MJ245 (s), 2003/04: MJ255 (m), 2003/04: MJ318 (m) yrkandena 1–3, 2003/04: MJ408 (kd) yrkande 26 delvis och 2003/04: MJ447 (kd) yrkande 2.

2.5 Utbildning

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker sex motionsyrkanden (kd, c) om utbildning och kompetenshöjning på fiskets område. Utskottet hänvisar härvid till vad som anförs i propositionen och till pågående arbete på området.

Propositionen

Enligt regeringen bör en framtida utbildning på fiskets område utformas så att fortbildning och nyrekrytering till sektorn säkerställs. Förändringarna inom fiskerinäringen sker snabbt, vilket ställer krav på vidareutbildning. Regeringen framhåller det därför som angeläget att formerna för utbildningen för fiskesektorn i dess helhet samordnas. Fiskeriverket bör i samverkan med berörda myndigheter och näringen verka för att en sådan samordning kommer till stånd.

Motionerna

Behovet av utbildning inom fiskeribranschen betonas i motion 2003/04: MJ20 (kd). Utbildningen skall motsvara EU:s krav, och det är viktigt att erbjuda fördjupade kunskaper för olika specialiseringar inom fiskenäringen. En fiske-teknisk yrkeshögskoleutbildning bör etableras för att tillgodose näringens

behov av välutbildad arbetskraft. Härigenom kan även det för näringen så viktiga forskningsarbetet initieras och spridas (yrkande 14). Motionerna 2002/03: MJ493 (c) och 2003/04: MJ433 (c) tar upp frågan om svensk medfinansiering av nationell yrkesfiskeutbildning. För att kunna erhålla EU-medel krävs dock ca 50 % svensk medfinansiering, vilken bör vara av statlig och nationell karaktär (yrkandena 3 respektive 3). Även i motionerna 2002/03: N345 (c) och 2003/04: N328 (c) behandlas frågan om satsning på utbildning och kompetenshöjning inom den svenska fiskerinäringen. Grundutbildning, högre utbildning och tillgång till vidareutbildning framhålls som avgörande för att varje enskild person skall kunna leva upp till myndigheternas krav på kompetens och vara uppdaterad på den förändring som sker inom yrket (yrkandena 9 respektive 26). Behovet av en fisketeknisk högskola framhålls i motion 2003/04: MJ408 (kd). En högskola kommer enligt motionärerna att tillgodose näringens behov av välutbildad arbetskraft, och forsknings- och utvecklingsarbetet kan initieras och spridas (yrkande 33).

Utskottets ställningstagande

Behovet av utbildning inom fiskerinäringen har vuxit under senare år. Flera försök har gjorts för att påbörja en yrkesutbildning för yrkesfiskare, och Fiskeriverket har i samverkan med näringen utrett möjligheterna för en anpassad utbildning. Nyligen har regionala satsningar gjorts på västkusten, där gymnasial utbildning för yrkesfiskare och beredningsindustri samt kockutbildning med maritim inriktning har påbörjats.

Inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken framhålls de allt ökande framtida kraven på de yrkesverksamma inom sektorn. En förutsättning för nyrekrytering och ekonomisk lönsamhet kan vara att möjligheter finns för fördjupning av kompetens och kunskap inom skilda områden som teknologi, företagsekonomi, resursförvaltning, ekologi, beredning, livsmedelskunskap m.m. Detta anses ställa krav på en anpassad utbildning som skall täcka hela landets behov för bl.a. kust- och insjöfisket men också för näraliggande verksamheter, t.ex. fiskberedningsindustrin. Utskottet delar regeringens uppfattning att en framtida utbildning bör utformas så att nyrekrytering till sektorn samt fortbildning säkerställs. Yrkesfiskare har i dag ofta inte någon fackutbildning, och förändringarna inom fiskerinäringen är snabba, vilket ställer krav på vidareutbildning. Som regeringen framhåller är det därför angeläget att samordna formerna för utbildningen för fiskesektorn som helhet. Fiskeriverket bör i samverkan med berörda myndigheter samt näringen verka för att en sådan samordning kommer till stånd.

Sverige bedöms ha goda förutsättningar för utveckling av fisketurismen som verksamhet och en positiv utveckling av antalet fisketuristföretag kan påvisas. Utskottet gör mot den bakgrunden samma bedömning som regeringen om angelägenheten i att berörda intressenter verkar för att möjliggöra en fördjupning av kompetensen inom sportfiskemetodik, biologi, guideverksamhet och entreprenörskap. Härigenom kan en framtida rekryteringsbas för den växande fisketurismen gynnas.

Utskottet vill erinra om att Havsmiljökommissionen har föreslagit en satsning på utbildning för yrkesfiskare, bl.a. som förutsättning för yrkesfiskelicens (SOU 2003:72, s. 118 f.). Kommissionens förslag bereds i Regeringskansliet. I propositionen uttalar regeringen sin avsikt att senare återkomma till riksdagen i denna fråga.

Med det anförda finner utskottet, som även i övrigt ansluter sig till vad regeringen anför under avsnittet om utbildning, syftet med motionerna 2002/03:MJ493 (c) yrkande 3, 2002/03:N345 (c) yrkande 9, 2003/04:MJ20 (kd) yrkande 14, 2003/04:MJ408 (kd) yrkande 33, 2003/04:MJ433 (c) yrkande 3 och 2003/04:N328 (c) yrkande 26 i väsentliga delar tillgodosett. Motionerna i dessa delar bör lämnas utan vidare åtgärd från riksdagens sida.

2.6 Fritidsfiske och fisketurism

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker sju motionsyrkanden (s, m, kd) om *fritidsfiske och fisketurism*. Motionerna behandlar frågor om bl.a. länsstyrelsens samordnande roll, vattenägarens ansvar, redskapsanvändning och småskaligt havskraftfiske. Motionerna avstyrks med hänvisning till vad som anförs i propositionen och pågående arbete på områdena.

Med hänvisning till propositionen avstyrker utskottet en motion (fp) om en parlamentarisk kommitté om möjligheten att överlåta rätten till *handredskapsfiske*.

Utskottet avstyrker även åtta motionsyrkanden (s, m, fp, kd, c, mp) om *finansiering av fiskevården* och hänvisar till en i propositionen aviserad utredning av frågan.

Slutligen avstyrker utskottet sex motionsyrkanden (s, m, kd, c) om *fiskevårdsområden*. Motionerna tar upp frågor om bl.a. begränsning av det fria handredskapsfisket, förutsättningar för bildande av fiskevårdsområden och utvärdering av fiskevårdsåtgärder i Väner och Vättern. Utskottet hänvisar till vad som anförs i propositionen.

Propositionen

Inom ramen för ett hållbart nyttjande bör enligt regeringen balansen mellan yrkesfiskets och *fritidsfiskets* intressen beaktas och tillåten redskapsanvändning anpassas efter rådande beståndssituation. System för rapportering av fångstuppgifter från fritidsfisket bör utvecklas.

Regeringen anser att möjligheter och hinder för en framtida expansion av *fisketurismen* bör utredas liksom det regionala behovet av värdet av fisketurismen. Regeringen anför vidare att det regionala behovet och värdet av fritidsfisket för rekreation och nöje samt som underlag för fisketurismen bör beaktas.

Enligt regeringen saknas för närvarande skäl att genomföra ändringar av reformen om *det fria handredskapsfisket*.

Regeringen anser att en långsiktigt hållbar modell för *finansieringen av fiskevården* bör utredas. Tidigare utredningar har lagt fram förslag till modeller för i första hand en allmän fiskevårdsavgift. Av olika skäl har dessa förslag inte genomförts. Mot bakgrund av behovet av fiskevård anser regeringen det angeläget att identifiera en långsiktigt hållbar modell för finansiering av fiskevården. Det är emellertid inte helt uppenbart vilken typ av modell som är den mest ideala för svenska förhållanden. Regeringen avser därför att tillsätta en särskild utredare som får i uppdrag att ge en samlad bild av de olika modeller som kan finnas för finansiering av den offentliga fiskevården samt att lägga fram konkreta förslag om en hållbar modell för finansieringen av fiskevården i Sverige. I detta sammanhang skall också kretsen av betalande övervägas. Regeringen avser att snarast besluta om direktiv för den särskilde utredaren. En slutredovisning skall kunna göras före utgången av år 2004. Ambitionen bör vara att en modell för fiskevårdens finansiering kan införas fr.o.m. den 1 januari 2006.

Regeringen anför vidare att ändringar i bestämmelserna om *fiskevårdsområde* bör avvakta utredningen om finansiering av fiskevården.

Motionerna

Fritidsfiske och fisketurism

Enligt motion 2003/04: MJ18 (s) bör det införas möjlighet till dispens för det småskaliga havskräftfisket till gagn för det kustnära fisket och fisketurismen. Bland annat bör trälgränser och fredade områden avhandlas ur ett regionalt perspektiv, och programmet för utsättning av fisk bör i större utsträckning inriktas på fiskarter som kan vara till gagn för sportfisket. Regionala fiskekvoter bör prövas. I motion 2003/04: MJ458 (s) anförts att det krävs åtgärder för att förbättra förhållandena för det kustnära fisket och att åtgärder måste sättas in så att det kustnära kräftfisket kan överleva.

Enligt motion 2003/04: MJ20 (kd) bör vattenägarens redskapsanvändning inte detaljregleras av Fiskeriverket. Motionärerna anser att det sannolikt är vattenägaren själv som har störst insikt och känner mest omsorg om fisket på sitt vatten (yrkande 8). I motion 2002/03: MJ269 (m) anförts att fiskevattnet måste jämföras med andra produktionsmedel när det gäller drift och skötsel. Ansvaret för nyttjandet av fisket och fiskevattnet skall ligga på dess ägare men inom ramen för lagar och regler som förhindrar rovdrift och annat missbruk (yrkande 2). Ytterligare åtgärder i syfte att i ett långsiktigt perspektiv utveckla och säkerställa fisket i Väner och Vättern för såväl yrkesfiske, sportfiske som turism efterlyses i motion 2003/04: MJ289 (kd). Åtgärderna bör utformas med hänsyn till att naturresursen fisk bevaras och utvecklas (yrkande 1). För att Väner och Vättern skall kunna utvecklas till en gemensam nationell resurs för ökad internationell fisketurism krävs gemensam regional samverkan (yrkande 2). Länsstyrelsen bör ha en samordnande roll för kommuner, yrkesfiskare, sportfiskeföreningar och båtföreningar för att, inom ramen för EU:s landsbygdsutveckling, åstadkomma en satsning på utbyggnad av sådana anläggningar som erfordras för att exempelvis troling-

fiskets utveckling. Fiskeriverkets roll som central myndighet framhålls som viktig i sammanhanget (yrkande 4).

Det fria handredskapsfisket

I motion 2003/04:MJ19 (fp) begärs tillsättande av en parlamentarisk kommitté med uppdrag att finna möjligheter att överlåta rätten till handredskapsfiske till fiskevårdsområdesföreningar i de fall fiskevårdsområden bildas. (yrkande 7 delvis).

Modell för finansiering av fiskevården

Den särskilda utredare som nämns i propositionen bör enligt motion 2003/04:MJ19 (fp) även få i uppdrag att lösa frågan om finansiering av fiskevården. Utredningen bör bli bredare och mer förutsättningslös än vad som antyds i propositionen (yrkande 7 delvis). I motion 2003/04:MJ20 (kd) anförs att även möjligheten att på försök inrätta lokala fiskevårdsområden även vid kusterna och de stora sjöarna, dvs. områden som i dag har fritt handredskapsfiske, bör bli föremål för utredning (yrkande 10). Under förutsättning av avslag på motionens yrkande 1 att propositionen bör avslås begärs i motion 2003/04:MJ21 (c) att fiskevården finansieras inom ramen för statens budget och med hjälp av EU-medel. Man bör undvika att införa nya krångliga system där man kan anta att förhållandevis stor del av intäkterna kommer att gå till administration. Det framhålls i motionen att fiskevården är en viktig fråga för hela samhället och därför skall finansieras av offentliga medel (yrkande 11). I motion 2002/03:MJ269 (m) begärs att regeringen lägger fram förslag som gör det möjligt att sälja lokala fiskekort där det i dag råder fritt handredskapsfiske. Producenterna och ägarna av fiskeresursen i skärgården och i de stora sjöarna bör få möjlighet att ta betalt för nyttjandet av fisket, och en enhetlig men flexibel modell för samtliga Sveriges fiskevatten bör eftersträvas (yrkande 4). I motion 2003/04:MJ351 (s) föreslås en fiskevårdsavgift på fiske-redskap.

I motion 2003/04:MJ14 (m) om finansiering av fiskevården framhålls som naturligt att de som drar nytta av fisket också betalar fiskevården. Detta sker enligt motionärerna lämpligen genom försäljning av fiskekort där en del av intäkterna går till beståndsvård. Ett alternativ är fritidsfiskarlicens med rätt till fiske i specificerade vatten medan beståndsvården i allmänna vatten skall betalas av skattemedel. Regeringen bör återkomma till riksdagen med framtida förslag om fiskevårdsområden (yrkande 9).

Enligt motion 2002/03:MJ269 (m) bör allmän fiskevårdsavgift inte genomföras. För att näringen skall utvecklas måste aktörerna få samma förutsättningar som i andra näringar, och priset på fisket skall göras upp mellan konsumenter och producenter genom försäljning av fiskekort eller genom andra avtal. Köparen skall inte betala en del av sitt pris till en fond som omfördelar pengar och förskjuter konkurrensförhållandet mellan olika producenter, och vissa producenter av fiske skall inte gynnas på andras bekostnad (yrkande 3).

I motion 2003/04: MJ422 (mp) framläggs ett antal förslag om vilka aspekter som bör beaktas om en fiskevårdsfond inrättas. Fonden måste utformas så att hög legitimitet uppnås hos den breda sportfiskande allmänheten, och fondmedlen måste förvaltas på ett sätt som tydligt gynnar fiskbeståndens fortsatta utveckling. Samtliga parter som i någon form nyttjar fiskeresursen bör erlagga en avgift som bör vara olika utformad för olika grupper. Vidare måste medlen i hög utsträckning hanteras regionalt, och särskilda samrådsgrupper bör tillskapas för fördelning av medlen medan administration och tillsyn även fortsättningsvis bör ligga på Fiskeriverket. Motionärerna anser det lämpligt att fiskevårdsanslaget och fiskevårdsfonden hanteras av olika parter. Exempelvis Kommerskollegiet bör uppbära medlen för att därefter fördela dem till länsvisa samarbetsgrupper respektive det nationella rådet.

Fiskevårdsområden

I motion 2003/04: MJ21 (c) anförs att, under förutsättning av avslag på motionens yrkande 1 att propositionen bör avslås, det fria handredskapsfisket skall begränsas så att det blir möjligt att bilda fiskevårdsområden även i de områden som omfattas av det fria fisket. Det fria handredskapsfisket på enskilda vatten är enligt motionärerna ett kraftigt intrång i äganderätten och kan inte accepteras. Det förstör till stora delar drivkraften för ett långsiktigt fiskevårdsarbete på enskilda vatten och det fria handredskapsfisket bör, som ett första steg, upphöra på vatten där fiskevårdsområden inrättas (yrkande 10). Enligt motion 2002/03: MJ426 (kd) bör det bli möjligt att lokalt besluta om inrättande av fiskevårdsområden finansierade av en fiskevårdsavgift. Områdesvis bör dock det fria handredskapsfisket finnas kvar (yrkande 8). Behovet av en utvärdering av hittills gjorda fiskevårdsåtgärder i Väner och Vättern påtalas i motion 2003/04: MJ289 (kd) yrkande 3. I motion 2003/04: MJ352 (s) anförs att statens vatten ovan odlingsgränsen som är delade med privat ägande bör kunna ingå i fiskevårdsområden. Ramdirektivet för vatten har som målsättning en förvaltning på avrinningsnivå. När det gäller samebyarnas rättigheter i de vatten som är delade mellan staten och privata ägare överensstämmer direktivet inte med gällande regler om bildande av fiskevattenområden, ett förhållande som inte gagnar vatten- och fiskevården.

Enligt motion 2003/04: MJ404 (m) bör det bli möjligt att bilda fiskevårdsområden med skötselplaner för fiskare i södra Östersjön så att de därigenom övertar fiskevården och fisket. Motionärerna anser att en återgång till lokal fiskeförvaltning är ett bra sätt att förbättra dagens förhållanden. Områdena skall återges rätten att upplåta fiske till allmänheten genom försäljning av fiskekort (yrkande 10). Det framhålls som otillfredsställande att vattenägare med lagens hjälp kan tvingas in i ett viltvårdsområde eller vattenvårdsområde. Eftersom samverkan enligt motionärerna fungerar bäst om den är frivillig bör tvånget att ingå i sådana områden upphöra (yrkande 11). I motion 2003/04: MJ408 (kd) begärs att regeringen återkommer med förslag till lagstiftning som möjliggör inrättande av lokala fiskevårdsområden vid vissa områden längs kusterna och de stora insjöarna. Detta gör det möjligt att lokalt

besluta om inrättande av fiskevårdsområden finansierade av en fiskevårdsavgift. Det fria handredskapsfisket bör finnas kvar inom vissa områden (yrkande 24).

Utskottets ställningstagande

Fritidsfiske och fisketurism

Fritidsfisket har av tradition stor betydelse för vårt lands invånare. I begreppet fritidsfiske ingår såväl handredskapsfiske (sportfiske) som fiske med nät och andra yrkesfiskeredskap i begränsad omfattning (husbehovsfiske). Fritidsfisket medför emellertid konkurrens med kust- och insjöfisket om den tillgängliga fiskresursen. Som regeringen anför kräver sammanvägningen mellan olika fiskeinriktningars intressen och behov i olika kustområden, sjöar och vattendrag väsentligt ökade kunskaper om bl.a. fiskbestånden i kust- och sötvatten och beståndens utveckling. I likhet med regeringen anser utskottet att Fiskeriverket därför bör bygga ut övervakningen av dessa bestånd och därvid intensifiera arbetet med att skapa ett system för fångststoppgifter från fritidsfisket så att ett långsiktigt uttag av olika arter i olika områden kan garanteras. Med detta som grund bör Fiskeriverket utarbeta förslag till utveckling av fritidsfisket för olika kustområden, sjöar och vattendrag. Utskottet delar regeringens uppfattning att fritidsfisket skall anpassas till försiktighetsprincipen och ekosystemansatsen, vilket innebär att uttaget vid behov måste kunna regleras så att fisket inte skadar bestånden. Sverige har skyldighet att reglera fisket så att även det icke yrkesmässiga fisket, dvs. fritidsfisket och fisket med stöd av enskild rätt, inte negativt påverkar ett ansvarfullt och ekologiskt hållbart fiske. Fiskeriverket har lagt fram flera förslag till begränsning av användningen av mängdfångande redskap i fritidsfisket. Som regeringen anför kan den biologiska situationen ge stöd för begränsningar av redskapsanvändning vid fritidsfiske med mängdfångande redskap. Utskottet gör därför samma bedömning som regeringen att förbud för mängdfångande redskap för fritidsfiske bör övervägas i områden där det finns risk för fångst av arter som är hotade. Därmed tar även fritidsfisket ansvar för förvaltningen av fiskresursen. Av propositionen framgår att regeringen förbereder ändringar i fiskeförordningen med denna inriktning.

Turismen är en av de näringar i Sverige som bedöms ha störst utvecklingspotential, och det övergripande målet för den svenska turistpolitiken är att vårt land skall ha hög attraktionskraft som turistland och en långsiktig konkurrenskraftig turistnäring. Sveriges förutsättningar för fisketurism är bland de bättre i Europa med orörd natur, rena och fiskrika vatten och stora möjligheter till fångst av självreproducerande fisk. Fisketurismen som näring är en förhållandevis ny verksamhet och beroende av tillgång på rika fiskbestånd i naturlig och attraktiv miljö. Den gemensamma resursen fisk skall kunna nyttjas såväl av fisketurismen som av yrkesfisket. En förutsättning för ett långsiktigt nyttjande av fiskbestånden är att dessa vårdas och bevaras. Under senare år har det skett en expansion av den fisketuristiska näringsverksamheten men hinder för ytterligare expansion kan vara svaga fiskbestånd, konflikter mellan

olika kategorier fiskande, entreprenörens begränsade möjligheter att råda över resursen fisk och det fria handredskapsfisket på ostkusten. I likhet med regeringen anser utskottet det angeläget att möjligheterna förbättras för entreprenörskap och utveckling av fisketurismen. Vidare bör det regionala behovet och värdet av fritidsfiske för rekreation och nöje samt som underlag för fisketurismen beaktas. Särskilt viktigt är detta i skärgård och annan glesbygd där andra inkomstmöjligheter är begränsade. Denna utveckling måste emellertid ske inom ramen för de bevarandemål som sätts upp. Som anförs i propositionen skall Fiskeriverket ha ett fortsatt ansvar för bevarandefrågorna inom ramen för sitt sektorsansvar. Härigenom skapas enligt utskottets mening goda förutsättningar för utvecklande av en fisketurism som baserar sig på ett långsiktigt nyttjande av fiskbestånden.

För kust- och insjöfisket kan den fisketuristiska verksamheten på ett konstruktivt sätt även komplettera yrkesfiskarens sysselsättning. Som utskottet anfört ovan kan svaga fiskbestånd, konflikter mellan olika kategorier fiskande, entreprenörens begränsade möjligheter att råda över resursen fisk och det fria handredskapsfisket på ostkusten utgöra hinder för en ökad expansion. Möjligheterna att utveckla och bedriva ett fisketurismföretag är i vissa fall begränsade till följd av kraven på redskapsbegränsningar och kraven för såväl beviljande som bibehållande av en yrkesfiskelicens.

Kunskaperna om fritidsfiskets resursutnyttjande måste emellertid förbättras. Som regeringen anför bör därför Fiskeriverkets och Statistiska centralbyråns återkommande undersökning om fritidsfiskets omfattning, närmast planerad för år 2005, kompletteras med en analys av möjligheterna till förbättrade bedömningar av fisketrycket i skilda vattenområden och ekosystem. Arbetet bör göras efter samråd med Naturvårdsverket och länsstyrelserna. Enligt propositionen kommer regeringen att uppdra åt Naturvårdsverket att, i samverkan med Turistdelegationen och Fiskeriverket, utreda möjligheter och hinder för en expansion. Fiskeriverket bör i detta arbete särskilt analysera förutsättningarna för att utveckla ett licenssystem för fisketurismföretagande.

Sammantaget innebär det ovan anförda att utskottet gör samma bedömning som regeringen beträffande utvecklingen av det framtida fritidsfisket och av fisketurismen. Därmed finner utskottet syftet med motionerna 2002/03: MJ269 (m) yrkande 2, 2003/04: MJ18 (s), 2003/04: MJ20 (kd) yrkande 8, 2003/04: MJ289 (kd) yrkande 4 och 2003/04: MJ458 (s) i allt väsentligt tillgodosett. Någon ytterligare riksdagens åtgärd med anledning av motionsyrkandena anser utskottet inte påkallad.

Enligt vad utskottet har inhämtat kommer Fiskeriverket att få i uppdrag att se över regional samverkan i bl.a. två inlandsvatten, och i detta sammanhang kommer förhållandena i Väneren och Vättern att beaktas. Det bör framhållas att det för Vänerens del finns en samrådsgrupp, Fiskeridelegationen, med bred representation från såväl turistfiskeintresset som olika kategorier fiskande och myndigheter. Dessutom kommer Fiskeriverket att under våren att lägga fram förslag till omfattande regleringar på fisket i beståndsvårdande syfte i både Väneren och Vättern. När det gäller Fiskeriverkets engagemang i fisketurism

begränsar sig detta främst till resursfrågorna. Med det anförda föreslår utskottet att motion 2003/04:MJ289 (kd) yrkandena 1 och 2 lämnas utan vidare åtgärd.

Det fria handredskapsfisket

Reformen om det fria handredskapsfisket har nu varit i kraft i nästan 20 år. I betänkandet Utvärdering av det fria handredskapsfisket (SOU 2001:82) konstaterar utredaren att några mer uttalade effekter som entydigt kan härledas från det fria fisket inte finns på naturen inklusive fågelfaunan och fiskbestånden. Däremot noteras att systemet ger upphov till konflikter. Utredaren föreslår emellertid inte någon långsiktig lösning vad avser just konflikterna mellan vattenägare och fiskeintressenter. Som regeringen anför är det en viktig uppgift för samhället att medverka till att människor erbjuds ett rikt och varierat utbud av fritidsmöjligheter. Därvid utgör ett aktivt fritidsfiske ett viktigt inslag i ett meningsfullt fritidsliv. Mot bakgrund av utredningens redovisning av effekterna av det fria handredskapsfisket och med vad utskottet nu anför finner utskottet i likhet med regeringen några ändringar i reformen för närvarande inte påkallade. Utskottet delar således inte de synpunkter som förs fram i motion 2003/04:MJ19 (fp). Motionens yrkande 7 delvis avstyrks därför.

Modell för finansiering av fiskevården

Fiskevårdsarbetet syftar till att förbättra livsmiljön och fiskbeståndens naturliga förutsättningar för en optimal produktion samt bevarande av den biologiska mångfalden i enlighet med miljömålsarbetet. Information, förvaltningsåtgärder och fisketillsyn är viktiga åtgärder för att ekosystemen skall nyttjas på ett sätt som inte hotar den långsiktiga produktionsförmågan och den biologiska mångfalden. Utskottet delar regeringens uppfattning om behovet av att utveckla och utvärdera nya fiskevårdsstrategier, utsättning av fisk, fiskevårdsmetoder samt att följa fiskbeståndens och fiskets utveckling, särskilt fritidsfisket. Det finns även behov av bidrag för bildande av fiskevårdsområden. Som anføres i propositionen har medelsbehovet för fiskevårdsåtgärder tidigare diskuterats och utretts vid flera tillfällen utan att finansieringen fått någon definitiv lösning.

Mot bakgrund av behovet av fiskevård anser utskottet det i likhet med regeringen angeläget att identifiera en långsiktigt hållbar modell för finansiering av fiskevården. Det är emellertid inte helt uppenbart vilken modell som för svenska förhållanden är den mest ideala. Utskottet välkomnar därför regeringens avsikt att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att ge en samlad bild av de olika modeller som kan finnas för finansiering av den offentliga fiskevården samt att lägga fram konkreta förslag till hur en hållbar modell för finansieringen av fiskevården i Sverige bäst kan utformas. Utskottet anser det värdefullt att i detta sammanhang också kretsen av betalande skall övervägas och behovet av en samordning av det samlade fiskevårdsarbetet uppmärksammas. Utskottet finner det värdefullt att utredaren i sitt uppdrag skall föra samtal med berörda parter och undersöka möjligheterna att förhandla fram en

lösning som definierar vilka prestationer och motprestationer som staten respektive branschen skall utföra liksom inom vilka former detta skall ske. Som regeringen anför skall förslaget innebära att nuvarande offentliga åtagande över budget förändras. Av propositionen framgår att en slutredovisning skall kunna göras före utgången av år 2004 och att en modell för fiskevårdens finansiering beräknas kunna införas fr.o.m. den 1 januari 2006. I avvaktan på utredningens resultat och regeringens kommande ställningstagande i frågan bör motionerna 2002/03: MJ269 (m) yrkandena 3 och 4, 2003/04: MJ14 (m) yrkande 9, 2003/04: MJ19 (fp) yrkande 7 delvis, 2003/04: MJ20 (kd) yrkande 10, 2003/04: MJ21 (c) yrkande 11, 2003/04: MJ351 (s) och 2003/04: MJ422 (mp) inte påkalla någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida.

Fiskevårdsområden

Syftet med bildande av ett fiskevårdsområde är att främja ett lämpligt nyttjande av fiske och god fiskevård. Fiskevårdsområde utgör en ändamålsenlig förvaltningsform för enskilt fiske men kan inte utan vidare ersätta fritt handredskapsfiske. De förslag som läggs fram i betänkandet Utvärdering av det fria handredskapsfisket (SOU 2001:82) inriktar sig i huvudsak på bildandet av fiskevårdsområden i områden med fritt handredskapsfiske och utesluter eller behandlar endast översiktligt andra delar av vattenområden med frågor av liknande karaktär, t.ex. områden ovanför odlingsgränsen. Frågan om fiskevårdsområden är emellertid även beroende av hur en framtida finansiering av fiskevården utformas. Som regeringen anför bör därför resultatet av utredningen om finansiering av fiskevården inväntas innan slutlig ställning tas till redan framlagda förslag om fiskevårdsområde. I avvaktan härpå föreslår utskottet att motionerna 2002/03: MJ426 (kd) yrkande 8, 2003/04: MJ21 (c) yrkande 10, 2003/04: MJ289 (kd) yrkande 3, 2003/04: MJ352 (s), 2003/04: MJ404 (m) yrkandena 10 och 11 samt 2003/04: MJ408 (kd) yrkande 24 lämnas utan riksdagens åtgärd.

Med anledning av motion 2003/04: MJ404 (m) yrkande 10 vill utskottet tillägga följande. Enligt 7 § lagen (2000:592) om viltvårdsområden krävs för bildande av ett viltvårdsområde att bildandet främjar vården av den eller de viltarter som samordningen avser, att det är lämpligt med hänsyn till områdets belägenhet och omfattning och att det medges av en majoritet av fastighetsägarna inom området. Majoriteten skall utgöra minst fyra femtedelar av antalet fastighetsägare och dessa skall äga minst fyra femtedelar av viltvårdsområdets areal. Enligt 33 § samma lag kan länsstyrelsen utesluta en fastighet som på grund av ändrad användning eller annars saknar väsentlig betydelse för verksamheten inom området. Detsamma gäller en eller fler fastigheter med samma ägare, om fastigheten eller fastigheterna lämpligen kan bestå som en egen enhet för viltvård och om kvarvarande fastigheter utgör ett lämpligt viltvårdsområde. Med stöd av 34 § i lagen kan länsstyrelsen besluta att viltvårdsområde skall upphöra och viltvårdsområdesföreningen upplösas om fler än en femtedel av fastighetsägarna eller fastighetsägare som äger mer än en femtedel av marken har uttalat sig för en upplösning. Lagen trädde i kraft den

1 januari 2001. Utskottet finner inte skäl att förorda att lagens bestämmelser omprövas.

2.7 Miljögifter i fisk

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett motionsyrkande (c) om dioxinfrågans betydelse för fisket i Östersjön under hänvisning till vad regeringen anför om ett uppdrag att utarbeta underlag för ett förnyat svenskt ställningstagande i EU om gränsvärden för dioxin.

Propositionen

Mot bakgrund av att kostråd tillämpas i de båda länderna beviljades Sverige och Finland ett tidsbegränsat undantag t.o.m. år 2006 från gränsvärdet för dioxin i muskelkött från fisk och fiskeriprodukter. Inom kommissionen ses för närvarande gränsvärdet för dioxin över med syfte att införa gränsvärden även för dioxinlika PCB i livsmedel, bl.a. fisk. Vidare skall en översyn ske år 2006 av gränsvärdena för dioxin i konsumtionsfisk. Därtill kommer att effekterna för svenskt fiske måste värderas. Regeringen anser att Livsmedelsverket och Fiskeriverket i samverkan med Jordbruksverket bör få i uppdrag att utarbeta ett underlag inför ett förnyat svenskt ställningstagande till gränsvärden för dioxin.

Motionen

Under förutsättning av avslag på motionens yrkande 1 att propositionen bör avslås bör, enligt motion 2003/04: MJ21 (c), regeringen ges till känna hur avgörande dioxinfrågan är för näringens fortlevnad i Östersjön efter år 2006. Eftersom Sveriges undantag för dioxin i konsumtionsfisk gäller t.o.m. år 2006 är det viktigt att dioxinfrågan sätts i fokus under kommande år så att regeringen kan presentera en lösning på problemet till år 2007 (yrkande 12).

Utskottets ställningstagande

Under senare år har gränsvärden för dioxin i livsmedel uppmärksammas. Undersökningar har visat att dioxinintaget hos EU:s befolkning generellt sett är högt, även om Livsmedelsverket kan visa att intaget av dioxin genom mat i Sverige har halverats jämfört med tidigt 1990-tal. En satsning på analyser av dioxin i fisk genomfördes under år 2002. Totalt sett ger fiskkonsumtionen i Sverige, i likhet med i övriga nordiska länder, ett genomsnittligt bidrag på mer än 30 % till det totala dioxinintaget.

Som framgår av propositionen beviljades Sverige och Finland, mot bakgrund av att länderna tillämpar kostråd, ett tidsbegränsat undantag t.o.m. år 2006 från gränsvärdet för dioxin i muskelkött från fisk och fiskeriprodukter. Undantaget innebär att dessa länder under en övergångsperiod har rätt att, under vissa villkor, släppa ut fisk på marknaden som har sitt ursprung i Öster-

sjöområdet trots att dioxinhalten överstiger det fastställda gränsvärdet. Försäljningen får endast vara avsedd för konsumtion inom respektive land. Detta gäller under förutsättning att det finns ett system för ursprungsmärkning som kan garantera konsumenternas tillgång till information om fångstplatsen så att erforderliga kostrekommendationer kan följas.

Effekterna av dioxin för svenska konsumenter analyseras fortlöpande. Livsmedelsverket följer utvecklingen inom området, särskilt vad gäller exponering och effekter. Som regeringen anför måste detta arbete emellertid intensifieras, och riskerna och effekterna av de svenska konsumenternas intag av dioxin måste stå i förgrunden. Inom kommissionen ses för närvarande gränsvärdet för dioxin över med syfte att införa gränsvärden även för dioxinlika PCB i livsmedel, bl.a. fisk. Vidare skall en översyn ske år 2006 av gränsvärdena för dioxin i konsumtionsfisk. Inför de kommande förhandlingarna måste därför effekterna för svenska konsumenter klarläggas såväl av det svenska undantaget som av en skärpning av gränsvärdena. Därutöver bör effekterna för svenskt fiske värderas. Utskottet ansluter sig till regeringens uppfattning att Livsmedelsverket och Fiskeriverket i samverkan med Jordbruksverket bör få i uppdrag att utarbeta ett underlag inför ett förnyat svenskt ställningstagande om gränsvärden för dioxin. Det anförda innebär att utskottet ansluter sig till vad som anförs i propositionen om utarbetande av ett underlag inför ett förnyat svenskt ställningstagande till gränsvärden för dioxin. Därmed finner utskottet syftet med motion 2003/04: MJ21 (c) yrkande 12 i allt väsentligt tillgodosett. Motionen i denna del bör inte föranleda någon ytterligare riksdagens åtgärd.

3 Vattenbruket

3.1 Vattenbrukets effekter på miljön

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker en motion (v) om en utredning till stöd för musselodlingen i Bohuslän med hänvisning till vad som anförs i propositionen.

Propositionen

Det är enligt regeringen angeläget att vattenbrukets frågor beaktas inom ramen för det kommande arbetet med vattendirektivet och miljökvalitetsmålen. I enlighet med förslagen i propositionen Förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön (prop. 2003/04:2) skall de blivande vattenmyndigheterna ange områden där fiskodling skall kunna lokaliseras samt hur stora närsaltsutsläpp som kan godtas. Mot denna bakgrund anser regeringen att det finns behov av en samlad strategi för att skapa god hushållning med mark, vatten och bebyggd miljö. För att åstadkomma ett mångbruk av vattnen bör bruksplaner för hela avrinningsdistrikt upprättas.

Motionen

Enligt motion 2003/04: MJ237 (v) bör en utredning till stöd för musselodlingen i Bohuslän tillsättas.

Utskottets ställningstagande

I en tid då många fiskbestånd runt om i världen visar tecken på överutnyttjande kan vattenbruket spela en viktig roll för att tillgodose konsumenternas efterfrågan på fisk, som är den enskilt viktigaste proteinkällan i världen.

Inom EU har en strategi antagits år 2003 för vattenbrukets utveckling. Strategin innebär ett erkännande av näringens betydelse och vikten av en fortsatt utveckling av EU:s vattenbruk. Målsättningen är bl.a. att harmonisera lagstiftningen på vattenbrukets område och påskynda en omställning mot ett mer miljömässigt och uthålligt vattenbruk. Stöd skall fortsatt utgå till teknikutveckling och åtgärder för att minska miljöbelastningen. Vidare framhålls nödvändigheten av förbättrade marknadsanalyser, ökade saluföringsaktiviteter samt en integrerad förvaltning av kustområden, vilket också inkluderar vattenbruk. EU ser även vattenbruket som ett möjligt sysselsättningsalternativ för yrkesfiskare.

Sett ur ett internationellt perspektiv, med en total produktion i världen på omkring 23 miljoner ton, är omfattningen av det svenska vattenbruket blygsam. Efter en snabb ökning på 1980-talet har utvecklingen stagnerat, bl.a. beroende på bristande lönsamhet orsakad av tillståndskrav, svag försäljningsorganisation och hård konkurrens med bättre naturliga förutsättningar från andra länder. Det svenska vattenbruket sysselsätter i dagsläget ca 1 000 personer, varav ungefär hälften arbetar med odling av fisk samt kräftor och musslor för direkt konsumtion.

Det svenska vattenbruket har förutsättningar att i framtiden utvecklas hållbart, såväl miljömässigt som socialt och ekonomiskt. Enligt utskottets mening kan fiskodling utgöra ett viktigt inslag i landsbygdsutvecklingen, antingen som enskild verksamhet eller kombinerat med annan yrkesverksamhet som fiske, jordbruk och turistfiske. Förutsättningar för konkurrens effektiv produktion är förutom de naturliga förutsättningarna beroende av förbättrat odlingsmaterial samt mer utvecklade metoder för tillväxt-, produktions- och kvalitetsstyrning. Möjligheter till utveckling av näringen har hittills skett främst genom utökning och rationalisering av befintliga företag.

Fisk och kräftor för utsättning i sjöar och vattendrag utgör en del av vattenbruksproduktionen, som även har en viktig roll att fylla i arbetet med att kompensera skador i akvatiska ekosystem.

Som anförs i propositionen är fiskodlingars närsaltsutsläpp jämte risken för smittspridning det viktigaste skälet till att myndigheterna har haft en restriktiv inställning till beviljandet av odlingstillstånd. Detta har medfört att svenska anläggningar främst omfattar små produktionsvolym. Vattenbrukets framtida möjligheter att expandera är emellertid beroende av att företag tillåts utnyttja stordriftsfördelar och bli konkurrenskraftiga på marknaden eller att företag specialiserar sig på mindre konkurrensutsatta områden. En annan

aspekt som bör beaktas när expansionsmöjligheter övervägs i aktuella vatten är möjligheter till ökande närsaltsutsläpp. En framtida utveckling av vattenbruk skall, liksom all annan verksamhet med miljöpåverkan, följa miljölagstiftningen och bedrivs så att berörda miljömål nås. Detta innebär såväl en fortsatt utveckling för att minska utsläppen av näringsämnen som att fodret ingår i ett energi- och naturresurseffektivt system. Som regeringen anför kan ett led i en sådan verksamhet vara att genomföra livscykelanalyser för vattenbruket. I detta sammanhang anser utskottet i likhet med regeringen att även musselodlingens positiva miljöeffekter bör beaktas.

Musselodling har under de senaste decennierna utvecklats till en liten men effektiv näring med ett måttligt arealbehov. Odling av musslor har en positiv miljöeffekt i form av rening av kustvatten och är dessutom en god sysselsättningsåtgärd i glesbygden. En orsak till den begränsade utvecklingen av den svenska musselnäringen är höga investeringskostnader samt brist på mottagningsanläggningar i landet. Toxinerna är vidare den enskilda faktor som har medfört störst problem inom musselindustrin men förutsättningar för svensk musselodling bör utvecklas och förbättras. Särskilt mot bakgrund av musselodlingens positiva miljöeffekter anser utskottet i likhet med regeringen det angeläget att svensk musselodling ökar. Av propositionen framgår att regeringen har för avsikt att uppdraga åt Fiskeriverket att utreda hinder och möjligheter för en expansion av näringen. Det kan tilläggas att 28 områden som skall skyddas enligt förordningen (2001:554) om miljö kvalitetsnormer för fisk- och musselvatten hittills har pekats ut.

Sammantaget innebär det ovan anförda att utskottet ansluter sig till regeringens bedömning av behovet av en samlad strategi för att skapa god hushållning med mark, vatten och bebyggd miljö och av bruksplaner för avrinningsdistrikt. Därmed avstyrker utskottet motion 2003/04: MJ237 (v) i den mån motionen inte kan anses tillgodosedd.

3.2 Vattenplanering

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker tre motionsyrkanden (m, kd) om förbättrade villkor för vattenbruket. Motionerna i dessa delar avstyrks med hänvisning till vad som anförs i propositionen.

Propositionen

Kommunernas vattenplanering varierar såväl i omfattning som i aktualitet. I avvaktan på en hushållningsstrategi eller bruksplan i enlighet med vattendirektivet bör enligt regeringen kommunerna stimuleras att bättre använda vattenplaneringsinstrumentet i sina översiktsplaner.

Motionerna

Enligt motion 2003/04:MJ14 (m) bör regeringen återkomma med förslag om förbättrade villkor för vattenbruket. Motionärerna anser det positivt att regeringen föreslår att vattenbruk skall integreras i översiktsplaneringen. Regeringen bör emellertid återkomma till riksdagen med förslag på området när utredningarna är presenterade (yrkande 10). I motion 2003/04:MJ20 (kd) anförs att vattenbruket bör beaktas i det kommunala planarbetet. Det är av vikt att onödig byråkrati och otrygghet för näringsidkarna undanröjs (yrkande 12). I planeringen för vattenbruk är det enligt motion 2002/03:MJ426 (kd) ett problem att finna lämpliga platser för vattenbruk. Kommunerna bör därför i sina delöversiktsplaner ange områden lämpliga för fiskodling, så att beredskap finns (yrkande 17).

Utskottets ställningstagande

Vattenbruket, som introducerades relativt sent i Sverige, har haft svårigheter att hävda sina intressen gentemot äldre etablerade näringar. I Sverige har vattenbruket ett grundskydd enligt miljöbalken där det anges att mark- och vattenområden, som kan ha betydelse för rennäringen, yrkesfisket eller vattenbruket, så långt som möjligt skall skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra näringarnas bedrivande. Kommunerna skall därför upprätta en kommunal översiktsplan som omfattar både mark- och vattenanvändningsfrågor och som utgör en gemensam plattform för olika myndigheters tillståndsgivning.

Som anförs i propositionen varierar emellertid kommunernas vattenplanering såväl i omfattning som i aktualitet. Vissa kommuner har genomfört sin vattenplanering utan att vattenbruk finns särskilt beaktat. Andra kommuner och län har inventerat sina vatten för att identifiera de sjöar och vattendrag som är lämpliga för vattenbruk. I likhet med regeringen anser utskottet att kommunerna bör stimuleras att använda vattenplaneringsinstrumentet i avvakten på att en hushållningsstrategi eller bruksplan upprättas för varje avrinningsdistrikt i enlighet med vattendirektivet. Kommunerna har också sedan år 1987 utarbetat översiktsplaner över de potentiella områden för ett framtida vattenbruk som bör pekas ut i planeringsprocessen. Det är enligt utskottets mening önskvärt att kommunerna planerar och inventerar sina vatten utifrån olika aspekter. Om den metod som tagits fram för att lokalisera vatten som är lämpliga för fiskodling används i kommunerna, kan såväl kommuner som potentiella fiskodlare få god kunskap om vilka vatten som är lämpliga för fiskodling. I propositionen uttalar regeringen sin avsikt att ge Boverket i uppdrag att tillsammans med berörda myndigheter utarbeta nya riktlinjer för kommunernas vattenplanering. Detta kommer även att kunna utgöra ett underlag för de framtida vattenmyndigheternas arbete. Med det anförda finner utskottet syftet med motionerna 2002/03:MJ426 (kd) yrkande 17, 2003/04:MJ14 (m) yrkande 10 och 2003/04:MJ20 (kd) yrkande 12 i allt väsentligt tillgodosett. Någon ytterligare åtgärd med anledning av motionsyrkandena finner utskottet inte påkallad.

3.3 Tillståndsgivning och tillsyn

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett motionsyrkande (c) om att tillståndsgivningen för vattenbruk bör baseras på utsläppsnivåer. Utskottet hänvisar till vad som anförs i propositionen och till pågående arbete på området.

Propositionen

Tillstånd till vattenbruket beviljas i dag utifrån en viss volym odlad fisk. Regeringen gör den bedömningen att tillståndsprövningen bör moderniseras i enlighet med den tekniska utvecklingen. Tillstånd bör i stället kunna ges för en viss mängd närsaltsutsläpp från en fiskodling. Detta innebär att nuvarande gränser bör ändras till att avse ett visst tak för utsläpp av fosfor och kväve. Tillståndsgivningen bör förutom närsaltsutsläppen även beakta andra bedömningsgrunder, i likhet med nuvarande system, såsom risk för att fisk kan rymma, spridning av sjukdomar, djurskydd och effekter på den biologiska mångfalden.

Tillstånd som inte utnyttjas bör kunna återkallas. Regeringen förbereder ändringar i fiskeförordningen med denna inriktning.

Motionen

Under förutsättning av avslag på motionens yrkande 1 om avslag på propositionen anförs i motion 2003/04:MJ21 (c) att tillståndsgivning för vattenbruk skall baseras på utsläppsnivåer. Regeringens planerade beredning av ett förslag med denna inriktning bör påskyndas. Nuvarande administrativa styrmedel för att försöka minska tillförseln av närsalt till sjöar och hav har visat sig vara ett trubbigt instrument, varför nya metoder bör övervägas (yrkande 13).

Utskottets ställningstagande

Som anförs i propositionen beviljas i dag tillstånd till vattenbruk utifrån en viss volym odlad fisk. I början av 1990-talet förändrades fodersammansättningen, vilket medförde att utsläppen från fiskodling minskade väsentligt. Därefter har utvecklingen inom utfodringstekniken förbättrats betydligt, vilket medfört mindre föroreningar. Dessa förändringar har dock inte lett till att fiskodlarna har kunnat odla större volymer fisk eftersom odlingstillstånden avser odling av en viss mängd fisk oavsett vilka utsläpp som odlingen orsakar. I likhet med regeringen anser utskottet att tillståndsprövningen bör moderniseras i enlighet med den tekniska utvecklingen så att tillstånd i stället bör kunna ges för en viss mängd närsaltsutsläpp från en fiskodling. Detta innebär att nuvarande gränser bör ändras till att avse ett visst tak för utsläpp av fosfor och kväve. Tillståndsgivningen bör förutom närsaltsutsläppen även beakta andra bedömningsgrunder, i likhet med nuvarande system, såsom rynnings-

risk, spridning av sjukdomar, djurskydd och effekter på den biologiska mångfalden.

Enligt utskottets mening skulle en övre gräns för närsaltsutsläppen vidare kunna underlätta kontrollen av beviljade tillstånd. Kontrollen av att villkoren för tillstånden följs sker i dag genom att länsstyrelsens personal bedömer mängden fisk i odlingen. Metoden är emellertid förenad med vissa svårigheter. Om tillstånd i stället baseras på närsaltsutsläpp kan länsstyrelserna genom ett administrativt förfarande i stället utifrån fiskodlarnas journalföring enkelt kontrollera använd foder mängd under ett år. Härigenom kan mängden närsaltsutsläpp beräknas mer noggrant. Genom ett sådant förfarande anser utskottet att kontrollverksamheten administrativt kan förenklas och därmed effektiviseras. Av propositionen framgår att beredning av ett förslag med denna inriktning planeras att påbörjas inom Regeringskansliet under våren 2004. Utskottet har också inhämtat att Fiskeriverket inom kort kommer att få regeringens uppdrag att utreda frågan om närsaltsutsläpp i stället för viss volym fisk som grund för tillståndsprövning. Det anförda innebär att utskottet finner syftet med motion 2003/04: MJ21 (c) yrkande 13 i allt väsentligt tillgodosett utan någon vidare riksdagens åtgärd.

3.4 Forskning och utveckling

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker två motionsyrkanden (kd) om bättre vetenskaplig grund för myndigheternas hantering av vattenbruksärenden. Motionsyrkandena avstyrks med hänvisning till vad som anförs i propositionen och till pågående och aviserade åtgärder på området.

Ett motionsyrkande (kd) om forskning vid SLU om alternativ till fiskmjöl avstyrks med hänvisning till förordningen (1993:221) för Sveriges lantbruksuniversitet.

Propositionen

Regeringen anser att Sverige, inom ramen för en framtida europeiska utveckling av vattenbruket, aktivt bör delta i den gemensamma FoU-verksamheten. Forskning och utveckling inom vattenbruket bör enligt regeringen inriktas mot miljö, miljöteknik, utfodring, genetik och avel. Regeringen har för avsikt att återkomma i frågan om framtida avelsprogram.

Motionen

När det gäller användning av fiskmjöl bör regeringen enligt motion 2003/04: MJ20 (kd) ge t.ex. SLU i uppdrag att i samarbete med berörda näringar genomföra forskning om alternativ till utfodring med fiskmjöl inom kyckling- och svinproduktion (yrkande 11). Motionerna 2002/03: MJ426 (kd) och 2003/04: MJ408 (kd) tar upp frågan om myndigheters hantering av vattenbruksärenden. Otillräckliga kunskaper om sjukdomar och fiskbestånd, vare sig vilda eller odlade, har enligt motionärerna medfört att vattenbrukare har

nekats tillstånd på motsäggande och varierande grunder med omfattande konsekvenser för den enskilda brukaren. En bättre vetenskaplig grund för myndigheternas beslut kräver mer resurser till forskningen (yrkandena 18 respektive 37).

Utskottets ställningstagande

Sverige har goda förutsättningar för fiskodling i sötvatten, då det finns stor tillgång på kustvatten, sjöar och dammar lämpliga för fiskodling. Som regeringen anför bör Sverige, inom ramen för en framtida europeisk utveckling av vattenbruket, delta aktivt i den gemensamma FoU-verksamheten. Detta kan innebära en utveckling i samverkan med andra medlemsländer med likartade geografiska och klimatologiska förutsättningar.

Svenskt vattenbruk baserar sig i dagsläget i stor utsträckning på ett fåtal arter, framför allt röding och regnbåge. Svenska producenter av röding har ett klart biologiskt försteg framför övriga aktörer på marknaden genom att ett målmedvetet avelsarbete har bedrivits på arten av forskargruppen vid SLU under det senaste 15 åren. Om detta försteg kan bibehållas finns goda möjligheter för en utveckling av svensk vattenbruksnäring. Som regeringen anför är det emellertid angeläget att stammar säkras och att avelsarbetet med röding intensifieras.

Regnbåge odlas i stora delar av Sverige i kassar i insjöar, älvar och i Östersjön och är den art som har den största odlingsvolymen i landet. Utvecklingen av regnbågsodling kan dock hotas av att odlingsmaterialet försämras. Ett strukturerat avelsprogram för regnbåge saknas i Sverige medan konkurrenter i andra viktiga producentländer har tillgång till ett odlingsmaterial som kontinuerligt förbättras genom avel.

Kräftodling är ett gott exempel på extensiv odling med låg insatskostnad och små arbetsinsatser. Ofta kan en sådan kräftodling dessutom utgöra en betydande marginalintäkt för ett landsbygdsföretag. Importen av sötvattenskräftor till landet är stor och bör kunna minska med att intresset för nationell kräftodling ökar.

Musselodling har under de senaste decennierna utvecklats till en liten men effektiv näring med ett måttligt arealbehov och har en positiv miljöeffekt i form av rening av kustvatten och är dessutom en god sysselsättningsåtgärd i glesbygden. Särskilt mot bakgrund av musselodlingens positiva miljöeffekter anser utskottet i likhet med regeringen det angeläget att svensk musselodling ökar. Av propositionen framgår att regeringen har för avsikt att uppdraga åt Fiskeriverket att utreda hinder och möjligheter för en expansion av näringen.

Fiskeriverket och SLU gör bedömningen att särskilt abborrfiskar, som gös och abborre, är aktuella alternativa fiskarter i framtiden, och vid SLU bedrivs FoU-arbete med både gös och abborre. Utvecklingen och möjligheterna till odling av framför allt marina arter, t.ex. torsk, bör enligt utskottets mening följas noga och, som regeringen anför, behovet av avelsprogram för alternativa arter bör utredas. Därvid bör ekologiska, biologiska och ekonomiska underlag för en eller ett par nya arter tas fram. I propositionen uttalar rege-

ringen sin avsikt att uppdra åt Fiskeriverket att tillsammans med SLU utreda dessa frågor. Som regeringen anför bör i detta sammanhang Fiskeriverkets fiskeriförsöksstation i Kälarne uppmärksammas. Vid försöksstationen bedrivs en långsiktig FoU-verksamhet på framför allt fiskodlingens område men även forskningsverksamhet som skall ge svar på frågor rörande fiskevårdsarbete. Försöksstationen står också, i mån av resurser och mot kostnadstäckning, öppen för extern försöksverksamhet. Stationen utgör i det sammanhanget en nationell resurs.

När det gäller framtida avelsprogram framgår av propositionen att regeringen har för avsikt att återkomma i frågan.

Sammantaget innebär det ovan anförda att utskottet ansluter sig till regeringens bedömning av behovet av forskning och utveckling på vattenbrukets område. Därmed finner utskottet syftet med motionerna 2002/03: MJ426 (kd) yrkande 18 och 2003/04: MJ408 (kd) yrkande 37 i väsentliga delar tillgodosett. Någon ytterligare riksdagens åtgärd med anledning av motionsyrkandena finner utskottet inte påkallad.

Som utskottet vid flera tidigare tillfällen uttalat ankommer det på SLU:s styrelse att inom ramen för tillgängliga resurser fördela medel till olika forskningsprojekt. Motion 2003/04: MJ20 (kd) yrkande 11 avstyrks således.

4 Konsumentperspektivet i fisket

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett motionsyrkande (s) om bättre konsumentupplysning och annan information när det gäller importerad fisk och ett motionsyrkande (c) om teknik- och kulturinvesteringar. Motionsyrkandena avstyrks med hänvisning till vad som anförs i propositionen och till pågående arbete på området.

Propositionen

Konsumentens roll har blivit och blir allt tydligare. Men konsumenterna måste också kunna lita på att de livsmedel de konsumerar är säkra. Säkra livsmedel är ett område som prioriteras av regeringen. För fiskaren, och i förlängningen resten av fiskenäringen, är det av särskild vikt att utgå från dessa förhållanden och på ett tydligare sätt ta hänsyn till konsumenten samt skaffa sig ett konsumentperspektiv på sin verksamhet. Näring och förvaltning är redskap för att nyttja en gemensam resurs till gagn för konsumentens bästa. Detta kan enligt regeringen bl.a. ske genom utveckling av metoder för att tillförsäkra bättre kvalitet i hanteringen av fisk och fiskprodukter samt öka tillgängligheten på färsk fisk av god kvalitet. Vidare bör från folkhälsosynpunkt konsumenterna stimuleras att äta mer fisk. Näringen bör stimuleras att verka för att fångstföretagen även omfattar vidareförädling så att det ekonomiska utbytet för det enskilda fiskeföretaget ökas. Möjligheter till samordnad

vidareförädling, gemensamma försäljningskanaler och varumärken bör utvecklas.

Regeringen anser att konsumenternas krav på ursprungsmärkning, fångstmetoder, produktions sätt, distributionsvägar, livsmedelsegenskaper och innehåll bör få genomslag inom kust- och insjöfisket.

Motionerna

När det gäller teknik- och kulturinvesteringar bör enligt motion 2002/03: MJ493 (c) stöd till investeringar i både ny kunskap och ny teknik prioriteras för att god kvalitet på produkterna skall kunna garanteras och för att företagen skall få möjligheter att möta nya marknader (yrkande 5). Förbättrad konsumentupplysning i form av bättre information om gällande kvoter och ursprungsmärkning av importerad fisk efterlyses i motion 2003/04: MJ16 (s) yrkande 4.

Utskottets ställningstagande

Dagens konsument kräver information om hur och var olika produkter är producerade och om detta har skett på ett miljövänligt sätt. Inom alla grenar av livsmedelsproduktionen ställer konsumenterna i dag krav på att produktion och uppfödning sker på ett etiskt riktigt och långsiktigt hållbart sätt. Konsumenternas växande miljö- och kvalitetsmedvetande innebär också krav på ett mera selektivt och beståndsvårdande fiske. I dag krävs att all fisk skall vara ursprungsmärkt. Miljömärkning av fiske och fiskprodukter skulle enligt utskottets mening göra det möjligt för fiskare som fiskar på ett mer miljövänligt sätt, t.ex. genom att använda skonsamma fiskemetoder, att undvika fiske på hotade bestånd, minska sin kemikalieanvändning och att få bättre betalt för sin fisk. En ökad medvetenhet hos konsumenterna torde enligt utskottets mening särskilt gynna kustfiskets produkter.

Miljömärkning av varor och tjänster är ett viktigt styrmedel inom det konsumentpolitiska området. Det ger konsumenterna vägledning för val av produkter som är mer miljöanpassade än andra i övrigt likvärdiga produkter. Som regeringen anför bör miljömärkningssystem tas fram i öppna processer och vara tydliga i fråga om kriterier och krav så att konsumenterna får möjlighet att göra självständiga val utifrån god kunskap. Odlad fisk kan miljömärkas enligt EU:s system för märkning av ekologiskt odlade produkter. Efter initiativ från fiskerinäringen i Norden pågår för närvarande internationella projekt när det gäller möjligheterna att miljömärka vildfångad fisk. Inom ramen för det nordiska fiskerisamarbetet kommer det i januari 2004 att hållas ett seminarium om miljömärkning av vildfångad fisk. Utskottet har inhämtat att ett seminarium ägde rum i Reykjavik i januari 2004 med deltagande av representanter för EU, den nordiska arbetsgruppen för miljömärkning, fiskerinäringen och Unilever. Vidare har ett möte med FAO:s fiskerikommittés underkommitté för fiskhandel hållits i Bremen i februari i år. Vid mötet diskuterades bl.a. riktlinjer för miljömärkning av vildfångad fisk. Vid mötet diskuterades

des även möjligheterna att under hösten 2004 ha en s.k. teknisk konsultation inom FAO.

Sedan ett par år tillbaka finns ett svenskt system för miljömärkning av vildfångad fisk. Fiskerinäringen i Sverige har tillsammans med föreningen Krav startat ett projekt för att utarbeta ett system för miljömärkning av vildfångad fisk. Projektet, som finansiellt stöds av offentliga medel, avslutades i december 2003. Utskottet har inhämtat att Krav planerar att fatta beslut om ett system för miljömärkt vildfångad fisk under våren 2004.

Utskottet vill erinra om att, sedan den 1 januari 2002, fisk som säljs i detaljhandeln till konsumenter måste märkas med artens handelsbeteckning och den produktionsmetod som använts, dvs. om det är fråga om fångst vid havs- eller insjöfiske eller vattenbruk samt fångstzon. Kravet på fångstzon gäller dock inte fisk som produceras vid vattenbruk. Ursprungsmärkning är bl.a. en viktig information vad gäller tillämpningen av kostråden. Utskottet anser att det därför är av särskild vikt, inte minst med hänsyn tagen till kostrekommendationer rörande viss insjöfisk och fet Östersjöfisk, att berörda parter ser till att systemet med ursprungsmärkning fungerar i praktiken. Sammantaget innebär det ovan anförda att syftet med motion 2003/04:MJ16 (s) yrkande 4 får anses i väsentliga delar tillgodosett. Någon ytterligare riksdagens åtgärd finner utskottet inte påkallad.

Kustfisket är främst inriktat mot konsumtionsfisk. Som regeringen anför skall strukturstödet därför i detta sammanhang syfta till att förverkliga målsättningen för livsmedelspolitiken och för att stärka konsumenternas kunskap och inflytande på fiskets område. Genom strukturstödet har under den föregående strukturfondsperioden en rad insatser gjorts. Det har varit fråga om såväl marknadsföring av fiskets produkter som olika utvecklingsprojekt. Under den nuvarande strukturfondsperioden fortsätter detta arbete, bl.a. inom ramen för kollektiva åtgärder för det småskaliga kust- och insjöfisket, i detta fall reglerat till fartyg under 12 meters längd, kollektiva åtgärder som betonar miljö- och kvalitetsfrågor, åtgärder som stimulerar konsumtion av produkter från kust- och insjöfisket samt kollektiva projekt för ökad förädling och produktutveckling av produkter från det småskaliga kust- och insjöfisket. Med det anförda avstyrks motion 2002/03:MJ493 (c) yrkande 5 i den mån motionsyrkandet inte kan anses tillgodosett.

5 Effekter för småföretagare

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett motionsyrkande (m) om förbättrade villkor för fiskeföretagen. Motionsyrkandet avstyrks med hänvisning till vad som anförs i propositionen, till nyligen beslutade ändringar i skattelagstiftningen och till pågående arbete på fiskepolitikens och skattepolitikens områden.

Propositionen

Den föreslagna inriktningen på en nationell politik för kust- och insjöfisket samt vattenbruket har bl.a. som målsättning att stärka och utveckla dessa verksamheter inom ramen för en hållbar ekologisk, ekonomisk och social utveckling. Förändringar och utveckling av regelverk, förvaltning och resursfördelning skall enligt regeringen bidra till detta. Även om definitionen av kust- och insjöfiske inte begränsas till fartygens storlek och därmed indirekt till företagens storlek är majoriteten av berörda företag småföretag. Även vattenbrukssektorn och fisketurismföretagandet domineras av småföretag.

Förutsättningen för en utveckling av kust- och insjöfisket samt för fisketurismen är att beståndssituationen för aktuella fiskarter befinner sig inom biologiskt säkra gränser grundade på vetenskaplig rådgivning. Regeringens avsikt att förbättra forskningen på bestånd av betydelse för dessa fisken har därmed indirekta positiva effekter för företagen att kunna bedriva en långsiktigt hållbar verksamhet.

Avsikten med lokal eller regional förvaltning är att den lokala förankringen skall fördjupas och att bl.a. näringsens företrädare skall få ökat inflytande över nyttjandet av resursen. Vidare skall en fördelning av den nationella kvoten skapa bättre incitament för yrkesfiskarna själva att förvalta resursen för ett långsiktigt hållbart fiske samtidigt som det skapar en ökad möjlighet för fiskaren att planera framtiden, vilket är positivt för såväl investeringsviljan som förnyringen inom kåren.

Denna inriktning av fiskeripolitiken för kust- och insjöfisket innebär inga regelförändringar som direkt påverkar småföretagens verksamhet, utan syftar snarare till att bygga upp en struktur som långsiktigt gynnar en utveckling av verksamheten. Det i propositionen som regeringen bedömer kunna få direkt positiv effekt på företagens administrativa börda avser fångstrapporering av det småskaliga kustfisket, vilket i detta fall innebär fartyg under 10 meter. Regeringen gör bedömningen att det finns möjligheter att utforma denna rapporteringsrutin mer tidsenlig, snabb och effektiv men ändå enkel genom att använda modern teknik, t.ex. mobiltelefoner. Regeringen har därför för avsikt att ge Fiskeriverket i uppdrag att utveckla ett säkert och effektivt men samtidigt enkelt system för fångstrapporering för det småskaliga kustfisket. Även när det gäller vattenbruket är regeringens avsikt att underlätta för utvecklingen av vattenbruksverksamheten i Sverige.

Motionen

I motion 2003/04: MJ14 (m) efterlyses förbättrade villkor för fiskeföretagen. Enligt motionärerna saknas i propositionen så gott som helt ett företagsperspektiv och regeringens syn på företagens villkor. Företagen betungas av konkurrensnackdelar i form av reglerna för fåmansbolag, fastighetsskatten och de skatter som belastar generationsväxlingar. Omfattande byråkrati, inte minst en rigid tillämpning av miljöbalken, brist på riskkapital i synnerhet i glesbygd och den allmänna ekonomiska politiken utgör enligt motionärerna ytterligare belastningar för fiskenäringen (yrkande 11).

Utskottets ställningstagande

Som regeringen anför har den föreslagna inriktningen på en nationell politik för kust- och insjöfisket samt vattenbruket bl.a. som målsättning att stärka och utveckla dessa verksamheter inom ramen för en hållbar ekologisk, ekonomisk och social utveckling. Förändringar och utveckling av regelverk, förvaltning och resursfördelning skall bidra till detta. Även om definitionen av kust- och insjöfiske inte begränsas till fartygens storlek och därmed indirekt till företagens storlek är de flesta berörda företag småföretag. Även vattenbrukssektorn och fisketurismföretagandet domineras av småföretag, och av propositionen framgår att regeringens avsikt är att underlätta även för utvecklingen av vattenbruksverksamheten i Sverige.

Avsikten med lokal eller regional förvaltning är att den lokala förankringen skall fördjupas och näringens företrädare, bland andra, skall få ökat inflytande över nyttjandet av resursen. Vidare skall genom en fördelning av den nationella kvoten bättre incitament skapas för yrkesfiskarna själva att förvalta resursen för ett långsiktigt hållbart fiske samtidigt som det skapar en ökad möjlighet för fiskaren att planera framtiden, vilket enligt utskottet bedöms som positivt för såväl investeringsviljan som förnyringen inom kåren.

Denna inriktning av fiskeripolitiken för kust- och insjöfisket innebär inga regelförändringar som direkt påverkar småföretagens verksamhet, utan syftar snarare till att bygga upp en struktur som långsiktigt gynnar en utveckling av verksamheten. I likhet med regeringen gör utskottet bedömningen att det finns möjligheter att utforma det småskaliga fiskets rutiner för fångstrapporering så att den blir mer tidsenlig, snabb och effektiv men ändå enkel genom användande av modern teknik, t.ex. mobiltelefoner.

Även avseende vattenbruket är regeringens avsikt att underlätta för utvecklingen av vattenbruksverksamheten i Sverige.

Av finansplanen för år 2004 (s. 39) framgår att regeringen strävar efter att skapa skatteregler för olika former av småföretag och deras ägare som så långt möjligt är likformiga och enkla. Detta underlättar exempelvis de övergångar mellan olika företagsformer som ofta är ett naturligt inslag i ett företags utveckling av sin verksamhet. I finansplanen aviseras även en reformering i två steg av de s.k. 3:12-reglerna på så sätt att den s.k. klyvningsrättan skall höjas med 2 procentenheter fr.o.m. inkomståret 2004. Ett andra steg kompletteras med förslag som skall gälla fr.o.m. inkomståret 2005. Enligt regeringen är inriktningen att särskilt de mindre företagen skall få mer gynnsamma villkor. På sikt beräknas dessa åtgärder innebära en skattelättnad på 1 miljard kronor. I sin behandling av proposition 2003/04:17 Lättnader i 3:12-reglerna och i arvs- och gåvoskattereglerna vid generationsskiften i företag, m.m. tillstyrkte skatteutskottet regeringens förslag om en höjning av den s.k. klyvningsrättan vid beskattningen av delägare i fåmansföretag och en utvidgad tillämpning av lättnadsreglerna vid gåva av företagsegendom. Skatteutskottet tillstyrkte även förslaget om ändrade regler vid värderingen av ersättning som lämnas i samband med en gåva som tas upp till reducerat värde (bet. 2003/04:SkU9, rskr. 2003/04:117). Syftet med reglerna är att inkomster som

här rör från delägarnas egna arbetsinsatser i fåmansbolaget blir beskattade på samma nivå som andra förvärvsinkomster och inte enbart som utdelningar och kapitalvinster. Bakgrunden är att inkomster av eget arbete beläggs med både kommunal inkomstskatt och progressiv statlig inkomstskatt medan utdelningar och kapitalvinster beskattas enligt en proportionell skattesats om 30 %. De s.k. 3:12-reglerna skall alltså hindra att högre beskattade arbetsinkomster, dvs. sådana som omfattas av statlig inkomstskatt, omvandlas till lägre beskattade kapitalinkomster. Systemet innehåller även särskilda regler för att skattemässigt klyva inkomsten vid en försäljning av aktier i bolaget eller av hela bolaget. Upp till ett tak om 200 prisbasbelopp under en femårsperiod beskattas hälften som kapitalinkomst och hälften som inkomst av tjänst.

Förenklingsutredningen presenterade förra året sitt slutbetänkande Ny handelsbolagsbeskattning (SOU 2002:35) med förslag till reformerade regler för handelsbolag. Betänkandet har remissbehandlats, och enligt vad utskottet inhämtat kommer regeringen att ta ställning till utredningens förslag i anslutning till det fortsatta arbetet med småföretagens skatteregler.

Med det ovan anförda avstyrker utskottet motion 2003/04: MJ14 (m) yrkande 11 i den mån motionsyrkandet inte kan anses tillgodosett.

Slutligen gör utskottet samma bedömning som regeringen även i de avsnitt av propositionen som inte har behandlats tidigare i detta betänkande.

5 Övriga frågor

Under detta avsnitt behandlar utskottet ett antal motioner från allmänna motionstiden 2003 och 2004 om bl.a. den gemensamma fiskepolitiken, torskfiske, fiske av spökgarn och skador på fiskredskap m.m. av kemiska stridsmedel.

5.1 EU:s fiskeripolitik

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker 13 motionsyrkanden (fp, kd, v, c) om reformering av den gemensamma fiskeripolitiken med hänvisning till tidigare ställningstaganden och pågående arbete på området.

Motionerna

Ett flertal motioner tar upp frågan om en reformering av EU:s fiskepolitik. Enligt motion 2002/03: MJ315 (fp) bör regeringen verka för en genomgripande reformering av politiken. Reformen bör dessutom genomföras snabbt och utformas med ökat fokus på Östersjön och miljön (yrkande 9). I motion 2002/03: MJ426 (kd) anfördes att Sverige bör arbeta internationellt för bevakning av tillgången till fiskevatten i Östersjön och ökning av tillgången till fiskevatten i Nordsjön och Västerhavet (yrkande 1). I motionerna 2002/03: MJ428 (c) och 2003/04: MJ408 (kd) framhålls att EU:s fiskereform bör kompletteras med tydliga tidtabeller, aktionsplaner samt sanktionssystem

för att minska fiskeflottans kapacitet (yrkandena 29 respektive 25). Åtgärder från Sveriges sida för att rädda hotade fiskbestånd efterlyses i motion 2003/04:MJ408 (kd). Fleråriga förvaltningsplaner enligt FAO:s Code of Conduct for Responsibility bör utarbetas som grund för all förvaltning, och förvaltningsplanerna bör utvecklas mot flerartsmodeller. EU:s fiskepolitik bör innehålla en etisk dimension och Sverige måste verka för att fiskets konsekvenser för lokalbefolkningen alltid beaktas när EU förhandlar med andra länder (yrkande 19). En översyn bör göras av EU:s fiskesubventioner för att åstadkomma en mer ändamålsenlig fiskepolitik med syftet att uppnå ett långsiktigt hållbart fiske (yrkande 21). Även i motion 2003/04:MJ411 (v) begärs en reformering av den gemensamma fiskepolitiken. Reformeringen bör syfta till ett hållbart nyttjande av haven, och bestånden bör förvaltas på en nivå som bättre motsvarar deras naturliga utbredning. Det är enligt motionärerna inte relevant att ange fiskekapaciteten i tonnage och maskinstyrka, och på sikt bör subventionerna till fiskenäringen avvecklas. Vidare måste EU verka för regionala förvaltningar i havsområden där sådana saknas, och miljöhänsyn måste ingå i detta arbete. Effektiv förvaltning och hållbar utveckling skall vara vägledande för EU:s internationella agerande och den vetenskapliga rådgivningen måste följas. All dumpning av fisk måste förbjudas och andra former av fiske än storskaligt fiske bör uppmuntras. Speciella kvoter för kustfisket bör införas och kontrollverksamheten förstärkas. Slutligen föreslås att fiskarena skall ges utbildning i marina ekosystem och bevarandeåtgärder (yrkande 5). Enligt motion 2003/04:MJ472 (fp) måste en fortsatt reformering påskynas och utformas med ökat fokus på Östersjön och miljön. Motionärerna betonar att det inte är det traditionella kustfisket som hotar eller t.o.m. har utplånat fiskbestånden längs de svenska kusterna utan problemet är det storskaliga industriella fisket. Det framhålls i motionen som ytterst viktigt att selektiva redskap och bestämmelser om ändrad maskstorlek och minsta landningsstorlek för plattfisk införs på gemenskapsnivå (yrkande 14). Principen att fastställa fiskekvoterna efter Internationella havsforskningsrådets (ICS) rekommendationer bör tillämpas. Detta innebär att torskfisket måste halveras i Östersjön, medan fiskeförbud är det enda alternativet i Kattegatt (yrkande 15).

I motion 2003/04:MJ473 (c) framförs krav på bindande internationella överenskommelser och ökat internationellt samarbete för att långsiktigt säkra fiskbestånden och ett hållbart fiske (yrkande 18). Man måste arbeta med långsiktiga förvaltningsplaner som säkrar beståndens fortlevnad samtidigt som fisket med anslutande näringar ges möjlighet att utveckla sin verksamhet (yrkande 19). Åtgärder som syftar till att förhindra oregistrerat fiske, s.k. svartfiske, bör stimuleras (yrkande 20). Enligt motion 2003/04:MJ408 (kd) skall IBSFC följa ICES rekommendationer med hänsyn tagen till det beräknade överfisket eller tjuvfisket. Sverige bör bilateralt och multilateralt aktivt verka för inrättandet av fler *check-points*, och regeringen bör snarast i tilläggsbudgeten för år 2004 återkomma till riksdagen med förslag om hur en sådan skärpning kan utformas och beräkning av de kostnader detta innebär.

Vidare bör regeringen kräva att ländernas fiskeflottor inte är överdimensionerade i förhållande till fastställda fiskekvoter (yrkande 18).

Utskottets ställningstagande

Den gemensamma fiskeripolitiken är en fullt utvecklad gemenskapspolitik och reglerar samtliga aspekter på fisket från havet till konsumenten. Politiken består av tre delar, nämligen resurspolitik, strukturpolitik och marknadspolitik samt, i syfte att säkerställa efterlevnaden av regelverket, ett system för kontroll. Dessutom rör en del av politiken fiskeavtal med tredje land. Målet för den gemensamma fiskepolitiken i fråga om utnyttjandet är enligt artikel 2 i grundförordningen 3760/92 att den gemensamma fiskepolitiken skall skydda och bevara de levande marina akvatiska resurser som är tillgängliga och får utnyttjas. Den gemensamma fiskepolitiken skall se till att dessa resurser långsiktigt utnyttjas på ett ändamålsenligt och ansvarsfullt sätt under de ekonomiska och sociala förhållanden som passar sektorn, varvid hänsyn skall tas till följderna för det marina ekosystemet och särskilt till producenternas och konsumenternas behov. För att nå målet har EU infört ett gemenskapssystem för styrning av utnyttjandet. Systemet skall se till att det finna en varaktig balans mellan resurserna och utnyttjandet av dem inom de olika fiskeområdena. Enligt den gemensamma målbestämmelsen har medlemsstaterna en skyldighet att se till att icke yrkesmässiga verksamheter, som t.ex. fritidsfiske, inte äventyrar bevarandet och förvaltningen av de resurser som omfattas av den gemensamma fiskepolitiken. För att dessa mål skall kunna uppnås och för att säkerställa att utnyttjandet sker på ett hållbart sätt anges i förordningen bl.a. ramar för tillträde samt för förvaltning och kontroll av fiskeaktiviteterna samt de medel och förfaranden som krävs. Syftet med fiskepolitiken är att säkra en ansvarsfull förvaltning av bestånden främst genom förbättrad övervakning och kontroll, användning av mer selektiva redskap samt minskning av bifångst och kasserad fångst. Vidare skall produktionshöjande subventioner reduceras för att uppnå en bättre balans mellan fiskekapacitet och långsiktigt hållbart nyttjande av fiskeresurserna. Som utskottet vid flera tidigare tillfällen och senast våren 2002 har framhållit skall målsättningen för den gemensamma fiskepolitiken vara att den bedrivs på ett långsiktigt hållbart sätt. Den framtida fiskepolitiken bör därför utvecklas så att den bättre bidrar till detta mål. Arbetet måste utgå från vetenskapliga bedömningar av bestånden och fiskemöjligheterna. Vidare skall försiktighetsprincipen tillämpas och miljöaspekterna beaktas (skr. 2001/02:152, bet. 2001/02: MJU23, rskr. 2001/02:321).

I den nu aktuella propositionen framhåller regeringen att Sverige skall vara ett föregångsland i omställningen till hållbar utveckling. Sveriges position är att gemenskapens fiske, i enlighet med försiktighetsprincipen och ekosystemansatsen, bör förvaltas på ett långsiktigt hållbart sätt så att de nyttjade bestånden befinner sig inom säkra biologiska gränser.

En överkapacitet i gemenskapens fiskeflotta och alltfler bestånd som befinner sig utanför biologiskt säkra gränser visar på att den fiskeripolitik som

förts inte har uppfyllt målen om ett långsiktigt hållbart fiske. I december 2002 fattade EU:s fiskeministrar därför beslut om förändringar av den gemensamma fiskeripolitiken. Det nya regelverket trädde i kraft den 1 januari 2003 och understryker att den gemensamma fiskeripolitiken skall baseras på försiktighetsprincipen och ekosystemansatsen. Ett av de viktigaste verktygen för en sådan långsiktig fiskeriförvaltning är att fleråriga förvaltningsplaner upprättas för så många bestånd som möjligt. De bestånd som befinner sig utanför biologiskt säkra gränser skall prioriteras i arbetet. Vidare skall fiskeflottans kapacitet begränsas genom att nationella maximala nivåer för kapaciteten fastställts fr.o.m. år 2003, vilka successivt minskar utifrån olika kriterier. I övrigt skall fiskeflottans storlek administreras nationellt, vilket medför ett enklare system för en bättre anpassning av fiskeflottans storlek till resurstillgången och möjlighet till ökad regional hänsyn. En implementering av dessa förvaltningsverktyg skapar enligt utskottets mening förutsättningar för att i framtiden uppnå ett hållbart fiske.

Även om gemenskapen har exklusiv kompetens inom fiskeripolitiken har det nya regelverket delvis ökat medlemsstatens handlingsutrymme, särskilt avseende fiskeflottans utveckling. Insjöfisket regleras även fortsättningsvis helt nationellt.

Det bör tilläggas att regeringen vid varje årlig förhandling inom IBSFC (Fiskerikommissionen för Östersjön) driver frågan om efterföljd av ICES (Internationella havsforskningsrådet) rekommendationer. Eftersom det rör sig om internationella förhandlingar kan dock andra parter ha andra utgångspunkter, vilket gör att kompromisslösningar ofta nås.

Som utskottet anfört tidigare i betänkandet har regleringen av fiskeflottans storlek, mätt i kapacitet, överlämnats till medlemsstaten och begränsas endast av en fastställd maximal kapacitet som inte får överskridas och av minimikrav på hur stor kapacitet som skall föras ut ur flottan då ny kapacitet förs in. Sverige kan därmed anpassa sitt regelverk i fråga om krav på utförsel av fartyg till de varierande förhållanden som råder i olika regioner och fisken. Möjligheterna till begränsningar i fiskets bedrivande utifrån art och geografiskt område samt kraven på in- och utförsel av fartyg i fiskeflottan skall användas som mer aktiva förvaltningsinstrument.

Enligt utskottets mening sammanfaller de synpunkter som redovisats i motionerna i allt väsentligt med de nu angivna målsättningarna för de svenska prioriteringarna för den gemensamma fiskepolitiken. Utskottet finner mot bakgrund av det anförda att riksdagen inte bör vidta några åtgärder med anledning av motionerna 2002/03: MJ315 (fp) yrkande 9, 2002/03: MJ426 (kd) yrkande 1, 2002/03: MJ428 (c) yrkande 29, 2003/04: MJ408 (kd) yrkandena 18, 19, 21 och 25, 2003/04: MJ411 (v) yrkande 5, 2003/04: MJ472 (fp) yrkandena 14 och 15 samt 2003/04: MJ473 (c) yrkandena 18–20. Motionerna avstyrks i berörda delar.

5.2 Torskfisket

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker 12 motionsyrkanden (m, kd, v, c) om åtgärder för att säkra ett långsiktigt hållbart torskfiske. Motionsyrkandena avstyrks med hänvisning till tidigare uttalanden och till pågående och aviserade åtgärder på området.

Vidare avstyrker utskottet 16 motionsyrkanden (m, fp, kd, v, c) från allmänna motionstiden 2002. Motionärerna motsatte sig införande av det då aktuella beslutet om ett ensidigt svenskt stopp för torskfiske.

Motionerna

För att säkra ett långsiktigt och hållbart fiske framhålls i motion 2002/03: MJ361 (kd) att man främst måste komma till rätta med det omfattande "fuskfisket" av torsk i framför allt Östersjön. Gemensamma strategier för länderna kring fiskevattnen bör utarbetas. Betydligt hårdare kontroller och mer kännbara sanktioner bör införas för samtliga berörda länders flottor och även för det kustnära fisket. Resurserna till sjöbevakningen bör ökas.

Enligt motion 2002/03: MJ203 (m) bör i kommande förhandlingar beslutas att utbytet av torsk mellan de berörda länderna, dvs. de länder som fiskar i de traditionella svenska fiskeplatserna i södra Östersjön, skall upphöra (yrkande 2). Antalet båtar från tredje land som tillåts fiska på svenskt vatten bör reduceras kraftigt (yrkande 3) och övervakningen av fisket i de aktuella områdena förbättras (yrkande 4). I stället för ett ensidigt torskfiskestopp bör regeringen enligt motion 2002/03: MJ269 (m) snarast presentera en alternativ strategi som syftar till att säkerställa förutsättningarna för ett långsiktigt hållbart torskfiske (yrkande 6 delvis). Alternativa åtgärder för ett långsiktigt hållbart torskfiske begärs även i motion 2002/03: MJ300 (kd) yrkande 2. Enligt motion 2002/03: MJ359 (kd) bör Sverige, i stället för att införa torskfiskestopp, gå i spetsen för en effektiv och sund förvaltning av torsken i såväl Östersjön som Västerhavet. För att målet om ett långsiktigt hållbart fiske skall kunna uppnås framhålls i motion 2002/03: MJ426 (kd) som viktigt att det nationella och internationella arbetet med att utveckla de olika former av begränsningar som har införts eller är på väg att införas för torskfisket i Östersjön kan fortsätta (yrkande 3 delvis). Det behövs ökade och effektivare kontroller av att tilldelade fiskekvoter iakttas. Regeringen bör senast i tilläggsbudgeten i vårpropositionen år 2003 återkomma till riksdagen med förslag om hur en sådan skärpning kan utformas och vilka kostnader detta kommer att innebära (yrkande 4). När det gäller torskfisket i Östersjön bör enligt motion 2002/03: MJ432 (kd) arbetet fortsätta med utveckling av olika begränsningar, t.ex. utflyttning av trålgränser, ökad maskstorlek, höjt minimimått på fångad torsk, utökat antal fredningsområden och längre fiskeuppehåll. Bifångster och garnmängd bör begränsas och kontrollverksamheten utökas (yrkande 8). I motion 2002/03: MJ440 (v) begärs att regeringen får i uppdrag

att vidta åtgärder för att säkra ett långsiktigt hållbart torskfiske i Östersjön (yrkande 2). Enligt motion 2002/03:MJ428 (c) bör inom EU minimimåttet för den torsk som får fångas ökas till minst 40 cm (yrkande 27). I motion 2002/03:MJ486 (s) begärs totalstopp för torskfisket för alla länder, utvecklande av förvaltningsplaner och förnyelse av fiskeflottan. Fisket bör göras mer lockande för ungdomar och åtgärder som underlättar för beredningsindustrin, transportsektorn, varvsindustrin och turismen bör vidtas. Vidare bör åtgärder vidtas även för främjandet av en levande kust- och skärgårdsmiljö, och samarbetet med Östersjöländerna på miljöområdet bör förstärkas.

I motion 2003/04:MJ433 (c) behandlas frågan om ensidiga beslut på fiskeområdet och framställs krav på internationella överenskommelser. Motionärerna anför att beslutet om fiskestopp för allt rovfiske efter torsk saknar respekt för det svenska fiskets förutsättningar och relation till internationella överenskommelser och samarbete. Regeringens politik kommer att fortsatt påverka yrkesfisket negativt (yrkande 1).

I ett flertal motioner från allmänna motionstiden 2002 framförs krav på att det då aktuella ensidiga svenska torskfiskestoppet inte skulle införas. Sådana yrkanden framförs i motionerna 2002/03:MJ201 (c), 2002/03:MJ202 (m) yrkande 2, 2002/03:MJ203 (m) yrkande 1, 2002/03:MJ238 (c), 2002/03:MJ257 (kd), 2002/03:MJ269 (m) yrkande 6 delvis, 2002/03:MJ282 (m) yrkandena 1 och 3, 2002/03:MJ300 (kd) yrkande 1, 2002/03:MJ320 (fp), 2002/03:MJ328 (kd), 2002/03:MJ342 (m), 2002/03:MJ395 (c), 2002/03:MJ426 (kd) yrkande 3 delvis, 2002/03:MJ440 (v) yrkande 1 och 2002/03:MJ493 (c) yrkande 2.

Utskottets ställningstagande

Som regeringen anför i propositionen kan arbetet med utveckling av tekniska åtgärder bedrivas såväl nationellt som internationellt. Regeringen har tidigare varit pådrivande för den internationella utvecklingen där exempelvis den mer selektiva torsktrålmodellen BACOMA (Baltic Cod Management) numera har införts som enda tillåtna inom EU:s vatten i Östersjön. Genom denna trålmodell har fångsterna av småtorsk minskat avsevärt, och torsken får därmed möjlighet att leka innan den fångas. I syfte att skapa fiskeregler på EU-nivå som stöder svenska nationella mål och förvaltningsverktyg uttalar regeringen i propositionen sin avsikt att fortsatt driva på utvecklingen av de rådsförordningar (88/98 och 850/98) som innehåller bestämmelser om tekniska åtgärder.

En viktig förutsättning för det internationella arbetet är givetvis motsvarande utveckling på nationell nivå. Utskottet har tidigare i detta betänkande anslutit sig till regeringens uppfattning att tekniska åtgärder, såsom reglering av fiskeredskap och fiskemetoder, tillfälliga stopp samt fredade områden, bör användas mer aktivt för att uppnå ett långsiktigt hållbart fiske och för att skapa ändamålsenliga regleringar anpassade efter regionala och lokala förhållanden och till stöd för kust- och insjöfisket samt fritidsfisket. Val av skyddsinstrument måste göras från fall till fall beroende på fiskemönster, hotbild och

naturvärden, och berörda intressenter bör genom kontinuerligt informationsutbyte ges möjlighet att lämna synpunkter och förslag på tekniska åtgärder.

De viktigaste tekniska åtgärderna tillämpas vanligen i särskilda geografiska områden och omfattar bl.a. minsta maskstorlek, användning av mer selektiva redskap såsom trålmodeller med s.k. flyktpaneler som minskar fångster av bl.a. ungfisk. Åtgärder såsom förbud mot fiske i vissa områden och under vissa perioder, s.k. fredade områden, kan även syfta till att skydda ung eller lekande fisk. Därutöver finns bestämmelser om minsta landningsstorlek för fisk och skaldjur samt begränsningar av bifångst. Det finns dock få, om ens några, generella eller optimala lösningar för tekniska åtgärder. Som utskottet har uttalat tidigare i betänkandet är det därför angeläget att valet av åtgärd väljs mot bakgrund av det aktuella syftet. Sektorsansvar, regional förankring samt ökad delaktighet och en utvecklad dialog med berörda intressenter är viktiga vid valet av åtgärder liksom samverkan mellan myndigheter och lokala fiskare samt övriga berörda. Det bör enligt utskottets mening även fortsättningsvis ankomma på Fiskeriverket att komplettera med bestämmelser på nationell nivå och vara pådrivande i den nationella utvecklingen inom området.

När det gäller torskbestånden har utskottet inhämtat att Fiskeriverket för närvarande driver sex projekt som bl.a. avser torskens lekplatser vid den svenska västkusten, transportmekanismer hos torsklarver men även larver av andra kommersiella arter, vandringsmönster hos torsk längs den svenska västkusten, referensvärden och nuvarande status för biologisk mångfald.

Som utskottet tidigare anfört kan, utifrån vad som bedöms vara lämpligast i det enskilda fallet, områdesskydd genomföras med fiskerilagstiftningen eller med miljölagsstiftningen som grund. Fiskeriverket och Naturvårdsverket har fått i uppdrag att utreda möjligheterna att fram till år 2010 införa fiskeförbud i skyddat marint område. Detta arbete pågår genom att kriterier och strategier för skydd av marina områden utarbetas, att den biologiska mångfalden i marina reservat med eller utan fiskeförbud följs upp samt att utsjöområden med skyddsvärda miljöer och arter kartläggs och samverkansformer med berörda parter utvecklas. Trots att bevarandet av särskilt skyddsvärda marina miljöer har gått framåt i och med arbetet med Natura 2000, anser utskottet att arbetet måste påskyndas och prioriteras av myndigheterna så att det uppsatta miljömålet kan uppnås till år 2005. I sammanhanget vill utskottet erinra om Havsmiljökommissionens nyligen framlagda förslag som innebär att hela Östersjön delas in i zoner där olika former av nyttjande tillåts (SOU 2003:72). Bland annat föreslås en kärna av marina skyddsområden där uttag av resurser inte skall ske, dvs. områden med fiskeförbud skall inrättas, samt ett större system av skyddade områden där vissa typer av brukande kan tillåtas. Havsmiljökommissionens förslag behandlas nu i Regeringskansliet, och regeringen uttalar i propositionen sin avsikt att återkomma i frågan.

Utskottet har vidare inhämtat att Naturvårdsverket och Fiskeriverket på regeringens uppdrag nyligen har utrett möjligheten att införa fiskestopp i vissa skyddade marina områden. Verken föreslår bl.a. att ett eller flera av områdena

Fladen, Gullmarsfjorden, Lilla Middelgrund, Orust/Tjörn, Torhamn, Askö/Hartsö, Kvädöfjärden och Salvorev–Kopparstenarna avsätts som fiskfredningsområden. I propositionen uttalar regeringen sin avsikt att under år 2005 lägga fram förslag med anledning av Havsmiljökommissionens betänkande, vilket enligt regeringen kommer att ske dels i miljömålspropositionen, dels i en skrivelse om en nationell strategi för en hållbar havsmiljö.

Fiskeriverket har i uppdrag att bedöma omfattningen av orapporterat fiske och illegal hantering av fisk samt mot den bakgrunden belysa betydelsen för bl.a. kvaliteten i de vetenskapliga uppskattningarna av fiskbestånden. Uppdraget skall redovisas till regeringen senast den 1 juni 2004. Verket har vidare i regleringsbrevet för år 2004 fått regeringens uppdrag att senast den 1 juli 2004 redovisa en analys av fiskerikontrollen i Östersjön inklusive en bedömning av vilka åtgärder på EU-nivå som skulle kunna initieras i syfte att förbättra bevarandet av fiskbestånden. Det bör framhållas att Sverige verkar vidare för att inom ramen för Östersjörådet anordna ett ministermöte på miljöns och jordbrukets områden i oktober 2004. På förslag från Sverige föreslås att mötet skall diskutera fiskerikontrollen i Östersjön. Ärendet bereds för närvarande i Regeringskansliet. Det bör även påpekas att länderna inom EU i enlighet med förordning 2847/1993 artikel 23 har reglerat frågan om sanktioner vid överskridande av ländernas TAC:er genom avdrag på nästa års TAC.

Utskottet vill även erinra om att Kustbevakningen i samband med propositionen Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier (2000/01:130 bet. 2001/02: MJU3, rskr. 2001/02:36) har tilldelats ytterligare medel för ökade övervakningsinsatser och satellitspaning till havs för att spåra olje- och kemikalieutsläpp. Detta kan även medverka till en förbättrad fiskerikontroll. I budgetpropositionen för år 2004 har anslaget till Kustbevakningen fått en överföring från utgiftsområde 20, vilket innebär att anslaget 34:3 Åtgärder för biologisk mångfald har ökat med 49,3 miljoner kronor för finansiering av den ökade miljöövervakningen. Det bör även framhållas att, genom de ändringar i fiskelagen (1993:787) som trädde i kraft den 1 juli 2003, påföljderna för enskilda för överträdelser på fiskeområdet har skärpts betydligt (prop. 2002/03:41, bet. 2002/03: MJU16, rskr. 2002/03:173).

När det gäller åtgärder mot bifångster framgår av budgetpropositionen för år 2004, utgiftsområde 20, att vissa åtgärder har vidtagits för att komma till rätta med bifångsterna inom fisket och för att få till stånd ett uthålligare fiske, men att ytterligare åtgärder krävs. Under år 2002 intensifierades arbetet med att utveckla fiskeredskap som är selektiva för den art som fiskas. Vidare har kommissionen nyligen lagt fram ett förslag som innebär utfasning av drivgarnen i Östersjön, med totalförbud för användningen av drivgarn efter den 1 januari 2007. Bakgrunden är att det förekommer bifångster av tumlare i detta fiske. Från svensk sida verkar man för att bifångsterna av marina däggdjur skall minska så att bestånden kan restaureras. Förslaget kommer att få stor betydelse för bl.a. laxfisket i Östersjön med stora effekter för flertalet länder runt Östersjön. Frågan har diskuterats vidare i fiskerådet under våren

2004 och, som utskottet redogjort för tidigare i betänkandet, beslöt EU:s fiskeministrar nyligen om åtgärder för att skydda småvalar. För svenska förhållanden handlar det framför allt om tumlare i Östersjön och Västerhavet. Ministerrådets beslut innebär att drivgarn, efter en utfasningsperiod, kommer att förbjudas helt i Östersjön från år 2008. Utfasningen börjar dock redan år 2005, då 60 % av fiskeflottan skall ha upphört med denna fiskemetod. Drivgarn som i dag får vara upp till 21 kilometer långa används framför allt vid laxfiske i Östersjön. Vidare innebär beslutet att ljudskrämmare kommer att bli obligatoriskt vid fiske med bottengarn och insnärjningsgarn i ICES-område 24 för fiskefartyg över 12 meter samt vid fiske med bottensatta nät i Nordsjön och egentliga Östersjön. Vidare skall större fiskefartyg över 15 meter ha observatör ombord vid vissa fiskerierna i Östersjön, Nordsjön, Skagerrak och Kattegatt, t.ex. pelagisk trålning och fiske med bottensatta nät.

Sammantaget innebär det ovan anförda att utskottet finner syftet med motionerna 2002/03: MJ203 (m) yrkandena 2–4, 2002/03: MJ269 (m) yrkande 6 delvis, 2002/03: MJ300 (kd) yrkande 2, 2002/03: MJ359 (kd), 2002/03: MJ361 (kd), 2002/03: MJ426 (kd) yrkandena 3 delvis och 4, 2002/03: MJ428 (c) yrkande 27, 2002/03: MJ432 (kd) yrkande 8, 2002/03: MJ440 (v) yrkande 2 och 2003/04: MJ433 (c) yrkande 1 i allt väsentligt tillgodosett. Motionerna i dessa delar bör inte medföra någon ytterligare riksdagens åtgärd.

Med det ovan anförda och med vad utskottet i tillämpliga delar anfört tidigare i detta betänkande avstyrks motion 2002/03: MJ486 (s) om totalstopp för torskfisket i alla länder i den mån motionen inte kan anses tillgodosedd.

Ensidigt svenskt torskfiskestopp

Mot bakgrund av den allvarliga situationen för torskbestånden i Västerhavet och Östersjön beslutade regeringen i samråd med Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna att unilateralt stoppa det svenska torskfisket. Kommissionen gjorde emellertid bedömningen att förslaget inte var förenligt med målen för den gemensamma fiskeripolitiken och diskriminerande mot de svenska fiskarna, varför det föreslagna stoppet inte godkändes. En nationell arbetsgrupp tillsattes i syfte att utarbeta förslag till alternativa tekniska åtgärder för torskfisket. Fiskeriverket deltog i arbetsgruppen som avrapporterade sitt arbete i början av maj 2003. Kommissionen delade den svenska uppfattningen att åtgärder behövde vidtas för att säkra återväxten av torskbestånden i Östersjön. På grund av stora bifångster av torsk under minimimåttet på 38 cm beslöt kommissionen att som en nödatgärd stoppa allt trålfiske efter torsk från den 15 april till den 31 maj. Det extra stoppet för trålfiske var en tillfällig lösning inom gemenskapen. Eftersom BACOMA-trålen med 120 mm maska i den s.k. selektionspanelen var för selektiv fiskades i stället med den mindre selektiva traditionella diagonalmaskan. Detta resulterade i stora fångster av ungtorsk mindre än minimimåttet, och syftet med beslutet var att komma till rätta med detta problem. Det bör tilläggas att ministerrådet under slutet av år 2003 beslutade om en återhämtningsplan för torskbestånden i Västerhavet. För Östersjön fanns sedan år 2002 en sådan återhämtningsplan.

Med det anförda anser utskottet att motionerna 2002/03:MJ201 (c), 2002/03:MJ202 (m) yrkande 2, 2002/03:MJ203 (m) yrkande 1, 2002/03: MJ238 (c), 2002/03:MJ257 (kd), 2002/03:MJ269 (m) yrkande 6 delvis, 2002/03:MJ282 (m) yrkandena 1 och 3, 2002/03:MJ300 (kd) yrkande 1, 2002/03:MJ320 (fp), 2002/03:MJ328 (kd), 2002/03:MJ342 (m), 2002/03: MJ395 (c), 2002/03:MJ426 (kd) yrkande 3 delvis, 2002/03:MJ440 (v) yrkande 1 och 2002/03:MJ493 (c) yrkande 2 bör lämnas utan åtgärd från riksdagens sida.

5.3 Reglering av visst fiske m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker sex motionsyrkanden (s, fp, kd) om s.k. spökgarn, dumpat militärt material, ändrade regler för strömmings- och sillfisket och Fiskeriverkets dubbla roller. Yrkandena avstyrks med hänvisning till bl.a. tidigare ställningstaganden och pågående arbete på områdena.

Motionerna

Fiske av s.k. spökgarn behandlas i motionerna 2002/03:MJ426 (kd) och 2003/04:MJ408 (kd) yrkandena 6 respektive 27. Motionärerna anser att fiskare bör ha möjlighet att mot statlig ersättning fiska upp dessa garn. Enligt motionerna 2002/03:MJ426 (kd) yrkande 14 och 2003/04:MJ408 (kd) yrkande 32 bör en ny granskning göras av skyddet för fiskare vid olyckor med kemiska stridsmedel. Nya diskussioner bör inledas mellan staten och fiskarna, och ersättning bör kunna utgå för förlorad fångst och för skador på fiskeredskap och annan materiel.

Motion 2002/03:MJ482 (s) tar upp frågan om ändrade regler för strömmings- och sillfisket i Östersjön och Bottenhavet. Motionären anser att regeringen bör ompröva den decenniegamla överenskommelsen med Finland om det industriella småmaskiga industrifisket på strömming och sill.

I motion 2003/04:MJ329 (fp) begärs en utredning av Fiskeriverkets dubbla roller. Verksamhetsgrenen Fiskenäring bör finnas kvar under Jordbruksdepartementet medan verksamhetsgrenen Fiskeresurser bör föras över till Miljödepartementet.

Utskottets ställningstagande

Frågor om s.k. spökgarn har vid flera tidigare tillfällen och senast våren 2002 varit föremål för utskottets behandling (bet. 2001/02:MJU23). Utskottet delade då motionärernas uppfattning att dessa garn utgör ett stort problem som behöver åtgärdas och betonade att undersökningar har visat att gamla förlorade torskgarn är ett större problem än man tidigare trott. Garnen fångar fortfarande torsk, liten som stor, under långa tider, och även om det i dag inte går att uppskatta hur mycket fisk som går förlorad, är detta enligt utskottets mening ett oacceptabelt slöseri. Enligt det tiopunktersprogram som regeringen

presenterade våren 2002 skulle en handlingsplan för att få bort spökgarn i de svenska vattnen genomföras snarast. Utskottet redogjorde våren 2002 för ett EU-projekt där man draggat efter spökgarn i Östersjön som just hade avslutats. Efter utvärdering av projektet kan behovet av beslut om eventuella åtgärder bedömas. Utskottet har vidare inhämtat att försök med upptagning av spökgarn för närvarande bedrivs genom Fiskeriverkets Havsfiskelaboratorium i Lysekil. Med det anförda föreslår utskottet att motionerna 2002/03: MJ426 (kd) yrkande 6 och 2003/04: MJ408 (kd) yrkande 27 lämnas utan riksdagens vidare åtgärd.

En ny uppdaterad utgåva av den år 1994 presenterade informationsbroschyren Senapsgas till sjöss som har utarbetats av Kustbevakningen och Naturvårdsverket i samarbete med ett antal myndigheter avser skyddet för fiskarna och sprids genom deras organisationer utgavs för drygt ett år sedan. När det gäller yrkesfiskarnas kostnader för miljörelaterade driftstörningar har utskottet vid flera tidigare tillfällen och senast våren 2002 tagit ställning till liknande motioner som de nu aktuella. Utskottet konstaterade då att staten ersätter en stor del av kostnaderna såsom eskort till hamn, ersättning för saneringskostnader och arbetslöshetsersättning under den tid saneringen pågår. I fråga om personskador erbjuder Sveriges Fiskares Riksförbund sina medlemmar en kollektiv försäkring. År 1996 presenterade Statskontoret på regeringens uppdrag i rapporten Ersättningssystem för fiskare vid fångst av militärt och miljöfarligt kemiskt material (1996:26) ett system för ersättning vid skador på fiskefartyg och fiskeredskap till följd av dumpade kemiska stridsmedel. I rapporten belystes särskilt formerna för finansiering av ett ersättningssystem där Statskontoret föreslår en kombination av privata försäkringar och en statlig försäkring uppbyggd med anslagsmedel. Enligt utskottets mening talade flera skäl för en ny granskning av skyddet för fiskare vid olyckor med kemiska stridsmedel. Även om staten till stor del ersätter kostnader på grund av skador på fiskefartyg och fiskeredskap till följd av dumpade kemiska stridsmedel fann utskottet att skyddet för yrkesfiskarna inte var fullgott. Mot den bakgrunden föreslog utskottet ett tillkännagivande av innebörd att regeringen bör genomföra en översyn av ifrågavarande ersättningssystem. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (bet. 2001/02: MJU23, rskr. 2001/02:321). Utskottet har nu inhämtat att Fiskeriverket den 15 oktober 2003 för regeringen redovisade en översyn av ersättningssystem för kostnader i samband med skador på fiskefartyg till följd av dumpat kemiskt militärt material eller miljöfarliga kemiska ämnen. Fiskeriverkets förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Därmed anser utskottet att motionerna 2002/03: MJ426 (kd) yrkande 14 och 2003/04: MJ408 (kd) yrkande 32 bör lämnas utan riksdagens åtgärd.

Med anledning av motion 2002/03: MJ482 (s) om ändrade regler för strömmings- och sillfisket i Östersjön och Bottenhavet vill utskottet erinra om att, i syfte att stärka bestånden för sill, kvoterna har sänkts inom IBSFC, dvs. Fiskerikommissionen för Östersjön. Därmed bör motionen lämnas utan riksdagens vidare åtgärd.

Våren 2003 hade utskottet att ta ställning till en motion av samma innebörd som motion 2003/04:MJ329 (fp). Utskottet betonade då att vissa bestämmelser om ansvarsfördelningen mellan riksdagen och regeringen har ansetts av så grundläggande principiell karaktär att de har fått sin plats i regeringsformen (RF). Hit hör t.ex. reglerna om den institutionella ramen för regeringsarbetet och om förfarandet i regeringsärenden. Enligt 7 kap. 1 § RF fördelar regeringen ärendena mellan departementen. Detaljfördelningen anges av regeringen i instruktionen för Regeringskansliet (1996:1515), och av förarbetena framgår att detta är regeringens exklusiva kompetensområde. Enligt utskottets mening är det således en självklar princip att riksdagen inte skall göra uttalanden i en fråga som gäller regeringens interna arbetsfördelning; lika självklart är att regeringen aldrig framlägger förslag till riksdagen om t.ex. ärendefördelningen mellan utskotten. Det kan tilläggas att Fiskeriverkets verksamhet regleras i verkets instruktion (1996:145) som utfärdas av regeringen. Med dessa uttalanden avstyrktes den då aktuella motionen (bet. 2002/03:MJU16, rskr. 2002/03:173). Utskottet, vars ställningstagande kvarstår, avstyrker på samma grund motion 2003/04:MJ329 (fp).

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Mål och inriktning för en nationell politik för kust- och insjöfisket samt för fritidsfisket och vattenbruket (punkt 1)

av Lars Lindblad (m), Bengt-Anders Johansson (m) och Jeppe Johnsson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse: Riksdagen avslår regeringens proposition 2003/04:51. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ14 yrkande 1 och avslår motionerna 2003/04: MJ17 yrkande 1 och 2003/04: MJ21 yrkande 1.

Ställningstagande

I propositionen beskriver regeringen de mål som föreslås gälla för fiske och vattenbruk. De fyra mål som anges i propositionen är enligt vår mening mycket generellt formulerade och närmast självklara och behövs därför inte. Vi anser således att propositionen bör avslås.

2. Mål och inriktning för en nationell politik för kust- och insjöfisket samt för fritidsfisket och vattenbruket (punkt 1)

av Jan Andersson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse: Riksdagen avslår regeringens proposition 2003/04:51. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04: MJ17 yrkande 1 och 2003/04: MJ21 yrkande 1 och avslår motion 2003/04: MJ14 yrkande 1.

Ställningstagande

Regeringens avsikt med den nu aktuella propositionen är att lägga fast långsiktiga riktlinjer för en nationell politik för kust- och insjöfisket samt för vattenbruket. Det är en angelägen uppgift att stärka och utveckla kust- och insjöfisket liksom vattenbruket på ett långsiktigt och hållbart sätt och inom ramen för en ekologiskt hållbar utveckling. Härigenom kan ekonomiskt lönsamma förutsättningar tillskapas för yrkesutövarna utifrån de svenska miljömålen och en utveckling av svensk landsbygd i berörda områden och inte

minst på de svenska väst- och ostkusterna komma till stånd. Propositionens syfte och målformulering är vällovliga men med de förslagna åtgärderna kommer den angivna målsättningen inte att kunna uppfyllas. Mot denna bakgrund anser jag att propositionen bör avslås.

3. Åtgärder för en långsiktigt positiv utveckling av yrkesfisket m.m. (punkt 2)

av Sverker Thorén (fp) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 3. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ19 yrkande 12 och avslår motionerna 2002/03: MJ428 yrkande 28, 2002/03: MJ493 yrkande 1, 2003/04: MJ17 yrkande 2 och 2003/04: MJ20 yrkande 1.

Ställningstagande

I motion 2003/04: MJ19 påtalas behovet av en nationell och en europeisk marin strategi. Nationellt måste de mest angelägna delarna i en marin strategi sjösättas snarast, och strategin bör även omfatta vissa förslag från propositionen. Härigenom, och genom ett snabbt genomförande av lokal eller regional samförvaltning, bör Sverige bli ledande och pådrivande i arbetet med att utveckla EU:s marina strategi. Detta bör ges regeringen till känna.

4. Åtgärder för en långsiktigt positiv utveckling av yrkesfisket m.m. (punkt 2)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 4. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ20 yrkande 1 och avslår motionerna 2002/03: MJ428 yrkande 28, 2002/03: MJ493 yrkande 1, 2003/04: MJ17 yrkande 2 och 2003/04: MJ19 yrkande 12.

Ställningstagande

Propositionen saknar så gott som fullständigt konkreta förslag för riksdagen att ta ställning till. Dokumentet är snarast att betrakta som en skrivelse och borde därmed behandlas som en sådan. Regeringen bör därför snarast återkomma med konkreta förslag inom de områden som behandlas i propositionen. Detta bör ges regeringen till känna.

5. Åtgärder för en långsiktigt positiv utveckling av yrkesfisket m.m. (punkt 2)

av Jan Andersson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 5. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ17 yrkande 2 och avslår motionerna 2002/03: MJ428 yrkande 28, 2002/03: MJ493 yrkande 1, 2003/04: MJ19 yrkande 12 och 2003/04: MJ20 yrkande 1.

Ställningstagande

Riksdagen bör begära konkreta förslag till åtgärder som långsiktigt stärker yrkesfiskets utveckling och uppfyller de i propositionen uppställda långsiktiga målen för kust- och insjöfisket samt vattenbruk. Som exempel på förhållanden som bör beaktas kan nämnas svensk fiskepolitikens ensidiga beslut och relation till internationella överenskommelser, avvägningen mellan det kustnära yrkesfisket och havsbaserade vindkraftverk samt yrkesfiskarnas saksägarstatus. Vidare är det nödvändigt att ett samrådsorgan etableras med Fiskeriverket, fiskenäringen och forskarna. Det behövs även svensk medfinansiering av en nationell yrkesfiskeutbildning, ökade anslag till forskning och utveckling av fångstmetoder och nya produkter samt införande av yrkesfiskeavdrag. Regeringen bör återkomma med förslag om en ny politik för kust- och insjöfiske samt vattenbruk. Förslaget bör innehålla konkreta åtgärder i enlighet med det ovan anförda samt förslag om ekonomiska resurser, vilket saknas i den nu aktuella propositionen. Detta bör ges regeringen till känna.

6. Ett långsiktigt hållbart fiske (punkt 3)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 6. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ408 yrkande 17 delvis och avslår motionerna 2002/03: MJ315 yrkande 5 och 2003/04: MJ334 yrkande 10.

Ställningstagande

I syfte att åstadkomma ett hållbart fiske bör fångstmängderna anpassas till vad som är biologiskt och ekologiskt hållbart och krafttag tas mot överfisket. Försiktighetsprincipen skall gälla, och Sverige bör tillsammans med övriga Östersjöländer besluta att stänga ute fiskare från länder som i dag genom sitt EU-medlemskap har tillgång till Östersjön. Detta bör ges regeringen till känna.

7. Ett långsiktigt hållbart fiske (punkt 3)

av Jan Andersson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 7. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ334 yrkande 10 och avslår motionerna 2002/03: MJ315 yrkande 5 och 2003/04: MJ408 yrkande 17 delvis.

Ställningstagande

Högre kvalitet på den biologiska rådgivningen, fiskekvoter baserade på vetenskapliga rön, höjda minimimått för fisken och för torsken till minst 45 cm, sommarstopp för hotade fiskarter och förbättrade redskap är åtgärder som är nödvändiga för att fiskbestånden i Östersjön skall kunna säkerställas. Vidare bör det småskaliga fisket främjas, EU:s fiskereform kompletteras med avskaffande av subventionerna till nya högeffektiva fiskefartyg, tydliga tidtabeller upprättas för att minska fiskeflottans kapacitet och ett fungerande sanktions-system införs. Detta bör ges regeringen till känna.

8. Tillträdet till fiskeresurserna (punkt 4)

av Lars Lindblad (m), Bengt-Anders Johansson (m) och Jeppe Johnsson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 8. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ14 yrkandena 2, 4 och 8 och avslår motionerna 2002/03: MJ484, 2003/04: MJ16 yrkande 2, 2003/04: MJ19 yrkandena 1 och 2, 2003/04: MJ20 yrkande 2, 2003/04: MJ203, 2003/04: MJ327 och 2003/04: MJ418.

Ställningstagande

Som anförs i motion 2003/04: MJ14 bör regeringen återkomma med förslag om olika gruppers tillträde till fiskeresursen och om fördelning av kvoterade fiskbestånd. Förslaget bör även innebära att fiskerätten återförs till ägarna i de stora insjöarna och i södra Östersjön om dessa bildar fiskevårdsområden. Detta bör ges regeringen till känna.

9. Tillträdet till fiskeresurserna (punkt 4)

av Sverker Thorén (fp) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 9. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ19 yrkandena 1 och 2 och avslår motionerna 2002/03: MJ484, 2003/04: MJ14 yrkandena 2, 4 och 8, 2003/04: MJ16 yrkande 2, 2003/04: MJ20 yrkande 2, 2003/04: MJ203, 2003/04: MJ327 och 2003/04: MJ418.

Ställningstagande

Begränsningar av tillträdet till fiskeresursen bör enligt vår mening användas som ett aktivt förvaltningsinstrument för att åstadkomma god fiskevård. Yrkesfisket och annan fiskeanknuten yrkesmässig verksamhet bör ges goda förutsättningar i kustzonen och de stora sjöarna, och åtgärder avseende tillträdet till fiskeresurserna bör så långt möjligt vidtas inom ramen för eller i kombination med lokal eller regional förvaltning. Detta bör ges regeringen till känna.

10. Tillträdet till fiskeresurserna (punkt 4)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 10. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ20 yrkande 2 och avslår motionerna 2002/03: MJ484, 2003/04: MJ14 yrkandena 2, 4 och 8, 2003/04: MJ16 yrkande 2, 2003/04: MJ19 yrkandena 1 och 2, 2003/04: MJ203, 2003/04: MJ327 och 2003/04: MJ418.

Ställningstagande

Trälgränsen bör fastställas i samråd med fiskenäringen och anpassas efter säkerhetsaspekter och en gemensam bedömning av tillgången till fiskeresurser och möjligheterna till kräftfiske. Det är enligt min mening av största vikt att fiske efter kräfta och räka i vattnen på västkusten sker med selektiva redskap. Detta bör ges regeringen till känna.

11. Äganderätten till fiskevattnen (punkt 5)

av Sven Gunnar Persson (kd) och Jan Andersson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 11. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ21 yrkandena 8 och 9.

Ställningstagande

En av förutsättningarna för levande skärgårdssamhällen och livskraftiga fisketurismföretag är respekten för de privatägda fiskevattnen. I det fall intrång sker i det enskilda ägandet anser vi att ekonomisk kompensation skall utgå. Detta bör ges regeringen till känna.

12. Samförvaltning på fiskets område (punkt 6)

av Lars Lindblad (m), Bengt-Anders Johansson (m) och Jeppe Johnsson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 12. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04: MJ14 yrkande 3 och 2003/04: MJ269 och avslår motionerna 2003/04: MJ16 yrkande 3, 2003/04: MJ19 yrkande 3, 2003/04: MJ20 yrkande 4, 2003/04: MJ21 yrkandena 2 och 3, 2003/04: MJ322, 2003/04: MJ408 yrkande 23 och 2003/04: MJ433 yrkande 2.

Ställningstagande

Vi anser att regeringen bör återkomma med förslag om lokal och regional samförvaltning när pågående pilotprojekt är utvärderade. För att en bra och effektiv förvaltning av fiskbestånden och yrkesfisket skall kunna uppnås är samarbete med alla berörda parter och då i första hand förvaltning, forskning och utövare av det praktiska fisket nödvändigt. Det s.k. Koster–Väderöprojektet kan framhållas som exempel på ett väl fungerande samarbete. Detta bör ges regeringen till känna.

13. Samförvaltning på fiskets område (punkt 6)

av Sverker Thorén (fp) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 13. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ19 yrkande 3 och avslår motionerna 2003/04: MJ14 yrkande 3, 2003/04: MJ16 yrkande 3, 2003/04: MJ20 yrkande 4, 2003/04: MJ21 yrkandena 2 och 3, 2003/04: MJ269, 2003/04: MJ322, 2003/04: MJ408 yrkande 23 och 2003/04: MJ433 yrkande 2.

Ställningstagande

Vi anser att Kosterfjorden och Gullmaren bör ingå i det samförvaltningsprojekt där försök med lokal samförvaltning har påbörjats. Åtminstone två av pilotprojekten bör dessutom ingå i försöksverksamhet med integrerad kustzonförvaltning med en vidare krets av intressenter. Detta bör ges regeringen till känna.

14. Samförvaltning på fiskets område (punkt 6)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 14. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04: MJ20 yrkande 4 och 2003/04: MJ408 yrkande 23 och avslår motionerna 2003/04: MJ14 yrkande 3, 2003/04: MJ16 yrkande 3, 2003/04: MJ19 yrkande 3, 2003/04: MJ21 yrkandena 2 och 3, 2003/04: MJ269, 2003/04: MJ322 och 2003/04: MJ433 yrkande 2.

Ställningstagande

Enligt min mening måste fiskerinäringen genom regional och lokal förvaltning ges fiskerinäringen faktiskt inflytande över kvoter och ransoner. Samverkan mellan fiskerinäring, forskning, myndigheter och miljöorganisationer både regionalt, nationellt och internationellt måste förbättras. På nationell nivå bör ett organ inrättas för att formalisera en sådan samverkan. Detta bör ges regeringen till känna.

15. Samförvaltning på fiskets område (punkt 6)

av Jan Andersson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 15. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ21 yrkandena 2 och 3 samt avslår motionerna 2003/04: MJ14 yrkande 3, 2003/04: MJ16 yrkande 3, 2003/04: MJ19 yrkande 3, 2003/04: MJ20 yrkande 4, 2003/04: MJ269, 2003/04: MJ322, 2003/04: MJ408 yrkande 23 och 2003/04: MJ433 yrkande 2.

Ställningstagande

De i propositionen föreslagna försöken med samförvaltning skall enligt min mening innebära att reellt inflytande ges åt de deltagande parterna. Det måste vara verklig makt som flyttas, besluten måste spela roll och frågan bör utvärderas efter försöksperiodens slut. Vad gäller fiskbestånden skall försöken

göras utifrån beståndens aktuella utbredningsområden och inte utifrån geografiskt etablerade gränsdragningar. Man bör skilja mellan å ena sidan samråd och samförvaltning av marina och limniska miljöer och å andra sidan samförvaltning med avseende på fisk och andra rörliga arter, t.ex. fåglar. Detta bör ges regeringen till känna.

16. Fördelning av fiskeresursen (punkt 7)

av Sverker Thorén (fp) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 16. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ19 yrkande 4 och avslår motionerna 2003/04:MJ20 yrkande 3 och 2003/04:MJ21 yrkande 4.

Ställningstagande

När det gäller kvoterade fördelningsmodeller bör helt nya modeller prövas. Det är framför allt fråga om individuella kvoter för vissa fiskarter och ett kvotssystem som fördelas varje år och som varken medför äganderätt eller är överförbara. På sikt bör individuellt överförbara kvoter (IÖK) med äganderätt införas. Detta bör ges regeringen till känna.

17. Fördelning av fiskeresursen (punkt 7)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 17. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ20 yrkande 3 och avslår motionerna 2003/04:MJ19 yrkande 4 och 2003/04:MJ21 yrkande 4.

Ställningstagande

När det gäller införande av fördelningsmodeller bör erfarenheter från liknande fördelningssystem i t.ex. Danmark tas till vara. I utredningen av olika förvaltningsformer bör också frågor om begränsning av antalet fiskedagar och individuella fiskekvoter prövas. Detta bör ges regeringen till känna.

18. Fördelning av fiskeresursen (punkt 7)

av Jan Andersson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 18. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ21 yrkande 4 och avslår motionerna 2003/04: MJ19 yrkande 4 och 2003/04: MJ20 yrkande 3.

Ställningstagande

Enligt min mening bör ett system med individuellt överförbara kvoter inte införas eftersom ett sådant system skulle innebära risk för tilltagande koncentration av kvoter och för att denna koncentration genom direkt eller indirekt ägande flyttas över till förädlingsindustrin. Detta bör ges regeringen till känna.

19. Utvecklande av tekniska åtgärder m.m. (punkt 8)

av Lars Lindblad (m), Bengt-Anders Johansson (m) och Jeppe Johnsson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 19. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ14 yrkande 6 och avslår motionerna 2003/04: MJ19 yrkandena 5 och 6, 2003/04: MJ21 yrkandena 5 och 6, 2003/04: MJ408 yrkande 17 delvis och 2003/04: MJ434 yrkande 4.

Ställningstagande

Fiskeriverkets förslag att även de som fiskar på enskild fiskerätt skall omfattas av verkets bestämmelser om redskapsanvändning inger oro. Vi finner det anmärkningsvärt om centrala beslut skulle komma att ta över lokalt fattade och förankrade beslut, särskilt i insjöar. Redskapsanvändning skall inte regleras genom förordning utan riksdagen måste få ta ställning till det slutliga förslaget. Detta bör ges regeringen till känna.

20. Utvecklande av tekniska åtgärder m.m. (punkt 8)

av Sverker Thorén (fp) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 20. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ19 yrkande 5 och avslår motionerna 2003/04: MJ14 yrkande 6, 2003/04: MJ19 yrkande 6, 2003/04: MJ21 yrkandena 5 och 6, 2003/04: MJ408 yrkande 17 delvis och 2003/04: MJ434 yrkande 4.

Ställningstagande

Vi anser att Fiskeriverket bör få i uppdrag att på försök inrätta fredade områden vars storlek varierar i takt med beståndsvariationen. Områden i kustzonen måste avsättas för att skydda den marina miljön och förstärka fiskbestånden. Detta bör ges regeringen till känna.

21. Utvecklande av tekniska åtgärder m.m. (punkt 8)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 21. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ408 yrkande 17 delvis och avslår motionerna 2003/04: MJ14 yrkande 6, 2003/04: MJ19 yrkandena 5 och 6, 2003/04: MJ21 yrkandena 5 och 6 samt 2003/04: MJ434 yrkande 4.

Ställningstagande

Det arbete med att utveckla de olika former av begränsningar som har inletts eller är på väg att inledas bör fortsätta nationellt och internationellt. Det är fråga om t.ex. ökad maskstorlek, höjda minimimått på fångad fisk, åtgärder för att begränsa bifångsterna, begränsningar av garnmängd och användning av drivgarn, ökad kontrollverksamhet samt redskapsutveckling. Detta bör ges regeringen till känna.

22. Utvecklande av tekniska åtgärder m.m. (punkt 8)

av Jan Andersson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 22. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ21 yrkandena 5 och 6 och avslår motionerna 2003/04: MJ14 yrkande 6, 2003/04: MJ19 yrkandena 5 och 6, 2003/04: MJ408 yrkande 17 delvis och 2003/04: MJ434 yrkande 4.

Ställningstagande

I syfte att åstadkomma ett mer selektivt fiske bör redskapsutveckling prioriteras. Ökade medel bör avsättas för utveckling av skonsammare och mer selekterade redskap, ett arbete som bör ske i samverkan mellan fiskare, forskare och redskapstillverkare. Ersättningar till berörda näringsidkare vid temporära fiskestopp måste utbetalas skyndsamt. Detta bör ges regeringen till känna.

23. Vattenägarens fiskerätt (punkt 9)

av Sven Gunnar Persson (kd) och Jan Andersson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 23. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ20 yrkande 9.

Ställningstagande

Av propositionen framgår inte i vilken utsträckning fredning av vissa vatten även skall omfatta vattenägarens fiske med handredskap, nät eller andra redskap. Vi anser att vattenägarens fiske i normalfallet bör vara tillåtet på fredade områden medan fritidsfiske med stöd av allmän rätt i dessa områden bör inskränkas. Detta bör ges regeringen till känna.

24. Fiskerikontroll (punkt 10)

av Sverker Thorén (fp) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 24. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ19 yrkande 8 och avslår motion 2003/04: MJ472 yrkande 16.

Ställningstagande

Som anförs i motion 2003/04: MJ19 (fp) finns det behov av åtgärder för förbättrad fiskerikontroll, förbättrad och utökad satellitbaserad övervakning, landningskontroller och utökade sjökontroller för olika slags fisken. Samarbetet mellan Fiskeriverket och Kustbevakningen måste fortsätta och utvecklas med andra länder, främst inom ramen för EU-samarbetet och den gemensamma fiskeripolitiken. Nationellt bör samverkan mellan Fiskeriverket, Kustbevakningen, Sjöfartsverket och Tullverket utökas, och inom EU bör bl.a. en gemensam regional förvaltning av Östersjön tillskapas. I detta arbete är enligt motionärerna miljölotssystem ett av de viktigaste instrumenten. Detta bör ges regeringen till känna.

25. Forskning och utveckling på fiskets område (punkt 11)

av Sven Gunnar Persson (kd), Sverker Thorén (fp) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 25. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ19 yrkandena 9–11 och avslår motionerna 2002/03: MJ282 yrkande 2, 2002/03: MJ483, 2002/03: MJ493 yrkande 4, 2003/04: MJ13, 2003/04: MJ16 yrkande 1, 2003/04: MJ21 yrkande 7, 2003/04: MJ408 yrkande 35, 2003/04: MJ433 yrkande 4, och 2003/04: N338 yrkande 5.

Ställningstagande

Enligt vår mening måste den lokala kunskapen hos fiskare och andra intressenter tas till vara vid kunskapsinsamling. Samverkan på forskningsnivå mellan limnologer och marinbiologer anser vi nödvändig, och det av regeringen aviserade uppdraget till Formas bör ges omedelbart och med en mycket snar tidpunkt för redovisning. Det bör framhållas att forsknings- och myndighetsnärvaro i Östersjöns viktigaste fiskeområden har stor betydelse när det gäller Östersjöproblematiken. Detta bör ges regeringen till känna.

26. Forskning och utveckling på fiskets område (punkt 11)

av Jan Andersson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 11 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 26. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ21 yrkande 7 och avslår motionerna 2002/03: MJ282 yrkande 2, 2002/03: MJ483, 2002/03: MJ493 yrkande 4, 2003/04: MJ13, 2003/04: MJ16 yrkande 1, 2003/04: MJ19 yrkandena 9–11, 2003/04: MJ408 yrkande 35, 2003/04: MJ433 yrkande 4, och 2003/04: N338 yrkande 5.

Ställningstagande

Regeringens syn på en långsiktig strategi för forskning om och utveckling av fiskbestånd bör breddas till att omfatta även forskning på de marina och limnologiska områdena. I dag går mycket kunskap förlorad då forskningsområdena inte är tillräckligt samordnade. Fördelarna med ett bredare angreppssätt är uppenbara. Synen på forskningen bör breddas till att omfatta all marin och limnologisk forskning och inte endast forskning om fiskbestånd. Detta bör ges regeringen till känna.

27. Åtgärder för vandringsfisk m.m. (punkt 12)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 27. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ20 yrkandena 6 och 7.

Ställningstagande

I motion 2003/04: MJ20 (kd) föreslås ett antal åtgärder för vandringsfisk. Förbiflöden bör finnas i alla kraftverk, de utbyggda älvarna bör förses med laxtrappor och vandringsvägar för ål, och laxen bör ges möjlighet att reproducera sig fullt ut i Norrlandsälvarna. Vidare bör behovet av förbiflöden i befintliga vattenkraftverk och reglerna för omprövning av vattendomar ses över skyndsamt. En analys bör göras av orsakerna till minskningen av de kustlevande fiskarterna i Kalmarsundsregionen. Detta bör ges regeringen till känna.

28. Utsättning av fisk (punkt 14)

av Lars Lindblad (m), Bengt-Anders Johansson (m) och Jeppe Johnsson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 28. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03: MJ269 yrkande 8 och 2003/04: MJ14 yrkande 7 och avslår motionerna 2003/04: MJ15 och 2003/04: MJ20 yrkande 13.

Ställningstagande

Om all utsättning av främmande laxfisk skulle upphöra torde det fiske som bedrivs i formen *put and take* påverkas negativt eller rent av bringas att upphöra. Eftersom bestånden i detta fiske är strikt reglerade är också risken för spridandet av främmande biologiskt material mycket liten.

Det näringsmässiga fisket både i kustområdet och i Stockholms läns insjöar kommer att få mycket svårt att överleva om de nationella utsättningsprogrammen i framtiden inte kan genomföras i minst lika stor utsträckning som hittills. Utsättningarna av ål under senare år har bekostats via budgetmedel i kombination med EU-medel. Vi anser det därför av vikt att nationella medel ställs till förfogande för dessa åtgärder. I annat fall föreligger uppenbar risk att ett flertal fiskeföretag slås ut, eftersom ålfångsterna är en så betydelsefull del av intäkterna.

Vad ovan anförts bör ges regeringen till känna.

29. Utsättning av fisk (punkt 14)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 29. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ20 yrkande 13 och avslår motionerna 2002/03: MJ269 yrkande 8, 2003/04: MJ14 yrkande 7 och 2003/04: MJ15.

Ställningstagande

Mindre sjöar och vattendrag som saknar skyddsvärda bestånd måste även fortsättningsvis tillåtas att härbärgera de arter som efterfrågas av sportfiskarna. Det är vidare angeläget att det blir möjligt att odla och sätta ut olika arter såsom lax, regnbåge, öring och röding. Fiskeriverket bör arbeta utifrån målsättningen att kombinera biologisk mångfald med utsättning av odlade arter, och det bör betraktas som en naturlig faunavårdande insats att sätta ut de arter som fångas eller drabbas av stora populationer sportfiskearter. Jag förutsätter att anslagen kommer att öka i kommande budgetförslag så länge regeringen inte har genomfört förslaget om fiskevårdsavgift eller liknande finansiering. Detta bör ges regeringen till känna.

30. Åtgärder för laxbeståndet m.m. (punkt 15)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 15 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 30. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03: MJ325 och 2003/04: MJ226 och avslår motionerna 2002/03: MJ489 yrkande 12, 2002/03: N302 yrkande 11, 2003/04: MJ434 yrkande 9, 2003/04: MJ457 och 2003/04: N335 yrkande 5.

Ställningstagande

Det är enligt min mening hög tid att åtgärder vidtas för att rädda vildlaxbestånden i älvarna. De årligen återkommande diskussionerna om laxfisket längs Norrlandskusten måste få ett slut, och regeringen bör ta nya initiativ till en med Finland gemensam vildlaxpolitik. Detta bör ges regeringen till känna.

31. Skydds jakt på säl (punkt 16)

av Lars Lindblad (m), Bengt-Anders Johansson (m) och Jeppe Johnsson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 16 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 31. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04: MJ14 yrkande 5 delvis och 2003/04: MJ294 yrkande 1 och avslår motionerna 2003/04: MJ20 yrkande 5 delvis, 2003/04: MJ313, 2003/04: MJ354 och 2003/04: MJ408 yrkande 26 delvis.

Ställningstagande

Vi anser att skydds jakt på säl bör tillåtas i större omfattning än i dag, något som inte bör stå i motsats till sälbeståndets överlevnad. Dessutom måste det bli tillåtet för yrkesfiskare att i direkt anslutning till redskap skjuta säl från båt. Eftersom simmande säl till största delen visar kroppsdelar där skott har dödlig verkan är risken för vådaskjutning minimal. Detta bör ges regeringen till känna.

32. Skydds jakt på säl (punkt 16)

av Sven Gunnar Persson (kd) och Jan Andersson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 32. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ20 yrkande 5 delvis och avslår motionerna 2003/04: MJ14 yrkande 5 delvis, 2003/04: MJ294 yrkande 1, 2003/04: MJ313, 2003/04: MJ354 och 2003/04: MJ408 yrkande 26 delvis.

Ställningstagande

Vi anser att det finns behov av mer kraftfulla åtgärder när det gäller minskning av skadorna på grund av sälangrepp än vad regeringen föreslår. Bestånden av säl skall regleras genom ansvarsfull viltförvaltning utifrån jaktetiska principer och med tydliga bestämmelser i form av jakttider och andra villkor. Vi delar Fiskeriverkets synpunkter att, i avvaktan på långsiktiga åtgärder, ersättningarna för skador orsakade av säl bör höjas så att de hamnar på en mer rimlig nivå. Detta bör ges regeringen till känna.

33. Skydds jakt på skarv (punkt 17)

av Lars Lindblad (m), Bengt-Anders Johansson (m) och Jeppe Johnsson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 33. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04: MJ14 yrkande 5 delvis, 2003/04: MJ211, 2003/04: MJ255 och 2003/04: MJ318 och avslår motionerna 2003/04: MJ20 yrkande 5 delvis, 2003/04: MJ245, 2003/04: MJ408 yrkande 26 delvis och 2003/04: MJ447 yrkande 2.

Ställningstagande

Antalet häckande skarvpar har mer än tiodubblats under den senaste tioårsperioden, och den starka ökningen av antalet skarvar har lett till att skarven tagits bort från EU:s s.k. röda lista över utrotningshotade arter. Man kan med

fog hävda att den alltför stora skarvexpansionen hotar den biologiska mångfalden inom många områden. För yrkesfisket, särskilt ålfisket, innebär skarvförekomsten ett stort avbräck. Vi anser därför att möjligheten till skydds jakt på skarv bör tillåtas i större omfattning än i dag. Detta bör ges regeringen till känna.

34. Skydds jakt på skarv (punkt 17)

av Sven Gunnar Persson (kd) och Jan Andersson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 17 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 34. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ20 yrkande 5 delvis och avslår motionerna 2003/04: MJ14 yrkande 5 delvis, 2003/04: MJ211, 2003/04: MJ245, 2003/04: MJ255, 2003/04: MJ318, 2003/04: MJ408 yrkande 26 delvis och 2003/04: MJ447 yrkande 2.

Ställningstagande

Vi anser att det finns behov av mer kraftfulla åtgärder när det gäller minskning av skadorna på grund av skarvangrepp än vad regeringen föreslår. Bestånden av skarv skall regleras genom ansvarsfull viltförvaltning utifrån jaktetiska principer och med tydliga bestämmelser i form av jakttider och andra villkor. Vi delar Fiskeriverkets synpunkter att, i avvaktan på långsiktiga åtgärder, ersättningarna för skador orsakade av skarv bör höjas så att de hamnar på en mer rimlig nivå. Detta bör ges regeringen till känna.

35. Utbildning på fiskets område (punkt 18)

av Sven Gunnar Persson (kd) och Jan Andersson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 18 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 35. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03: MJ493 yrkande 3, 2003/04: MJ20 yrkande 14, 2003/04: MJ408 yrkande 33 och 2003/04: MJ433 yrkande 3 och avslår motionerna 2002/03: N345 yrkande 9 och 2003/04: N328 yrkande 26.

Ställningstagande

Vi vill peka på behovet av utbildning inom fiskeribranschen. Utbildningen bör motsvara EU:s krav, och det är viktigt att fördjupade kunskaper för olika specialiseringar inom fiskenäringen kan erbjudas. För att EU-medel skall utgå krävs dock ca 50 % svensk medfinansiering, vilken bör vara av statlig och nationell karaktär. En fisketeknisk yrkeshögskoleutbildning bör etableras för att tillgodose näringens behov av välutbildad arbetskraft. Härigenom kan

även det för näringen så viktiga forskningsarbetet initieras och spridas. Detta bör ges regeringen till känna.

36. Fritidsfiske och fisketurism (punkt 19)

av Lars Lindblad (m), Bengt-Anders Johansson (m) och Jeppe Johnsson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 36. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:MJ269 yrkande 2 och avslår motionerna 2003/04:MJ18, 2003/04:MJ20 yrkande 8, 2003/04:MJ289 yrkandena 1, 2 och 4 samt 2003/04:MJ458.

Ställningstagande

Vi anser att fiskevattnet måste jämföras med andra produktionsmedel när det gäller drift och skötsel. Ansvaret för nyttjandet av fisket och fiskevattnet skall ligga på dess ägare men inom ramen för lagar och regler som förhindrar rovdrift och annat missbruk. Detta bör ges regeringen till känna.

37. Fritidsfiske och fisketurism (punkt 19)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 37. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:MJ20 yrkande 8 och 2003/04:MJ289 yrkandena 1, 2 och 4 samt avslår motionerna 2002/03:MJ269 yrkande 2, 2003/04:MJ18 och 2003/04:MJ458.

Ställningstagande

Enligt min mening bör vattenägarens redskapsanvändning inte detaljregleras av Fiskeriverket. Det är sannolikt vattenägaren själv som har störst insikt och känner mest omsorg om fisket på sitt vatten. För att fisket i Vänern och Vättern skall kunna utvecklas och säkerställas i ett långsiktigt perspektiv för såväl yrkesfiske, sportfiske som turism krävs ytterligare åtgärder. Dessa bör utformas med hänsyn till att naturresursen fisk bevaras och utvecklas. Skall Vänern och Vättern kunna bli en gemensam nationell resurs för ökad internationell fisketurism krävs gemensam regional samverkan. Länsstyrelsen bör ha en samordnande roll för kommuner, yrkesfiskare, sportfiskeföreningar och båtföreningar för att, inom ramen för EU:s landsbygdsutveckling, åstadkomma en satsning på utbyggnad av sådana anläggningar som erfordras för exempelvis trollingfiskets utveckling. I det sammanhanget spelar Fiskeriverket en viktig roll som central myndighet. Detta bör ges regeringen till känna.

38. Det fria handredskapsfisket (punkt 20)

av Sverker Thorén (fp) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 38. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ19 yrkande 7 delvis.

Ställningstagande

Förutsättningarna för överlåtelse av rätten till handredskapsfiske till fiskevårdsområdesföreningar i de fall fiskevårdsområden bildas bör utredas av en parlamentarisk kommitté. Detta bör ges regeringen till känna.

39. Modell för finansiering av fiskevården (punkt 21)

av Lars Lindblad (m), Bengt-Anders Johansson (m) och Jeppe Johnsson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 39. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03: MJ269 yrkandena 3 och 4 och 2003/04: MJ14 yrkande 9 samt avslår motionerna 2003/04: MJ19 yrkande 7 delvis, 2003/04: MJ20 yrkande 10, 2003/04: MJ21 yrkande 11, 2003/04: MJ351 och 2003/04: MJ422.

Ställningstagande

Vi anser det naturligt att de som drar nytta av fisket också betalar fiskevården, vilket lämpligen sker genom försäljning av fiskekort där en del av intäkterna går till beståndsvård. Ett alternativ är fritidsfiskarlicens med rätt till fiske i specificerade vatten medan beståndsvården i allmänna vatten skall betalas av skattemedel. En enhetlig men flexibel modell för samtliga Sveriges fiskevatten bör eftersträvas.

Någon allmän fiskevårdsavgift bör inte genomföras. För att näringen skall kunna utvecklas måste aktörerna få samma förutsättningar som andra näringar, och priset på fisket skall göras upp mellan konsumenter och producenter genom försäljning av fiskekort eller genom andra avtal. Köparen skall inte betala en del av sitt pris till en fond som omfördelar pengar och förskjuter konkurrensförhållandet mellan olika producenter, och vissa producenter av fiske skall inte gynnas på andras bekostnad.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om fiskevårdsområden i enlighet med det anförda. Detta bör ges regeringen till känna.

40. Modell för finansiering av fiskevården (punkt 21)

av Sverker Thorén (fp) och Anita Brodén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 40. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ19 yrkande 7 delvis och avslår motionerna 2002/03: MJ269 yrkandena 3 och 4, 2003/04: MJ14 yrkande 9, 2003/04: MJ20 yrkande 10, 2003/04: MJ21 yrkande 11, 2003/04: MJ351 och 2003/04: MJ422.

Ställningstagande

Vi anser att den särskilda utredare som nämns i propositionen även bör få i uppdrag att lösa frågan om finansiering av fiskevården, bl.a. genom någon form av avgiftssystem förslagsvis enligt norsk modell som innebär enkel betalning på postkontor med kvittot som bevis för erlagd avgift. Vi vill också framhålla att behovet av resursförstärkning på fiskevårdens område är akut. Utredningen bör därför bli bredare och mer förutsättningslös än vad som antyds i propositionen. Detta bör ges regeringen till känna.

41. Modell för finansiering av fiskevården (punkt 21)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 41. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ20 yrkande 10 och avslår motionerna 2002/03: MJ269 yrkandena 3 och 4, 2003/04: MJ14 yrkande 9, 2003/04: MJ19 yrkande 7 delvis, 2003/04: MJ21 yrkande 11, 2003/04: MJ351 och 2003/04: MJ422.

Ställningstagande

Den av regeringen aviserade utredaren som skall få uppdraget att ge en samlad bild av olika modeller för finansieringen av den allmänna fiskevården bör även utreda möjligheten att på försök inrätta lokala fiskevårdsområden också vid kusterna och de stora sjöarna. Detta bör ges regeringen till känna.

42. Fiskevårdsområden (punkt 22)

av Lars Lindblad (m), Bengt-Anders Johansson (m) och Jeppe Johnsson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 42. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ404 yrkandena 10 och 11 samt avslår motionerna 2002/03: MJ426 yrkande 8, 2003/04: MJ21 yrkande 10, 2003/04: MJ289 yrkande 3, 2003/04: MJ352 och 2003/04: MJ408 yrkande 24.

Ställningstagande

Vi anser att det skall vara möjligt att bilda fiskevårdsområden med skötselplaner för fiskare i södra Östersjön så att de därigenom kan överta fiskevården och fisket. En återgång till lokal fiskeförvaltning är enligt vår mening ett bra sätt att förbättra dagens förhållanden, och fiskevårdsområdena bör återges rätten att upplåta fiske till allmänheten genom försäljning av fiskekort. Det är otillfredsställande att vattenägare med lagens hjälp kan tvingas in i ett viltvårdsområde eller vattenvårdsområde. Eftersom samverkan fungerar bäst om den är frivilligt bör tvånget att ingå i sådana områden upphöra. Detta bör ges regeringen till känna.

43. Fiskevårdsområden (punkt 22)

av Jan Andersson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 22 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 43. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ21 yrkande 10 och avslår motionerna 2002/03: MJ426 yrkande 8, 2003/04: MJ289 yrkande 3, 2003/04: MJ352, 2003/04: MJ404 yrkandena 10 och 11 samt 2003/04: MJ408 yrkande 24.

Ställningstagande

Jag anser att det fria handredskapsfisket bör begränsas så att det blir möjligt att bilda fiskevårdsområden även i områden som omfattas av det fria fisket. Det fria handredskapsfisket på enskilda vatten är ett kraftigt intrång i äganderätten och kan därför inte accepteras. Det förstör till stora delar drivkraften för ett långsiktigt fiskevårdsarbete på enskilda vatten, och det fria handredskapsfisket bör, som ett första steg, upphöra på vatten där fiskevårdsområden inrättas. Detta bör ges regeringen till känna.

44. Miljögifter i fisk (punkt 23)

av Sven Gunnar Persson (kd) och Jan Andersson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 23 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 44. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ21 yrkande 12.

Ställningstagande

Enligt vår mening är dioxinfrågan avgörande för fiskenäringens fortlevnad i Östersjön efter år 2006. Eftersom Sveriges undantag för dioxingränser i konsumtionsfisk gäller t.o.m. år 2006 är det av yttersta vikt att dioxinfrågan sätts i fokus under kommande år så att regeringen kan lägga fram förslag i frågan till år 2007. Detta bör ges regeringen till känna.

45. Förbättrade villkor för vattenbruket m.m. (punkt 25)

av Lars Lindblad (m), Bengt-Anders Johansson (m) och Jeppe Johnsson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 25 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 45. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ14 yrkande 10 och avslår motionerna 2002/03: MJ426 yrkande 17 och 2003/04: MJ20 yrkande 12.

Ställningstagande

Anledningen till att vattenbruket, trots mycket god tillgång på vatten, är av liten omfattning är enligt vår mening till stor del politiska hinder som senfärdighet, byråkrati samt motiverade och omotiverade miljöhinder. Det är därför positivt att regeringen nu föreslår att vattenbruket skall integreras i översiktsplaneringen. Regeringen bör emellertid återkomma till riksdagen med förslag i frågan när utredningarna är presenterade. Detta bör ges regeringen till känna.

46. Förbättrade villkor för vattenbruket m.m. (punkt 25)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 25 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 46. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ20 yrkande 12 och avslår motionerna 2002/03: MJ426 yrkande 17 och 2003/04: MJ14 yrkande 10.

Ställningstagande

I propositionen gör regeringen bedömningen att vattenbruket bör beaktas i det kommunala planarbetet. Det är enligt min mening av vikt att onödig byråkrati och otrygghet för näringsidkarna därvid undanröjs. Detta bör ges regeringen till känna.

47. Tillstånd till vattenbruk m.m. (punkt 26)

av Jan Andersson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 26 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 47. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ21 yrkande 13.

Ställningstagande

Nuvarande administrativa styrmedel för att försöka minska tillförseln av närsalt till sjöar och hav har visat sig vara trubbiga instrument, varför nya metoder bör övervägas. Det är därför positivt att tillståndsgivning för vattenbruk kommer att baseras på utsläppsnivåer i stället för volym fisk. Regeringens planerade beredning av ett förslag med denna inriktning bör emellertid påskyndas. Detta bör ges regeringen till känna.

48. Forskning och utveckling på vattenbrukets område (punkt 27)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 27 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 48. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03: MJ426 yrkande 18, 2003/04: MJ20 yrkande 11 och 2003/04: MJ408 yrkande 37.

Ställningstagande

Otillräckliga kunskaper om sjukdomar och fiskbestånd, vare sig vilda eller odlade, har medfört att vattenbrukare har nekats tillstånd på motsäggande och varierande grunder med omfattande konsekvenser för den enskilda brukaren. Bättre vetenskaplig grund för myndigheternas beslut kräver mer resurser till forskningen. Dessutom bör regeringen ge t.ex. SLU i uppdrag att i samarbete med berörda näringar genomföra forskning om alternativ till utfodring med fiskmjöl inom kyckling- och svinproduktion. Detta bör ges regeringen till känna.

49. Effekterna för småföretagare (punkt 29)

av Lars Lindblad (m), Bengt-Anders Johansson (m) och Jeppe Johnsson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 29 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 49. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ14 yrkande 11.

Ställningstagande

Enligt vår mening saknas i propositionen så gott som helt ett företagsperspektiv och regeringens syn på företagens villkor. Företagen betungas i dag av konkurrensnackdelar i form av reglerna för fåmansbolag, fastighetsskatten och de skatter som belastar generationsväxlingar. Omfattande byråkrati, inte minst en rigid tillämpning av miljöbalken, brist på riskkapital i synnerhet i glesbygd och den allmänna ekonomiska politiken utgör ytterligare belastningar för fiskenäringen. Detta bör ges regeringen till känna.

50. Reformering av EU:s fiskeripolitik (punkt 30)

av Kjell-Erik Karlsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 50. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ411 yrkande 5 och avslår motionerna 2002/03: MJ315 yrkande 9, 2002/03: MJ426 yrkande 1, 2002/03: MJ428 yrkande 29, 2003/04: MJ408 yrkandena 18, 19, 21 och 25, 2003/04: MJ472 yrkandena 14 och 15 samt 2003/04: MJ473 yrkandena 18–20.

Ställningstagande

Reformeringen av EU:s fiskeripolitik bör syfta till ett hållbart nyttjande av haven, och bestånden bör förvaltas på en nivå som bättre motsvarar deras naturliga utbredning. Det är inte relevant att ange fiskekapaciteten i tonnage och maskinstyrka, och på sikt bör subventionerna till fiskenäringen avvecklas. Vidare måste EU verka för regionala förvaltningar i havsområden där sådana saknas, och miljöhänsyn måste ingå i detta arbete. Effektiv förvaltning och hållbar utveckling skall vara vägledande för EU:s internationella agerande och den vetenskapliga rådgivningen måste följas. All dumpning av fisk måste förbjudas och andra former av fiske än storskaligt fiske bör uppmuntras. Speciella kvoter för kustfiske bör införas och kontrollverksamheten förstärkas. Fiskarena skall ges utbildning i marina ekosystem och bevarandeåtgärder. Detta bör ges regeringen till känna.

51. Reformering av EU:s fiskeripolitik (punkt 30)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 51. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ408 yrkandena 18, 19, 21 och 25 och avslår motionerna 2002/03: MJ315 yrkande 9, 2002/03: MJ426 yrkande 1,

2002/03: MJ428 yrkande 29, 2003/04: MJ411 yrkande 5, 2003/04: MJ472 yrkandena 14 och 15 samt 2003/04: MJ473 yrkandena 18–20.

Ställningstagande

Enligt min mening bör en översyn göras av EU:s fiskesubventioner för att åstadkomma en mer ändamålsenlig fiskepolitik med syftet att uppnå ett långsiktigt hållbart fiske. EU:s fiskereform bör kompletteras med tydliga tidtabeller, aktionsplaner och sanktionssystem för att minska fiskeflottans kapacitet. Fleråriga förvaltningsplaner enligt FAO:s Code of Conduct for Responsibility bör utarbetas som grund för all förvaltning, och förvaltningsplanerna bör utvecklas mot flerartsmodeller. EU:s fiskepolitik bör innehålla en etisk dimension och Sverige måste verka för att fiskets konsekvenser för lokalbefolkningen alltid beaktas när EU förhandlar med andra länder. Vidare skall IBISFC följa ICES rekommendationer med hänsyn tagen till det beräknade överfisket eller tjuvfisket. Sverige bör bilateralt och multilateralt aktivt verka för inrättandet av fler *check-points*, och regeringen bör snarast i tilläggsbudgeten för år 2004 återkomma till riksdagen med förslag om hur en sådan skärpning kan utformas och med beräkning av de kostnader detta innebär. Vidare bör regeringen kräva att ländernas fiskeflottor inte är överdimensionerade i förhållande till fastställda fiskekvoter. Detta bör ges regeringen till känna.

52. Reformering av EU:s fiskeripolitik (punkt 30)

av Jan Andersson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 30 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 52. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ473 yrkandena 18–20 och avslår motionerna 2002/03: MJ315 yrkande 9, 2002/03: MJ426 yrkande 1, 2002/03: MJ428 yrkande 29, 2003/04: MJ408 yrkandena 18, 19, 21 och 25, 2003/04: MJ411 yrkande 5 samt 2003/04: MJ472 yrkandena 14 och 15.

Ställningstagande

Ett långsiktigt säkerställande av fiskbestånden och ett hållbart fiske kräver bindande internationella överenskommelser och ökat internationellt samarbete. Man måste arbeta med långsiktiga förvaltningsplaner som säkrar beståndens fortlevnad samtidigt som fisket med anslutande näringar ges möjlighet att utveckla sin verksamhet. Åtgärder som syftar till att förhindra oregistrerat fiske, s.k. svartfiske, bör stimuleras. Detta bör ges regeringen till känna.

53. Fiske av s.k. spökgarn (punkt 33)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 33 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 53. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03: MJ426 yrkande 6 och 2003/04: MJ408 yrkande 27.

Ställningstagande

Förlorade fiskegarn, s.k. spökgarn, fortsätter att fiska under lång tid. Beräkningar har visat att garnen fångar lika mycket fisk som den fångst som landas. Detta är ett stort problem som måste lösas. Jag anser därför att fiskare skall ha möjlighet att fiska upp dessa garn mot statlig ersättning. Detta bör ges regeringen till känna.

54. Dumpat militärt material (punkt 34)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 34 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservation 54. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03: MJ426 yrkande 14 och 2003/04: MJ408 yrkande 32.

Ställningstagande

Dumpade farliga ämnen, t.ex. senapsgas, i behållare som sakta fräts sönder följer med fångsten vid fiske och utgör en stor hälsorisk för fiskare. Särskilt stort är detta problem i södra Östersjön, men även Skagerrak är drabbat. Regeringen hävdar att den statliga ersättningen täcker nästan all kostnad för sanering av senapsgas och hänvisar till att olyckor med kemiska stridsmedel är mycket sällsynta. Fiskarna anser emellertid inte att skyddet är fullgott, varför nya diskussioner bör tas upp mellan fiskarna och staten. Yrkesfiskarna anser att de också skall kunna erhålla ersättning för förlorad fångst samt skador på fiskeredskap och annan materiel. Mot denna bakgrund bör en översyn göras av skyddet för fiskare vid olyckor med kemiska stridsmedel. Det är angeläget att de svenska yrkesfiskarna får ersättning för de kostnader som kan uppstå i samband med olyckor med farliga ämnen. Detta bör ges regeringen till känna.

Särskilt yttrande

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttrande. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

Förvaltningsformer (mp)

av Mikaela Valtersson (mp).

I februari 2003 lade Fiskeriverket fram ett förslag om att flytta ut trålgränsen längs västkusten. Bakgrunden var den mycket allvarliga situationen för flertalet bottenfiskbestånd i Skagerrak och Kattegatt. Trots att förslaget remissbehandlades och togs upp vid en serie möten mellan företrädare för myndigheten och näringen klagade Svenska Fiskares Riksförbund (SFR) senare över att de inte fått vara med tillräckligt i diskussionerna. SFR ogillade förslaget och bedrev en kampanj mot Fiskeriverkets beslut. Man uppmanade fiskare att vägra allt samarbete med Fiskeriverket, t. ex. fick inte personal från Fiskeriverkets havsfiskelaboratorium följa med fiskebåtar för att undersöka fångst eller pröva ut mer selektiva redskap för fiske. SFR krävde att få ökat inflytande i den framtida beslutsprocessen. Som resultat har Fiskeriverket inrättat ett antal diskussionsgrupper med bl.a. företrädare för verket, SFR och bl.a. berörda fiskare. Enligt vad Miljöpartiet de gröna har inhämtat ingår i grupperna inte några företrädare för miljöorganisationer eller andra berörda intressen.

Jag vill påpeka att detta är ett uttryck för de problem som regeringens förslag om mål och inriktning för kustfisket tar sikte på. Där framhålls bl.a. att inte endast fiskerinäringens utan även miljöorganisationernas och andra berörda intressenters inflytande och ställning i förvaltningen av fiskresurserna skall stärkas.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Regeringen (Jordbruksdepartementet) föreslår i proposition 2003/04:51 att riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om mål och inriktning för en nationell politik för kust- och insjöfisket samt för vattenbruket (avsnitt 3.2).

Följdmotioner

2003/04: MJ13 av Jeppe Johnsson (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av ytterligare forskning på flod- och signalkräfta.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att utveckla kräftodlingen i Sverige.

2003/04: MJ14 av Catharina Elmsäter-Svärd m.fl. (m):

1. Riksdagen avslår proposition 2003/04:51.
2. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om tillträdet till fiskeresursen för olika grupper.
3. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om lokal och regional samförvaltning.
4. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om fördelning av kvoterade fiskebestånd.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skydds jakt på säl och skarv.
6. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag till hur redskapsanvändning skall anpassas efter rådande beståndssituation.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utsättning av fisk vid s.k. put and take fiske.
8. Riksdagen beslutar att återföra fiskerätten till ägarna i de stora insjöarna och i södra Östersjön om de bildar fiskevårdsområden i enlighet med vad i motionen anförs.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om finansiering av fiskevården.
10. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om förbättrade villkor för vattenbruket.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förbättrade villkor för fiskeföretagen.

2003/04: MJ15 av Göran Persson i Simrishamn och Krister Örnfjäder (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att den odling och utsättning av eftertraktad fisk som i dag är tillåten i Sverige även fortsättningsvis får utföras i samma omfattning.

2003/04: MJ16 av Christer Skoog m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om långsiktig fiskeforskning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om licens för ”deltidsfiskare”.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förvaltningsområden.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bättre konsumentupplysning.

2003/04: MJ17 av Åsa Torstensson och Agne Hansson (c):

1. Riksdagen beslutar att avslå proposition 2003/04:51.
2. Riksdagen begär att regeringen lägger fram konkreta förslag till åtgärder i linje med vad som i motionen anförs och som långsiktigt stärker yrkesfiskets utveckling och uppfyller de i proposition 2003/04:51 uppställda långsiktiga målen för kust- och insjöfisket samt vattenbruk.

2003/04: MJ18 av Michael Hagberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om kustnära fiske samt fisketurism.

2003/04: MJ19 av Sverker Thorén m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att begränsningar av tillträdet till fiskeresursen aktivt skall användas som ett förvaltningsinstrument för att åstadkomma god fiskevård.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att åtgärder avseende tillträdet till fiskeresursen i så hög utsträckning som möjligt bör ske i kombination med lokal eller regional samförvaltning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om samförvaltningsprojekt.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om prov med kvoterade fördelningsmodeller.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett uppdrag till Fiskeriverket angående prov med fredade områden vars storlek varierar i takt med beståndsvariationen.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fiske med nät av icke yrkesfiskare i vattenområden grundare än tre meter på västkusten.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta en parlamentarisk kommitté med uppdrag att finna möjligheter att överlåta rätten till handredskapsfiske till fiskevårdsområdesföreningar i de fall fiskevårdsområden bildas samt att lösa frågan om finansiering av fiskevården.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för förbättrad fiskerikontroll.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den lokala kunskapen hos fiskare och andra intressenter måste tas till vara vid kunskapsinsamling.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ett uppdrag ges att utarbeta en strategi för fisk- och fiskeforskning.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om forsknings- och myndighetsnärvaro vid Östersjöns viktigaste fiskeområden.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en nationell och europeisk marin strategi.

2003/04: MJ20 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd):

1. Riksdagen begär att regeringen snarast återkommer till riksdagen med konkreta förslag inom de områden som propositionen berör.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att trålgränsen bör fastställas i samråd med fiskenäringen och anpassas efter säkerhetsaspekter och en gemensam bedömning av tillgång till fiskeresurser och möjligheterna till kräftfiske.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att också pröva möjligheten att begränsa det kustnära fisket genom antalet fiskedagar i stället för att fördela kvoter och ransoner.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge fiskerinäringen faktiskt inflytande över kvoter och ransoner genom regional och lokal förvaltning.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förvaltning av skarv- och sälbestånden.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för vandringsfisk.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en analys av vad som orsakat minskningen av de kustlevande fiskarterna i Kalmarsundsregionen.

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att vattenägarens redskapsanvändning inte bör detaljregleras av Fiskeriverket.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att vattenägarens fiske, såvida det ej ingår i propositionens definitionen av kust- och insjöfiske, i normalfallet bör vara tillåtet i fredade områden.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda möjligheten att på försök inrätta lokala fiskevårdsområden även vid kusterna och de stora sjöarna.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om användning av fiskmjöl.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att beakta vattenbruket i det kommunala planarbetet.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utsättning av odlad fisk för sportfiske.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av utbildning inom fiskeribranschen.

2003/04: MJ21 av Jan Andersson m.fl. (c):

1. Riksdagen avslår propositionen och tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en ny politik för kust- och insjöfiske samt vattenbruk.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att de föreslagna försöken med samförvaltning skall innebära att reellt inflytande ges åt de ingående parterna.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att försöken med samförvaltning vad gäller fiskbestånd sker utifrån beståndens aktuella utbredningsområden.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att ej införa ett system med individuellt överförbara kvoter.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att prioritera att redskapen utvecklas i syfte att åstadkomma ett mer selektivt fiske.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att ersättningar till berörda näringsidkare vid temporära fiskestopp måste utbetalas skyndsamt.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att bredda synen på behovet av ökad forskning till att omfatta all marin och limnologisk forskning, inte endast forskning om fiskbestånd.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att de inskränkningar av äganderätten som regeringens bedöm-

ningar kan ge upphov till noga bör vägas mot effekten av föreslagen åtgärd.

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att i det fall intrång sker i det enskilda ägandet ekonomisk kompensation skall utgå.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att det fria handredskapsfisket skall begränsas så att det även blir möjligt att bilda fiskevårdsområden i de områden som omfattas av det fria fisket.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att fiskevården skall finansieras inom ramen för statens budget och med hjälp av möjliga EU-medel.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om hur avgörande dioxinfrågan för Östersjöfisk är för att näringen skall kunna fortleva i området efter 2006.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att tillståndsgivning för vattenbruk skall baseras på utsläppsnivåer.

Motioner från allmänna motionstiden 2002

2002/03: MJ201 av Åsa Torstensson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ensidigt svenskt stopp för torskfiske 2003 inte bör införas.

2002/03: MJ202 av Carl-Axel Johansson (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inte införa förbud för svenskt torskfiske i Östersjön och Västerhavet.

2002/03: MJ203 av Jeppe Johnsson (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det inte bör införas ett ensidigt svenskt torskfiskestopp.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utbytet av torsk med de berörda länderna upphör.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att antalet båtar från tredje land som tillåts fiska på svenskt vatten kraftigt bör reduceras.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förbättrad övervakning av fisket i de aktuella områdena.

2002/03: MJ238 av Agne Hansson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om fortsatt torskfiske i Östersjön.

2002/03: MJ257 av Tuve Skånberg (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avvisa förslaget att införa ett ensidigt svenskt förbud av torskfiske.

2002/03: MJ269 av Per Westerberg m.fl. (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vattenägarnas ansvar för nyttjandet av fisket och fiskevattnen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en allmän fiskevårdsavgift inte bör införas.
4. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag som gör det möjligt att sälja lokala fiskekort där det i dag råder fritt handredskapsfiske.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om begränsning av torskfisket.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utsättning av ål.

2002/03: MJ282 av Kent Olsson och Inger René (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avslå förslaget om ett ensidigt svenskt torskfiskestopp.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökad forskning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ersättning för torskfiskestopp om detta införas.

2002/03: MJ300 av Johnny Gylling m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inte införa ett ensidigt svenskt torskfiskestopp.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om alternativa åtgärder för ett långsiktigt hållbart torskfiske.

2002/03: MJ315 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en sänkning av fiskekvoterna.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en genomgripande reform av EU:s gemensamma fiskepolitik.

2002/03: MJ320 av Erling Bager och Lars Tysklind (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ett ensidigt svenskt torskfiskestopp ej bör införas.

2002/03: MJ325 av Erling Wälivaara (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att rädda vildlaxbeståndet i älvarna och få ett slut på de årligen återkommande laxfiskediskussionerna längs Norrlandskusten.

2002/03: MJ328 av Lars Gustafsson och Rosita Runegrund (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om torskfisket i Kattegatt och Östersjön.

2002/03: MJ342 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett ensidigt svenskt torskfiskestopp.

2002/03: MJ359 av Annelie Enochson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om torskfiskets fortlevnad i Sverige.

2002/03: MJ361 av Rosita Runegrund (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att säkra ett långsiktigt och hållbart fiske.

2002/03: MJ395 av Birgitta Carlsson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inte genomföra svenskt totalstopp av torskfiske 2003.

2002/03: MJ426 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tillgång till fiskevatten.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om torskfisket i Östersjön.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökade och effektivare kontroller av att tilldelade fiskekvoter inte överträds.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fiske av spökgarn.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjlighet till fiskevårdsområden samt områden med fritt handelskapsfiske.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ny granskning av skyddet för fiskare vid olyckor med kemiska stridsmedel.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om planering för vattenbruk.

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om myndigheters hantering av vattenbruksärenden.

2002/03: MJ428 av Maud Olofsson m.fl. (c):

27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inom EU höja minimimåttet för den torsk som får fångas till minst 40 cm.

28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det offentliga stödet bör inriktas på stöd och åtgärder som främjar det småskaliga fisket samt branschgemensamma åtgärder som utbildning, redskapsutveckling och marknadsföring.

29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att komplettera EU:s fiskereform med tydliga tidtabeller, aktionsplaner samt sanktionssystem för att minska fiskeflottans kapacitet.

2002/03: MJ432 av Alf Svensson m.fl. (kd):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fiske i Östersjön.

2002/03: MJ440 av Lennart Beijer (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ett ensidigt svenskt torskfiskestopp inte skall genomföras förrän alla alternativa åtgärder har prövats och reglerna för ekonomisk kompensation till berörda delar av fiskenäringen har redovisats.

2. Riksdagen begär att regeringen får i uppdrag att vidta åtgärder för att säkra ett långsiktigt hållbart torskfiske i Östersjön.

2002/03: MJ448 av Kenth Högström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inplantering av kräftor i Gästrikland.

2002/03: MJ482 av Kenth Högström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ändrade regler för strömmings- och sillfisket i Östersjön och Bottenhavet.

2002/03: MJ483 av Kenth Högström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om uppskattningsprov för att fastställa fiskbeståndens storlek i Bottenhavet och Bottenviken.

2002/03: MJ484 av Kenth Högström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om handel med fisketonnage och de risker systemet har för Östersjö- och Bottenhavsfisket.

2002/03: MJ486 av Christer Skoog m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om den svenska fiskerinäringen.

2002/03: MJ489 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Östersjön bör omfattas av samma regler för drivgarn som övriga vatten inom EU.

2002/03: MJ493 av Åsa Torstensson m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om statens moraliska och ekonomiska ansvar gentemot enskilda yrkesfiskare i samband med ändrade miljömål och direktiv som den enskilde drabbas av.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om överläggningar med anledning av förslag om ensidigt torskfiskestopp, innan riksdagen hanterar förslaget.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om svensk medfinansiering av nationell yrkesfiskeutbildning.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om anslag till forskning och utveckling av fångstmetoder.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om teknik- och kulturinvesteringar.

2002/03: N302 av Ingegerd Saarinen och Lotta N Hedström (mp):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige skall upphöra med fiske på blandade bestånd av lax på tillväxtområdena i Östersjön och i stället flytta den svenska laxkvoten så att ett selektivt fiske efter odlad lax kan ske.

2002/03: N345 av Maud Olofsson m.fl. (c):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en satsning på utbildning och kompetenshöjning inom den svenska fiskerinäringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2003

2003/04: MJ203 av Carl-Axel Johansson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om äganderätter för fiskevatten med tilldelade kvoter för fiskare och trålfiskföretag.

2003/04: MJ211 av Nils Fredrik Aurelius och Jeppe Johnsson (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skyddsjakten på storskarv bör utvidgas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att allmän jakttid på storskarv bör återinföras.

2003/04: MJ226 av Erling Wälivaara (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att rädda vildlaxbeståndet i älvarna och få ett slut på de årligen återkommande laxfiskediskussionerna längs Norrlandskusten.

2003/04: MJ237 av Rolf Olsson (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utredning till stöd för musselodlingen i Bohuslän.

2003/04: MJ245 av Hans Stenberg och Göran Norlander (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att storskarven bör strykas från EU:s lista över hotade fågelarter.

2003/04: MJ255 av Ewa Björling (m):

Riksdagen beslutar att tillåta allmän jakt på skarv i Stockholms skärgård i enlighet med vad som anförs i motionen.

2003/04: MJ269 av Inger René och Kent Olsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om svensk fiskepolitik.

2003/04: MJ289 av Holger Gustafsson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ytterligare åtgärder i syfte att utveckla och säkerställa fisket i Vänern och Vättern för såväl yrkesfiske, sportfiske som turism i ett långsiktigt perspektiv.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Vänern och Vättern skall utvecklas till en gemensam nationell resurs för ökad internationell fisketurism till Sverige.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en utvärdering av hittills gjorda fiskevårdsåtgärder.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att länsstyrelsen intar en samordnande roll mellan kommuner, yrkesfiskare, sportfiskeföreningar och båtföreningar för att åstadkomma en satsning, inom ramen för EU:s landsbygdsutveckling, på utbyggnad av sådana anläggningar som erfordras för exempelvis trollingfiskets utveckling.

2003/04: MJ294 av Patrik Norinder (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om jakt på säl.

2003/04: MJ313 av Erling Wälivaara (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillåta skyddsjakt på gråsäl från båt och under samma tid som jakten bedrivs i Finland.

2003/04: MJ318 av Patrik Norinder (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om allmän jakt på skarv.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skyddsåtgärder på skarv.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utveckling av fiskeredskap.

2003/04: MJ322 av Christer Skoog m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta förvaltningsområden som ett led i arbetet att trygga ett livskraftigt svenskt fiske.

2003/04: MJ327 av Lars Tysklind och Erling Bager (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utflyttade trälgränser på västkusten.

2003/04: MJ329 av Marita Aronson och Lars Tysklind (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda Fiskeriverkets dubbla roller.

2003/04: MJ334 av Maud Olofsson m.fl. (c):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att säkerställa fiskbestånden i Östersjön.

2003/04: MJ351 av Hans Unander m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fiskevårdsavgift läggs på fiskeredskap.

2003/04: MJ352 av Per-Olof Svensson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att statens vatten ovan odlingsgränsen som är delade med privat ägande bör kunna ingå i fiskevårdsområden.

2003/04: MJ354 av Birgitta Sellén (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utveckla metoderna för säljakten.

2003/04: MJ404 av Catharina Elmsäter-Svärd m.fl. (m):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjlighet att bilda fiskevårdsområden med skötselplaner för fiskare i södra Östersjön och att de därigenom övertar fiskevården och fisket.

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tvånget att ingå i fiskevårds- och viltvårdsområden.

2003/04: MJ408 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett hållbart fiske.

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att IBSFC skall följa ICES rekommendationer, med hänsyn tagen till det beräknade överfisket/tjuvfisket.

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder från Sveriges sida för att rädda hotade fiskbestånd.

21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av EU:s fiskesubventioner i syfte att göra fiskepolitiken mer ändamålsenlig för att uppnå ett långsiktigt hållbart fiske.

23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en formaliserad samverkan kring svensk fiskepolitik.

24. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till lagstiftning som möjliggör inrättandet av lokala fiskevårdsområden vid vissa områden längs kusterna och de stora insjöarna.

25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökad tillgänglighet till Nordsjön och Västerhavet för svenska fiskare.

26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en reglering av skarv- och sälbeståndet.

27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om spökgarn.

32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ny granskning av skyddet för fiskare vid olyckor med kemiska stridsmedel.

33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en fisketeknisk yrkeshögskola.

35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om forskningen om fisksjukdomar.

37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om myndigheters hantering av vattenbruksärenden.

2003/04: MJ411 av Ulla Hoffmann m.fl. (v):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en reformering av fiskepolitiken för ett hållbart nyttjande av havet.

2003/04: MJ418 av Catharina Bråkenhielm (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Fiskeriverket bör få möjlighet att ge riktade licenser för viss art även till dem som har hel- eller deltidsjobb i land.

2003/04: MJ422 av Åsa Domeij och Ingegerd Saarinen (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om vilka aspekter som bör beaktas om en fiskevårdsfond inrättas.

2003/04: MJ433 av Åsa Torstensson m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ensidiga beslut och krav på internationella överenskommelser.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att etablera ett samrådsorgan för Fiskeriverket, fiskerieringen och forskarna.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om svensk medfinansiering av nationell yrkesfiskarutbildning.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om anslag till forskning och utveckling av fångstmetoder och nya produkter.

2003/04: MJ434 av Åsa Domeij m.fl. (mp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen skall verka för att skydda havsområden så att de kan fredas för fisket.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen skall verka på lämplig nivå för åtgärder för att bättre förvalta den vilda laxen och minska laxfiskets negativa konsekvenser för andra arter.

2003/04: MJ447 av Björn von der Esch m.fl. (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att skarvbeståndet bör regleras genom traditionell viltförvaltning utifrån jaktetiska principer och med tydliga regler i form av tider och andra villkor.

2003/04: MJ457 av Michael Hagberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om förändring av fiskeriförordningen (SFS 1994:1716) avseende krav om fettfeneklippning av lax och öring.

2003/04: MJ458 av Michael Hagberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bevarandet av det kustnära kräftfisket.

2003/04: MJ472 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en fortsatt reformering av EU:s fiskepolitik.

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om principen att sätta fiskekvoterna efter Internationella havsforskningsrådets (ICS) rekommendationer.

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skärpt kontroll av efterlevnad av fiskekvoter och fångstmetoder.

2003/04: MJ473 av Jan Andersson m.fl. (c):

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det krävs bindande internationella överenskommelser och ökat internationellt samarbete för att långsiktigt säkra fiskbestånden och ett hållbart fiske.

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att man måste arbeta med långsiktiga förvaltningsplaner av fiskbestånden som säkrar beståndens fortlevnad samtidigt som fisket med anslutande näringar ges möjlighet att utveckla sin verksamhet.

20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stimulera åtgärder som syftar till att förhindra oregistrerat fiske (svartfiske).

2003/04: N328 av Maud Olofsson m.fl. (c):

26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en satsning på utbildning och kompetenshöjning inom den svenska fiskerinäringen.

2003/04: N335 av Ingegerd Saarinen och Lotta N Hedström (mp):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige skall upphöra med fiske på blandade bestånd av lax på tillväxtområdena i Östersjön och i stället flytta den svenska laxkvoten så att ett selektivt fiske efter odlad lax kan ske.

2003/04:N338 av Rosita Runegrund och Sven Brus (kd):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett formaliserat samarbete mellan fiske och forskning.